શ્રી

મચ્છવેધ.

બનાવનાર,

વ્યાસ વલ્લભરામ સુરજરામ-અમદાવાદ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

શા. ફકીરચંદ હીલાચંદ

તથા

બુકસેલર લલ્લુભાઈ અમુલખદાસ.

અમદાવાદ

આવૃત્તિ ૮ મી   પ્રત ૨૦૦૦   સને ૧૯૧૧

અમદાવાદ-શાહપુર નવીપોળમાં આવેલા શ્રી 'પ્રજાહિતાર્થ મુદ્રાલય' માં
પટેલ ડાહ્યાભાઈ દલપતરામે છાપ્યું.

કીંમત ૦-૧૨-૦

મચ્છવેધ.

કડવું ૧ રાગ સાખિની છાયા.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણજનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છવેધનો મહીમાય ॥૧॥ પંચાળ દેશ સોહામણો છે, ત્યાંનો દ્રુપતરાય તેને પેટ છે દીકરો પણ, પુત્રીની થઇ ઇચ્છાય ॥ ૨ ॥ માટે પોતે યજ્ઞ આરંભ્યો, વરણુ વિપ્રનાં કરીયાં; તે રાયને ઘેર દીકરો દીકરી,કોણ કયાંથી અવતરીયાં. ॥૩॥ એક દહાડો બ્રહ્મપુરીમા વેદ ભણે બ્રહ્માય; ત્યાં અચાનક મહાદેવ આવ્યા, સાંભળવા મન થાય. ॥ ૪ ॥ આસન વાળી બેઠા સાંભળવા, અતી આનંદ સુખ; ચાર મુખે વેદબ્રહ્મા ભણે, તેમા પાંચમું મુખ ॥૫॥ એકાક્ષર ભાંખેથી પડે ભંગ, માહાદેવને ચઢી રીસ; ત્રીશુળ મારી બ્રહ્માજીનું, છેદયું પાંચમું શીશ. ॥૬॥ એટલે લાગી બ્રહ્મહત્યા, શીવ સ્વરૂપ થયું શામ;તત્ર મહાદેવ પસ્તાવા લાગ્યા આ શું કર્યું મેં કામ ॥૭॥ એમ જાણીને બ્રહ્માને નમ્યા, તમો ગુરૂ છું આપ; તમારૂં મે મુસ્તક છેદયું, મુજને લાગ્યું પાપ. ॥ ૮ ॥ તે પાપ મ્હારૂં કરો નીરવાણ,ઓરે વીરંચી દેહ;બ્રમા કહે ચાલો વિષ્ણુ પાસે એમની કરીએ સેવ ॥૯॥ એમ કહીને બંને ચાલ્યા, વૈકુંઠ વીસે જાય; વીષ્ણુ નારાયણ બીરાજેલા, આવ્યા શીવ બ્રહ્માય. ॥ ૧૦ ॥ વિષ્ણુએ કહ્યું કૈલાસપતી, કેમ થયા હો શામ; શીવ કહે શીશ છેદયું બ્રહ્માનું કીધું અઘટતું કામ ॥૧૧॥ તેથી મને બ્રહ્મહત્યા લાગી, તે નીવારો નાથ; વીષ્ણુએ હત્યાને કહ્યું, જોડીને બેઉ હાથ. ॥ ૧૨ ॥ ઓરે હત્યા મુકય મહાદેવને હું કષ્ટ તારૂં કાપુ;મહાદેવજીએ પાપ કર્યું તો, માગે તે દંડ આપું. ॥૧૩॥ હત્યા બોલી ઓ મહારાજ, દંડ લેવા મુજ લક્ષ; હરાડ ક્ષોણી શેન્યા કેરૂં આપો મુજને ભક્ષ ॥૧૪॥ વીષ્ણુએકહ્યું કબુલ્ય મ્હારે વચન માની લેવું; કૃષ્ણ અવતારે હરાડ ક્ષોણી ભક્ષ તમોને દેવું ॥૧૫॥ એવું વીષ્ણુએ વચન આપ્યું, ત્યારે હત્યા છુટી; તે પછી બ્રહ્માને શીવજી આગના લૈ ગયા ઉઠી ॥૧૬॥ તે પછી કૃષ્ણ અવતાર થયો, હત્યાની શી થઇ પેર,દીકરીથઇને અવતરી, મેધાવી રૂશીને ઘેર ॥૧૭॥ મેધાવી નામના એક રૂશી, રેહેતા હતા અરણ્ય, શાન્તા નામની નારી એમની, પતીવૃતાપાવન. ॥૧૮॥તેને પેટે પુત્રી આવી ગુણસુંદરી ધર્યું નામ; ન્હાની ઉમરમાં વિદ્યા ભણી ઘણી, છે રૂપરૂપની ધામ. ॥૧૯॥ તે કન્યા થઇ નવ વરસની જનેતાપામી મર્ણ;પોતે પીતાની ચાકરિ કરે,ની ત્યાન આંપે ચર્ણ.॥૨૦॥એવામાં રૂશીએ એમ વીચાર્યું, મ્હારી થઇ વૃધ

કાય; માટે પરણાવું દીકરીને સાસરે કરૂં વીદાય ॥ ૨૧ ॥ એમ જાણીને જમાત્ર શોધવા, ચાલ્યા રૂશીવરચરણ;દેવ ઇચ્છાયે જાતાં જાતાં, મારગે પામ્યા મરણ. ॥૨૨॥ તે વારતા ગઇ ગુણસુંદરીને, ઘણું કરતું કલપાન્ત; દુરવાસા મુનીયે ત્યાં આવીને, પમાડી પુત્રીને શાન્ત. ॥૨૩॥ ગુણસુંદરી તવ શાન્ત પામી, વૈરાગનાં મન કીધાં; પીતાનાં પાનાંને પુસ્તક વિપ્રોને આપી દીધાં. ॥૨૪॥ વાસણ વસ્ત્રો સરવ આપ્યા, હવે નથી મ્હારે ખપ; વન વીશે શીવાલય દીઠું, ત્યાં જઇ માંડયુ તપ ॥૨૫॥ડાબા પગના અંગુઠાપર, કાયા તોળી તપ કીધું; ખરા મનથી જાપજપી, બહુ કષ્ટ વેઠી લીધું ॥૨૬॥ ઘણે દીવસે મહાદેવ રીજયા, તપથી થયા પરસન ત્રીપુરારી જટાધારી આવી દીધાં દરશન. ॥૨૭॥ તપ કરતાં કુંવરીને ઉઠાડી બાઇ તારૂં કષ્ટ કાપું; તારા તપથી પ્રસન્ન થયો જે માગે તે આપુ,॥૨૮॥ ક્રોધ ભરેલી કુંવરી બોલી.મ્હારાજા કષ્ટી કાપો; ભરતાર આપો ભરતાર આપો. સ્વામી મુજને આપો. ॥૨૯॥સ્વામી આપો સ્વામી આપો, એમ બોલી પાંચ વાર,મ્હાદેવજી કહે પાંચવાર બોલીપાંચ હજો ભરથાર ॥૩૦॥ ગુણેસુંદરી કહે ઓરે મ્હારાજા, કાને ન સાંભળ્યું કોય; એક નરને હોય નારી ઝાઝી, નારીને બે નવ્ય હોય. ॥ ૩૧ ॥ તેને બદલે પાંચ આપ્યા, આતે શો અધર્મ; એમ કહીને શીશ પછાડયું, ફુટયું મ્હારૂં કર્મ ॥૩૨॥ મહાદેવજી કહે રાખ્ય શાન્તી, દેહ તજી દેનાર; પાંચ પતી તુંતો ભોગવજે હવેને અવતાર ॥ ૩૩ ॥ તવ ગુણેસુંદરી કાષ્ટ લાવી, ચીતા ખડકી તેહ; અગ્ની મુકીને મહી પડી, પ્રજાળી નાંખ્યો દેહ.॥૩૪॥ બીજે અવતાર અવતરી એ, ગાય તણો અવતાર; મારગે જાતા પાચ નંદી, પુઠે પડયા એકવાર ॥૩૫॥ એવામાં આવ્યું સીવાલય ત્યાંઆવી ગઇ ગાય;પાંચનંદી પુઠેજોઇને;હસીપડયાં ઉમીઆય. ॥૩૬॥ ઓ ગાય એવા શા ગુણ તુજમાં પુઠળ નંદી પાંચ; એટલે ગાયને વાચા આવી, બોલી ખરેખરી ખાંચ. ॥૩૭॥ ઓ ઉમીયાતું જનેતા જેવી, હશી કાઢયાં અમને; તે માટે હું શ્રાપ દઉં છું, પાંચ પતિ હોજો તમને.॥૩૮॥ એવો ગાયે શ્રાપ દીધો,તેવોજ પ્રાણ નીકળીયો, પારવતી ચેતી ગયાતે, અંશજ એનો ગળીયો. ॥૩૦॥ અંશગળીગયાં શીવજી પાસે;આજેહુંતો શ્રાપ પામી, શ્રાપ પ્રમાણે વર્તવું જોઇએ, કરવા મ્હારે પાંચ સ્વામી ॥૪૦॥ શંભુ કહે પાંચ રૂપ મ્હારાં, તે પાંચે સ્વામી જાણો પાર્વતી કહે એમ ન ચાલે, વીવેકવીચાર આણો. ॥૪૧॥ શીવજી કહે ગાય તણો જે અંશ તમોએ ગળીઓ;તેની તમે કન્યા બનાવો, હું વીર બનાવું બળીયો, ॥૪૨॥ ભાઇને બેનનું જોડું બનશે, તે રથ વીશે ધરો; કરૂપત

ને ઘેર થાય છે યજ્ઞ, તેમાંથી પ્રગટ કરો ॥ ૪૩ ॥ તવ ઉમીઆયે અંશ કાહાડયો પુતળું બનાવ્યું સાર; થોડો અંશ, પોતાનો મુકયો, તેજસ્વી થયું અપાર. ॥૪૪॥ બહુ રૂપવંતી કન્યા બનાવી, પાંચ વરસની શોભે; વર્ણન કરતાં શેષ થાકે, વીશ્વ તણું મન લોભે ॥ ૪૫ ॥ સહુ દેરે અવતાર ધર્યો તો, ઉતારવા ભુભાર, પણ અગ્ની ન્હોતો અવતરીયો, તેડાવ્યો ત્રીપુરાર ॥૪૬॥ માહાદેવજી કહે ઓરે અગ્ની,લે તું હવે અવતાર; આ કન્યાની સાથે જાતું, થા દ્રુપેદ કુંવાર ॥૪૭॥ તવ અગનીએ પાંચ વરસનું, સ્વરૂપ લીધું ત્યાંય; મહાદેવજીએ રથ આપ્યો, કન્યાને બેસાડી માંય ॥૪૮॥ હાંકવા માટે કુંવર બેઠો, અદર્શરૂપે જાય;એવે બ્રાહ્મણોએ હોમ કીધો છેલ્લુ શ્રીફળ હોમાય ॥૪૯॥ તે વેળા રથ મહિંથી નીકળીયો વરત્યો જે જેકાર; તેજસ્વી કન્યાને જોઈને કીધો નમસ્કાર ॥૫૦॥ બ્રાહ્મણોએ દ્રષ્ટ પ્રદુમાન, ઠરાવ્યો તે ઠામ, મહા રૂપવંતી કન્યા કેર. ધર્યું દ્રુપતી નામ ॥૫૧॥ પછી અવર સહુ વીદાય થયા, રાય થયા પરસન; ખોળામાં બેસાડયા બેઉને એક તનીયા એક તન ॥ ૫૨ ॥ રાજાએ પુછયું તમારે બેઉને, રહેવાની કયાં ઇચ્છાય, દ્રષ્ટપ્રદુમાન એમ બોલ્યો, હું રહું તમ ઘરમાંય ॥૫૩॥ દ્રુપતી કહે બાગ વિશે દો મુજને મુકામ, રાજા બાગમાં તેડી ગયો; રહેવાનું દીધું ધામ ॥ ૫૪ ॥ એક સહસ્ર દાસી આપી દ્રુપદીની કરે શેવા; પીતાને બહુ લાડકવાઇ, મોકલે મીઠાઇ મેવા ॥૫૫॥ એવામાં નારદજી આવ્યા, રાયને કહ્યું વચન; તારી દીકરી જુગતે અંબા કરવાં છે દરસન ॥ ૫૬ ॥ વલણ ॥ દરસન કરવા મુજને, થઇ છે બહુ ઇચ્છાય; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે સાંભળજો શ્રોતાય ॥

કડવું ૨ રાગ સોહાગીનો દોહરો.

વૈશમપાયે એણિપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છવેધનો મહિમાય ॥ ૧ ॥ સાંભળી દ્રુપતરાજા બોલ્યો, આશું વધા વચન; તમો સાક્ષાત ઇશ્વર છો ને, તમારે શાં દરશન ॥૨॥ પામર પ્રાણી પુત્રી મ્હારી, તમથી મ્હોટી કેવી; નારદ કહે જુગતઅંબા ખપ્પર જોગણી દેવી ॥૩॥ તવ રાજાએ કન્યા તેડાવી, નારદ લાગ્યા પાય; પછી અંતરધ્યાનજ થયા કન્યા થઇ વીદાય ॥ ૪ ॥ બીજે દીવસે વેદમ વ્યાસજી આવ્યા દ્રુપત ઘેર;દ્રુપનરાજા ચરણે લાગ્યો, મુજપર કીધી મ્હેર ॥૫॥ વ્યાસજી કહે નીમીત માત્ર, દ્રુપતી પુત્રી તારી; તેના દરસન કરવા માટે,આવ્યો છું પ્રેમ ધારી ॥૬॥ દ્રુપત કહે પામર પુત્રી,

તેનાં શા દરસન; વ્યાસજી કહે રખે તું બોલે, હવેથી એવું વચન ॥૭॥ જો પુત્રી ભાવ ગણીશ એને, તો ખપ્પરમાં ભરાયો, જુગતથ આ જાણજે અને આજથી થાજે ડાહ્યો ॥૮॥ પછી દ્રુપતે ભુપતીને, તેડાવી પોતાને ઘેર; વ્યાસજીએ નમસ્કાર કીધો. સ્તુતી કરી બહુ પેર. ॥૯॥ દ્રુપતી વ્યાસજીને નમી, પછી થઇ વીદાય; વ્યાસજીએ પેર પુછવા માંડી, સાંભળ દ્રુપદ રાય. ॥૧૦॥ આ કન્યાને પરણાવવાનો, કયાં તેં કર્યો વીચાર; દ્રુપદ કહે કેં નથી કીધો, વીચારમાં છુ સાર ॥૧૧॥ કોઇ કુળવંતો ને રૂપવંતો, ધનવંતો મળી આવે; તેવાની સાથે પરણાવું, કોહોતમને કેમ ફાવે ॥૧૨॥ વ્યાસજી કહે કોણ કુળવંતો; કુળવંતની શી રીત; દ્રુપત કહે તે નવ જાણું, હું છું આંધળો ભીંત. ॥ ૧૩ ॥ વ્યાસજી કહેવીવા હોએ હોય વીવેક વિચાર; દિનતા હોયે દયા હોએ, ઉત્તમ મુખ ઉચ્ચાર. ॥ ૧૪ ॥ શાન્તા સંતોષ સહન શકતી દ્વેષ બુદ્ધી નહી જેને; સરવે સદગુણ સારા જેમાં, કુળવંત કહેવો તેને ॥ ૫॥ એવો પુરૂષ જોયા વિના. દેશો કન્યાદાન; તો તો એના ખપ્પર વીશે, ભરાશો રાજન ॥ ૧૬ ॥ એવાં વચન સાંભળીને રાજને પડયો વેમ, મહારાજા ઉપાય બતાવો, કરૂં તમો કહો તેમ ॥૧૭॥ વ્યાસજી કહે મચ્છવેધન, કરે પુરૂષ જેહ; તેને કુળવંત જાણજે તું, કન્યાને લાયક તેહ ॥૧૮॥ દ્રુપત કહે મચ્છવેધન, તે કેમ કરવું કામ; વ્યાસજી કહે વિશ્વકરમા તેડાવ્ય તારે ઠામ ॥૧૯॥ તેમને કહેજો મછવેધ રચના રચી આપો મહારાજ; એટલે એ રચી આપશે, તું કરજે પછી એક કાજ ॥૨૦॥ દેશ દેશાન્તર પત્ર લખીને, તેડાવજે સહુ રાય; ફરી લોકોને જાદવ લોકો, તેડાવવા સભામાંય. ॥૨૧॥ ઉત્તર પુરવદક્ષીણદીશા, બેસાજે સહુ રાય; પશ્ચીમ દીશામાં મ્હેલ હશે. ત્યાં બેશશે કન્યાય. ॥૨૨॥ સભાની વચમાં જળકુંડ હશે, તેમાં કાષ્ટનો સ્થંભ; દ્વાદશ ગાઉનો ઉંચો તે ચઢી શકે નહીં દંભ. ॥૨૩॥ છેકજ છેડે સોય સરીખો, અગ્ર હશે એક સ્વછ; તેના ઉપર સુવર્ણ કેરૂં, સવામણનું મચ્છે. ॥૨૪॥ તે થાંભલાને અડધે ભાગે, આડા ખીલાને ત્રાંસ; સોનાના સાંકળે ત્રાંજવાં બે, દ્રષ્ટીપડે ચોપાસ. ॥૨૫॥ જળ કુંડાળે સ્થંભે જાવા, પાટીયાં મુકી દેવાં, ચઢનારો બાણ થંભને દે, તવ તે તાણી લેવાં. ॥૨૬॥ એ રીતની રચના હશે ત્યાં ભરાય સર્વ સભાય, તે વેળા તારે ઉભા થઇને, બોલવું સભામાંય ॥૨૭॥ કહીએ કે મ્હારી વાત સુણી, પછી ઉઠજો કોય, તે વીના જો ઉઠશો તો નિષ્ફળ ફેરા હોય. ॥૨૮॥ એમ કહીને એવું કહેવું, ઉભો થશે જે રાય, સભામાં વસ્ત્રાભુષણ કહાડી કરવો ઉઘાડો કાય. ॥ ૨૯ ॥ જંગા કટીનો કચ્છ રાખવો હૈએ ધરવી હુંશ, બાણનો ભાથોને વણ ચઢાવ્યું, ખાધે

લેવું ધનુસ ॥૩૦॥ તે પછી કુંડને પાટીએ જાવું, ને થંભને દેવી બાથ; શેવકો પાટીયાં તાણી લેશુ. ચેતી રહેજો નરનાથ ॥૩૧॥ પછી સ્થંભે શટ ગાઉ જાવું, ત્રણ ઘટીકામાં ચડવું; આડા ખીલા ને ત્રાંસ છે તેનાં ત્રાજવાં વીશે પડવું ॥૩૨॥ બે ચરણ એ ત્રાજવામાં મુકી થવું તંયાર; ખાંધેથી ધનુશ લેઇને, ત્યાં કરવો ટંકાર ॥ ૩૩ ॥ તે પછી એક બાણ લેવું, ઘણા શાવધ હોવું; મચ્છનો પરછાયો જળમાં પડે, માટે જળમાં જોવું ॥૩૪॥ તે જળમાંથી મચ્છો તાકી, મારવું બાણ ગગન; તે બાણ જઇને મચ્છાકેરૂં વીંધે એક લોચન ॥૩૫॥ તેનું તે બાણપુંડ વીંધે પ્રાક્રમ કરે પળમાં, તેનું તે બાણ મચ્છ ઉપાડી, નાંખે કુંડના જળમાં ॥૩૬॥ એવી રીતે ત્રાજવામાંથી, કહેલું પ્રાક્રમ કરે; તે પુરૂશ કન્યાને લાયક દ્રૂપતીને વરે ॥ ૩૭ ॥ તેમાં જે કોઇ ચડતાં પડે, પડે અધુરે કામ; તે જળ કુંડાળા ઉપર બેસે. જુએ શોભા તમામ ॥ ૩૭ ॥ કાષ્ટ આસન આપવું એને, બેસે ઉઘાડે શીશ; તેપણ પેહેલેથી કહી દેવું પાછળથી નહી રીસ ॥૩૮॥ એ રિતે મચ્છવેધ કરાવી, દેજે કન્યાદાન; એવું કહીને વ્યાસજી તો; થયા અંતરધ્યાન ॥૩૯॥ એટલે રાજાને ચટપટી પેઠી, કરવા લાગ્યો વિચાર; પોતાના બે પુત્ર બોલાવી, કહ્યા સહુ સમાચાર ॥૪૦॥ કહો બેટા કેમ કરશું, વ્યાસે કહ્યો ખેલ હાવો; પુતરો કહે કરો પિતાજી, લેવરાવે પ્રભુ લ્હાવો ॥૪૧॥ તવ દ્રૂપતે ધ્યાન ધરીને, તેડયા વીશ્વકર્માય, કહ્યુંકે મચ્છવેધની સભા રચો, પુર્ણ કરશ ઇચ્છાય ॥૪૨॥ વીશ્વકર્મા કહે નગ્ર બારણે, કરી આપો મેદાન; તવ રાજાએ આજ્ઞા કીધી, શેવક થયા સાવધાન ॥૪૩॥ નગ્ર બારણે વ્રક્ષો પાડયાં કર્યું મેદાન તે દન; પ્રથ્વી સાફ લાંબી ને પોહોળી, કીધી શોળ જોજન ॥૪૪॥ વલણ ॥ સોળ જોજન પ્રથ્વી કરી, સરખી શોભા માન; વ્યાસ વલ્લભ એમ ઓચરે, શ્રોતા દેજો ધ્યાન.

કડવું ૧૦ રાગ સાખિનિ ચાલ.

વેશમપાયે એણીપેર બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, આદ પરવ મહીમાય ॥૧॥ સોળ જોજન પ્રથ્વી વીશે, વીશ્વ કરમા ઉભા; મંત્ર ભણીને જળની અંજળી છાંટેછે તે સુભા ॥ ૨ ॥ તેથી ભોમી પવિત્ર બની, બીજી અંજલી લીધી; ચોસઠ ગાઉનીપવીત્ર ભોમી આરશપાણની કીધી ॥૩॥ લીલા પીળાને રંગરાતા, ચળકતા

ચડી ચોટ; વળી જળ છાંટીને બનાવ્યો,ફરતો કનકનો કોટ ॥૪॥ તેમાં રૂપેરી કીનારી નાંખી, કાંગરા કાંગરી પડીયાં; જ્યાં જ્યાં જુએ ત્યાં ત્યાં શોભા, હીરામાણેક જડીયાં. ॥૫॥ વાવ્ય નૈરૂત્ય અગની ખુણે, બારીઓ ત્રણ વિવેક; ઇશાન ખુણે શોભાવંતો, દરવાજો કર્યો એક. ॥ ૬ ॥ તેમાં અમુલ્ય શોભા બનાવી,મીનાકારી રઢીઆળ;હાંડી તકતા ઝુમ્મર ટાંગ્યાં, ગલ્લાસને ઘડીઆળ. ॥૭॥ પછી સભામાં પશ્ચીમ દીશા, મ્હેલ કર્યો વિ-વેક; ગોખ ચોક ને નોક ભરેલો, આગળ ઝરૂખો એક. ॥૮॥ જાળીબારી અને અટારી,જોતાં લોભાય મન; ઝરૂખામાં દ્રૂપતી માટે, માંડયુ સીં-હાસન ॥૯॥ મુસ્તક ઉપર છત્ર સોનાનું,આસને ચીત્ર ચીતરીયાં;અનેક જાતીના રંગ ભર્યા, જરીના વસ્ત્ર પાથરીયા ॥૧૦॥ જડાવ જડેલાં ઝવેર અંટેલાં, સ્ફાટીક મણી અમુલ્ય; હીરા ચળકે લીલમ લળકે, ફરતીમોતી ની ઝુલ્ય ॥૧૧॥ એવી શોભા ત્યાં કરીને, દક્ષીણ દીશા જાય; જળની અંજળી મંત્ર ભણીને, છાંટી ભોમી માંય. ॥૧૨॥ ચારચાર પગથીઆં નાં આસન, કીધાં છપન કોડ; નવ પગથીઆંનું એક કીધું,બેસવા શ્રી રણછોડ. ॥૧૩॥ પ્રભુની સાથે બળદેવ બેસે જાદવ સૌ આશપાશ; પછી પુર્વ દીશામાં ગયા, મનમાં અતી ઉલ્લાસ. ॥૧૪॥ મંત્રભણીને ચોરાશી શહસ્ત્ર, ઢાળ્યાં સીંહાસન; અમુલ્ય શોભા એની બનાવી, બીરાજે ક્ષત્રી તંન. ॥૧૫॥ જેવો રાજા તેવું ઉંચું, માંડયું છે આસન; એક એ-કાદશ પગથીઆંનું, બેસે દુર્યોધન. ॥૧૬॥ સર્વને આસન છત્ર સોનાનાં, કીધું કારીગરી કામ; ટટો તકરાર થાય નહી તે, જુજવાં લખ્યાં નામ. ॥૧૭॥ પછી ઉત્તર દીશાએ ગયા, વિપ્રાનો નહી પાર; મંત્ર ભણિને આ-સન કીધાં અડયાશી હજાર. ॥૧૮॥ બબ્બે પગથાઆનાં આસન, બ્રાહ્મણ માટે કરીયાં; મુસ્તકે છત્ર તામ્ર ધાતુનાં, મ્રગ ચમ્મર પાથરીઆં. ॥૧૯॥ આચમની પંચ પાત્રો મુકયા, ગૌમુખી માળારૂંઢ; જે જે જોઇએ તે તે સામગ્રી, આગળ અગનીના કુંડ. ॥૨૦॥ એવી શોભા ત્યાં કરીને,સ-ભાની વચમાં જાય; જળ છાંટીને કુંડ બનાવ્યો, સજીવન જળ કર્યું માંય. ॥૨૧॥ લાંબો પોહોળો અને ઉંડો, નીરમળ જળનો કીધો; મંત્ર વડે માંહી દ્વાદશ ગાઉનો, સ્થંભજ રોપી દીધો. ॥૨૨॥ તેને મધ્ય ભાગે એક ખીલો, તેણે બાંધ્યો ત્રાંસ; ત્રાજવા બે નીચાં ઝુલે, ખીલાથી એક વાંસ. ॥૨૩॥ પછી સ્થંભને છેલે ભાગે મંત્રથી મચ્છા મુકી; આવે વાયુ આકાશનો તે, ચાક ચઢે ફરૂકી. ॥૨૪॥ એવી અમુલ્ય શોભા બનાવી, બોલાવ્યો દ્રૂપતરાય; ખામી હોય તો બોલજે તું, જોઈ રાજી રાય થાય;

॥૨૫॥ આપના કીયામાં ન હોય ખામી, કહીને લાગ્યો પાય; આજ્ઞા માગી વિશ્વકર્માં, ત્યાંથી થયા વિદાય ॥૨૬॥ પછી દ્રુપને પુત્રો તેડાવ્યા, કારભારીને પ્રધાન; કહ્યું દેશે દેશ પત્ર લખો, તેડાવો રાજન ॥૨૭॥ પ્રથમ લખો છત્રપતીને, સહુના શીરોમણી રાય; શાખંડી સુત દ્રુપતકેરો, લખવા લાગ્યો ત્યાંય ॥૨૮॥ દ્રુપતરાજા લખાવે છે, શ્રી હસ્તીનાપુર; સીરછત્ર શીરોમણી સહુના, યજ્ઞ તણા આતુર ॥૨૯॥ અતી ઉત્તમ નામ દુર્યોધન,ધ્રત્રાષ્ટરના તન;લખીતંગ પંચાળદેશનો,દ્રુપતશેવકજન ॥૩૦॥ નમ્રતાપુર્વક વીનંતી માહારી, ધ્યાનમાં લેજો રાય; મુજ ઘેર યજ્ઞમાંથી થઇ છે, પ્રગટ એક કન્યાય ॥૩૧॥ છે રૂપવતી નામ દ્રુપતી, તેના લગનને સારૂ; મચ્છવેધ સ્વયંવર રચ્યો, થાય પાવન ઘર માહારૂં ॥૩૨॥ આપને આવે ઉત્તમ દીસે, જો હોય પાધરા પાશા; આ કન્યા તમ કુળમાં શોભે, મને છે એવી આશા ॥ ૩૩ ॥ વૈશાખ સુદી પંચમાએ, લગનનું મહુરત સાર; માટે આવજો કુટુંબ લેઇ, વહેલા દિવસ ચાર ॥૩૪॥ એવો પત્ર લખીને આપ્યો, પોતાના સેવક હાથ; જા જઇ દેજે હસ્તીનાપુરમાં છત્રપતિ નરનાથ ॥૩૫॥ પછી બીજા દેશોમાં લખ્યા, જેનું ભાયગભળશે જે ધણી મચ્છવેદ કરશે, તેને કન્યા મળશે ॥ ૩૬ ॥ વઇશાખ સુદી પચમીનું, મહુરત છે નીરધાર; બેચાર દીવસ વહેલા આવો; સો ક્ષત્રી કુંવાર ॥૩૭॥ એટલી બીના બીજાને લખી, પછી કર્યો વિવેક; દ્વારીકાંવીશે કષ્ણે પ્રભુને; પત્રજ લખ્યો એક ॥૩૮॥ હું ગરીબને ઘેર કન્યા, યજ્ઞમાંથી છે થયેલી; તેને પરણાવવાને માટે, મચ્છવેધ સભા રચેલી॥૩૯॥ તે ટાણે તમે વહેલા પધારો, મુને કરો પાવન; જાદવકુળ કુટુંબ લાવજો, ઓરે જુગજીવન ॥૪૦॥ એટલી બીના એમાં લખી, પછી અઠયાસી હજાર; સરવ રૂશીને વીનંતી પુરવક, લખ્યો નમસ્કાર ॥૪૧॥ મહારાજો મુજ ઘેર પધારવા; સરવે કરૂણા કરજો, ઘર ગામ મ્હારૂં પાવન થશે, દાસની દયા ધરજો ॥૪૨॥ એ બીનાના રૂશીને લખ્યા, મોકલી દીધા તત્ર; રાજાના સેવક સંચર્યા તે, સહુને પહોચાડયા પત્ર ॥ ૪૩ ॥ દેશ દેશાન્તર વારતા ચાલી, શોભા થવાની સારી, ઉદયોગ અરથે ગરીબ ગરબા વળી ગયા વ્હેપારી ॥૪૪॥ દસ દસ દિવસ પહેલા ગયા, લોકે અપરમપાર, નગની બ્હાર બજાર નીકળીયાં, વ્હેપારી કરે વ્હેપાર. ॥૪૫॥ ગામમાં ન મળે જરાએ જગો. ભીડ ભરાણી ભારે; દ્રુપતરાયે બ્રાહ્મણ સારૂ મુકામ બાંધ્યો તે વારે ॥૪૬॥ વઇશાખ સુદી પડવાને દાહાડે, ક્ષત્રી થયા તૈયાર; પોતપોતાનું સૈન્ય લઇ, નીકળીઆ ગામ બા-

હાર ॥૩૭॥ વાજતે ગાજતે ક્ષત્રીઓ ચાલ્યા, મારગે આગળ જાયે;ભાટ ચારણ બહુ જસ બોલે, રસ્તે અપછરા નાચે॥૪૮॥ એ રીતે સહુ ક્ષત્રી ચાલ્યા. પંચાળમાં પરવરીયા; નગ્રની બારણે દેરાતંબુ તાણી તાણીઉ-તરીયા ॥૪૯॥ દ્વારીકામાંથી જાદવ ચાલ્યા, બળવંત છપન કરોડ;હળધારી હળ લેઇને ચાલ્યા, ચક્રધારી રણછોડ ॥ ૫૦ ॥ તે પણ આવ્યા પં-ચાળ દેશે, દ્રુપતે આદર કરીયા, રાજા લોકના તંબુએથી, જુદી જગે ઉતરીયા ॥૫૧॥એટલે રૂશીઓ આવવા માંડયા દ્રુપત ઉલટ ધારે; બ્રાહ્મણ માટે મઠ બાંધેલો, ત્યાં તેમને ઉતારે ॥૫૨॥ એકેક બ્રાહ્મણની શેવામાં, એકેક શેવક મુકયો, જે જોઈએ તે હાજર કરે, ચાતુર કાંઇ ન ચુકયો ॥૫૩॥ કે આવ્યાને કેં આવેછે, કેક કરેછે ત્યારી, દ્રુમ રૂશીને પત્ર પહોંચો, તે વાંચ્યો ખુંખારી ॥૪૪॥ સાંભળ્યો સરવે વિધારથીયે, સાંભળયો કુન્તા તન; એક એકને સાન કરીને ઉઠયા ધર્મ રાજન ॥૫૫॥ વળણ॥ ધરમ પહેલા ઉઠીયા, પછી ઉઠયાં માત; વ્યાસવલ્લભ વાણી વદે ઉઠયા ચારે ભ્રાત.

કડવું ૧૦૪ રાગ આશાવરીનિ છાયા.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય; ત્રિસ્તારી તુજને સંભળાવું, આદ્યપરવ મહીમાય ॥૧॥પાંચ ભાઇને છડી માતા,ઝુંપડીમાં સંચરીઆ, પછી પાંચે પુત્રની પ્રત્યે, કુન્તાજી ઓચરીયાં ॥૨॥ પં-ચાળ દેશમાં સ્વયંવર છે, ત્યાં આવશે બહુ પ્રાણી; રાજા રૂશીજાદવકેરાં; હશે ભીડ ભરાણી, મનુશ મેદનીનોછે મળો: બેઠા કરીશું કેમ;એટલે માતાની પ્રત્યે બોલ્યો, વાયુ નંદન ભેમ ॥ ૪ ॥ ચાલો માતા જોવા જૈએ, દ્રુમ રૂસી પણ જાય; જો હોય ભવીશ પાધરૂ તો, વરીએ એ કન્યાય ॥૫॥ કુન્તાજી કહે ઓરે રડયા, કેવું તું બોલ્યો હાલ; માટેજુવાનું મન પડે પાછુ,છે તારૂ બહુ સાલ ॥૬॥ માટે જાવું નથી ગમતું તોફાનકરે તું કાંક; ભીમ કહે હમણાનો માતા,બતાવો મ્હારો વાંક॥૭॥ કુંતા કહે હમણાં વાંક નથી, ઓરે મ્હારા તન; ત્યાં આંખ્યો તારી ફાટી જવાની. દેખીને દુરીયોધન ॥૮॥ ભીમ કહે મેં મન વાળ્યું છે, થયો કબુદ્ધીથી ડાહયો અરીસ્યાપણુ મુકી દીધુ આજથી જાણજો ડાહયો॥૯॥ તવ કુંતા કહે કરો તેયારી, આગળ ઉભા રહીયે; દ્રુમ રૂશીવર નીકળે કે, પુંઠળ પુંઠળ જઇએ ॥૧૦॥ એમ કહ્યું તવ કાપડ કેરી ગાસડીઓ સં-

ગળી વીધી; સાહ્‌ડીઓને તુમડાં લીધાં; તઇઆરી ત્યાં કીધી॥૧૧॥ એવે રૂશીજી તેઆર થયા,સુખપાલમાં બીરાજ્યા;તે ઉચકી ચારવીદ્યાર્થીઓ જય જય શબ્દે ગાજ્યા ॥૧૨॥ અડધા આગળ અડધા પાછળ, વીદ્યારથીયો ચાલે, પ્રષ્ણોત્તર એક એકને કરે, મારગ વીદ્વાન મહાલે ॥ ૧૩ ॥ ઝુંપડીએથી પાંડવ આવ્યા, રૂશીને પડયા પાય; દ્રુમે કહ્યું કેડવાકાપડી તમે આવો છો કયાંય ॥૧૪॥ કુન્તા કહે તમારી કેડે, આવીએ પંચાળ દેશ; ત્યાં સહુનાં દરશન પામીશું, જાદવ રૂશીનરેશ ॥૧૫॥ કોને આશરે હાંઇ રેહેવું, એ રૂષી મ્હારાજ; દ્રુમ કહે તમે કાપડી જાતી, મુજને આવે લાજ ॥૧૫॥ ધર્મ કહે ઓરે મ્હારાજા, મારગમાં સંગ રહીશું; ચાર ગાઉ છેટે રેહેશે, ત્યાંથી બીજે પંથ જઇશું ॥૧૭॥ મારગ નથી દીઠો માટે, આવવા દો તમ સાથ; દ્રુમ કહે પછી છેટા પડજો, ધર્મે જોડયા તવ હાથ ॥ ૧૮॥ આનંદ કરતાં સરવે ચાલ્યા, પંચાળ લગભગ થાય; ચાર ગાઉ ગામ બાકી રહ્યું, પાન્ડવ લાગ્યા પાય ॥૨૦॥ પાય પડીને છુટા પડીયા, અવર પંથ પળાય; નગ્ર તણો દરવાજે આવ્યા. ભીડ ઘણેરી ભરાય ॥૨૯॥ કુન્તાજી કહે કેમ કરીશું; નથી જવાનો લાગ; હું તો કચરાઇને મરી જાવું, કયાં પગ મુકયાનો માગ ॥૨૧॥ભીમ કહે હું આગળ થાવું, માહરી પુંઠે આવો; ધર્મ કહે કોને દુખ ન દેતો, ચાલો આગળ થાવો ॥૨૨॥ તવ વ્રકોદર આગળ થયો, પુંઠળ માતને ભ્રાત; જરાએ જગો જાવાની નથી,તેથી તે ગભરાયમાત ॥૨૩॥એવામાં ભીમ વચ્ચે પડીયો, દેખીને લોક ત્રાસે; ભીમ ડાળા કાઢી દંતપીશે,ગભરાતું સહુ નાસે ॥૨૪॥ એક એકના ઉપર પડે; કંઇ લોક કચરાઇ જાય; દરવાજામાં માગ થયો, ગયા ગામની માંય ॥૨૫॥ ગામ વીશે પણ છે ભીડ ભારે, કુન્તા કહે કેમ કરીશું;ઉભા રહેવાના જગો નથી કયાં જઇને ઉતરશું ॥૨૬॥ શેદેવ કહે ચાલો માતા, કાંઇ કરીશું પર; બ્હોળી જગા જાણિને ગયા, પ્રજાપતને ઘેર ॥૨૭॥ એટલે એક કુંભાર બેઠો તો, તેને કહ્યું કષ્ટ કાપો, મુખ મેળો કરવા અમે આવ્યા ઉતારો અમને આપો ॥૨૮॥ પ્રજાપતને દયા આવી, હરિજન લીધાં માપી;ન્હાની સરખી ઓરડી તે રહેવાને માટે આપી ॥૨૯॥ તેમાં જઈ માત ભ્રાતબેઠાં. ભીમે કર્યો પલીતો; જાણ્યુ કે આ કુંભાર કાકો,છે ઠીક ખાતોપીતો॥૩૦॥ એમ જાણી વ્રકોદરે, ઊતારી નાંખ્યું મુખ; ઘાંટા કાહાડી કહ્યું ખાવા આપો, માતાજી લાગી ભુખ ॥૩૧॥ કુંતાજી કહે પેલા ભવનો, સાચો શત્રુ તું આવ્યો; અમોને વિતાડવું હતુંતો, હાંઇ શીદ તેડી લાવ્યો॥૩૨॥

તે ઘાંટાસાંભળ્યા કુંભારે,ઉઠીનેગયો એમ;ઓરેગાંડાગરિબમાને,વીતાડે છે કેમ ॥૩૩॥ ભીમ કહેકે ભુખજ લાગી,જીવડો મારો જાય;પેટમાં બીલાડાંબોલે,ખાવાનું મનથાય ॥૩૪॥કુંભારને તવ દયાઆવી,કહ્યુંતું ડાહ્યો થાને પેલી ખડકીમાં ખાણ ચણાના,એક મુઠી લેઇ ખાને ॥૩૬॥ગર્ધવ માટે ચણા ભર્યા છે;એક હજાર મણ પુરા; એકજ મુઠી લેઇને ખા તું, તેમાં શું થાય અધુરા ॥૩૬॥ ભીમે જાણ્યું ભાયગ ભળીયું,હમણાં લેવા નહિ જાવું, કાકો ખસે આઘો પાછો, તોતો ચણા હું ખાવું ॥૩૭॥ એમ જાણીને વ્રકોદર બોલ્યો, કાકા હું ડાહ્યો થઇશ;હવે જીવને સબુરીવળી મોડેથી લેઇને ઐશ ॥૩૮॥કુંભાર કહે દુખ ન દેતો,ગાંડીયા ડાહયોથાજે; ખાણુ ઉંખેડી ચણા લેઇને મને દેખાડી ખાજે ॥૩૯॥ ભીમસેનકહેવારૂ કાકા, પછી પ્રજાપત ગયો, એટલે ભીમને લાગ ફાવ્યો; ઝડપ ઉભો થયો ॥૪૦॥ ખડકીમાં જઇ ખાણ ઉઘેડી; દીઠા ચણા અપાર;એક મુકી ભરી ભુજ બહાર રાખ્યો, મહી મ્હો ઘાલ્યું તે વાર ॥૪૧॥ દંતથી ચાવે ચણા ભાવે, ગરીબનું ધન ટાળ્યું; એક હાણો રેહેવા ન દીધો, સાફ વાશીદુ વાળ્યું ॥૪૨॥ હતી તેવી ખાણ ઢાંકી, ત્યાંથી ગયો ભીમ ઉઠી, પ્રજાપતને જઇ બતાવી; જુઓકાકા લીધી મુઠી ॥૪૩॥ પ્રજાપત કહેફાકી ખાજે, થાજે ડાહયો લગાર;વારૂ કહીને ભીમ ચાલ્યો,ઓરડીમાંઆવ્યો સાર ॥૪૪॥ શેદેવ નિકુળને જઈ કહ્યું, લ્યો ચણા ઉલટઆણી; ચપટી ચપટી ફાકશો તો, પીવા ચાલશે પાણી ॥૪૫॥ કુંતાજી કહે ફાકી ખા, દીકરા દઇવની વેઠ; ભીમ કહે હવે ભુખ, નથી, ભરાયું મ્હારૂં પેટ. ॥૪૬॥ તવ કુંતાને વ્હેમ પડીયો, નહી રહ્યું હોય મન ઝાલ્યું,ખાણ બધી કરી હશે ખાલી, નક્કી તેં ઘર ઘાલ્યું ॥૪૭॥ ભીમ કહે આશુંબોલોછો, સંદેહ મનનો ખુઓ, કાકાને દેખાડી મુઠી લીધીછે,જઇને પુછી જુઓ ॥૪૮॥ તવ કુંતાને વીશ્વાસ પડાયો પછી બોલ્યા માય; ઓરે ધરમ અરજુન બેટા, પેટનો કરો ઉપાય ॥૪૯॥ વલણ॥પેટ પોશાણનું કંઇ કરો, ઓરે મ્હારા તન; કાપડ વેચી નાંખીને ખાવો અન.

કડવું ૪ રાગ સોહાગનો દોહરો.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા સુણ જનમેજેરાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું, આધ પરવ મહીમાય ॥૧॥ ધરમ અરજુને કાપડ લીધું, વેચવા માટે જાય; કાપડનો કોઇ ભાવ ન પુછે ફરે છે બજારમાંય ॥ ૨ ॥

ફરી ફરિને ખાવાનું ખપે, અન મોઘુ વેચાય; શાક ભાજી તોશાંનાંમળે ઘાસ પાણી તોળાય ॥૩॥ એવી હળાહળછે મોઘવારી, ઘરમે વીચારકી ઘો; નાખી દેવાને ભાવે સઘળો, માલજ આપી દિઘો ॥૪॥ તેનાણાંનાઠા ણાં લીધા, ઓરડીએ ગયા એહ; કુન્તાજીએ રસોઇ કીધી, ભોજન કીધુ તેહ, ॥૫॥ એક દીવસનું પોશણુ થયું, રાત્રી પડી તે વાર; કુન્તાજી કહે કેમ કરાશું, કાલે અન ઊધાર. ॥૬॥ શેદેવ કહે આજ પરોઢે અ-મને ઉઠાડજો માત; નદી ઊપર ન્હાવું, આપણ પાચે ભ્રાત ॥ ૭ ॥ નાહી ધોઇ નિત્યનિત્ય કર્મ કરીને,જાવું સામીતીર, હાથજોડીત્યાઉભા રેહેવું; ઓરે મ્હારા વિર ॥ ૮ ॥ રાજા રૂશી રઇયત જાદવ, નહાવા આવશે ત્યાંય; આપણે સહુના દરસણ કરવાં બીજો નહિ ઉપાય. ॥૯॥ ઇશ્વર વણુ માગે અન દેશે, વગર બોલે નેટ; ભીમ કહે હાથ જોડજો તમે, હું તો કુટીશ પેટ. ॥૧૦॥ બોલ્યા વિના કોઇ શું સમજે, માટે પેટ પછાડું; શેદેવ કહે એમ કરજો, બીજુ ન બોલવું આડુ. ॥ ૧૧ ॥ એમ કરીને સયન કીધું, થયો પ્રાતસકાળ; તવ કુન્તાએ જગાડયા, પોતાના પાંચે બાળ. ॥૧૨॥ તવ પાંચે ભાઇઓ ઉઠીને, ગયા ગંગા સ્થાન; ના-હિ ધોઇ નીત્ય કર્મ કીધું, ધર્યું હરીનુ ધ્યાન. ॥ ૧૩ ॥ પછી સામી તીરે ગયા, પેટ તણા મનસુબા; સુર્યના સોમુ મુખ કરીને, હાથ જોડીને ઉભા ॥૧૪॥ એવામાં તો વ્હાણુ વાહ્યું, ન્હાવા આવ્યું લોક; રહીયત રાજા રૂશી જાદવ, ભીડ ભરાઇ અથોક. ॥૧૫॥ ચારે વર્ગના ચાર જથે, કરે ગંગા સ્નાન; જાદવ જોદ્ધા જળમાં ઝીલે, મદે ભર્યા મસ્તાન. ॥૧૬॥ બ્રા હ્મણો નાહીને સંધ્યા કરે છે, રવીને અર્ગજ આપે; રાજા લોકો શરીર ચોળાવે, રૂપ વીશય પ્રેમ વ્યાપે. ॥૧૭॥ જે જેને જેવું ફાવે તેવુ, કરે છે જળમાં સ્નાન; જાદવમાં બળદેવનાહ્યા, નાહ્યા શ્રીભગવાન. ॥૧૮॥ તે સાંમે સામી તીરે ઉભા છે, જોઇ દયા મન ઉદે; ચાર ભાઇએ હાથ જોડેલા, વ્ર-કોદર પેટ કુટે. ॥૧૯॥ તે સમે નાહિને બ્હાર નીકળીયા, પોતે જુગજીવ-ન; પીતાંબર પેહેરતા ભક્ત દીઠા, આવ્યાં આંસુ લોચન. ॥ ૨૦ ॥ અરે રે મારા દાસ છે દુખી, અન જળના ઉધારા; એક કણુકો ખાવા નથી, પેટ કુટે બીચારા ॥૨૧॥ તાપ તાઢને વરસાદ વેઠી, વનમાં ધર્યું મુજ ધ્યા-ન; તો પણ સંભાળ હું નથી લેતો, છો નુગરો ભગવાન. ॥૨૨॥ એમ ધા-રીને સંકલ્પ કીધો, હવે કરૂ ઘણી સ્હાય; મચ્છવેધ એમનિ પાસે કરાવું, વરાવું આ કન્યાય. ॥૨૩॥ સૌ આવેલાને પાછા કાઢુ, નીશ્ચે કર્યું દીનાનાથ; એકલા શેદેવને ચેતવવા, ઉંચો કીધો હાથ. ॥૨૪॥ એટલે શેદેવે ભીમને ફ-

હ્યું, હવે ન કરો કેહેર; પેટ ન ફુટો મુકામે ચાલો આવશે શીધાં વેળા॥૨૫॥ ભીમ કહે કોઇએ નથી કહયું, સાચું લાગે કેમ; શેદેવ કહે મ્હારે માની, ચાલો એમને એમ॥૨૬॥તેવ પાંચે ભાઇ ત્યાંથી ચાલ્યા.ઓરડીએ ગયા ભ્રાત, કોહો કેમ થયું કુંવર મ્હારા, પુછવા લાગ્યાં માત ॥૨૭॥શેદેવકહે આવશે શીધાં, ભીમ વધો વચન; એ મા કોઇએ કહ્યું નથી કે, મોકલાવીશું અન ॥૨૮॥કુંતાજીકહે ધીરજ રાખો.શેદેવનું વેણુશાચું;ભીમ કહે જુઠું પડશેતો, ભાંગીશ એનું ડાચું॥૨૯॥ એમકહિને સર્વે બેઠા,સાંભળને તું રાય;રાજારૂસીજાદવ સર્વે; સ્નાનકરી સ્થળ જાય ॥ ૩૦ ॥ પછી પ્રભુ તંબુથી ચાલ્યા, ગયા દ્રુપતને ઘેર; પંચાળ રાજા પાયે પડીયો, મુજપર કીધી મ્હેર ॥૩૧॥ કેમ પધાર્યા કેમ પધાર્યા, વણ તેડયાશ્રીકૃષ્ણ; પ્રભુ કહે આજ ઉલટ આવી, તુને પુછુંછુ પ્રષ્ણ ॥૩૨॥ કોઈતારાગામમાં આવ્યું હોયે, જેવા સ્વયંવરકામ, ઉત્તમજાતી દુરદશાના, નહોય પાસે દામ ॥૩૩॥ ભીક્ષા માગવા નહી અધીકારી, મજુરી નવ્યકરે, તેવા પ્રાણી આવ્યા હોવે. તે શું ભુખે મરે ॥૩૪ દ્રુપત કરે નારેમ્હારાજા; તેવાનું કષ્ટ કપાવું, બતાવો તેને નીત્યાન શીધાં, જોઇએ તેમ અપાવું ॥૩૫॥સામળીયો કહે કહો સેવકને, મોકલો મારો સાથ: દ્રુપતે છડીદારને કહયું,જા જ્યાં તેડે દીનાનાથ ॥૩૭॥ જેને બતાવે તેને લઇને,મોદીખાનેતેડી જાજે; મોદીને જઇ કહ્યું તે કેહેજે. રીતીમાં પ્રવિણ થાજે ॥ ૩૭ ॥ જેટલું જોઇએ તેટલું ને, જેવું જોઇએ તેવું; જેટલા દન રહે તેટલા દન,મોદીને કહીને રૂવું ॥૩૮॥ એમ કહીને વીદાય કીધા, પ્રભુ તેડીને ગયા; કુંભારના ઘર પાસે આવી, થોડે છેટે રહયા ॥૩૯॥ કૃષ્ણે કહયું ઓરડીપેલી; ત્યાંથી બોલાવી લેજે; જેવી રીતે રાજાએ કહયું, તેમ અપાવીદેજે, ॥૪૦॥ એમ કહી પ્રભુ પાછા વળીયા, તવ ગયો છડીદાર; એટલે આવતો ભીમે દીઠો, દીધો અતી આઉકારે ॥૪૧॥ છડીદાર કહે તમે ચાલો મોદીખાને લઇ જાવું; જેટલું જોઇએ તેટલું શીધુ,તમોને કેવરાવું॥૪૨॥ એટલે ઉઠયા ધરમરાજા, જોકે અરજુન જાય; તેમની સાથે સુત વાયુનો તરત ઉભો થાય ॥૪૩॥ ધરમ કહે નહી કામ ત્હારૂં, વાંધા ઘણેરા પાડે; વીવેક વીના મીઠા ઝાડનું મુળ તુંતો કહાડે ॥ ૪૪ ॥ ભીમ કહે તમે તમારે ચાલો, કહિ ગયા સહુ સંગ; મોદીખાને આવી ઉભા, ભોજનનો ઉમંગ ॥૪૫॥ છડીદારે કહયું મોદીને, વચન રાયનું થાપો; આ લોક જ્યાં લગી રહે ત્યાં લગી, શીધાં એમને આપો ॥ ૪૬ ॥ જેટલાં જોઇએ તેટલાંને, જેવાં જોઇએ તેવા; હવેથી કહેવા નહી આવું,

નિત્ય તમારે દેવા ॥૪૭॥ મોદીએ પુછયું કેટલું જોઇએ, જમનારા કેટલા જણ, ભીમે કહ્યું સાંભળો મોદી, લાવો લોટ સોમણ ॥૪૮॥શોમણ ઘી ને સોમણ સાકર, પચીશમણ મસાલો, પચાસમણ દો દાળનેચોખા, પચીશ મણ શાક આલો ॥૪૯॥ સાંભળીને છડીદાર બોલ્યો, છો કોઇ કપટીને પેચી, એટલું સીધુ લઇને શું, તમારે ખાવું છે વેચી ॥ ૫૦ ॥ ભીમ કહે ચાલો જોવાને; જમીએ ત્યાં પેટ ભરજો, વધે તો ફરી નવ દેશો, ઘટે તો પુરૂ,કરજો ॥૫૧॥ સેવક કહે ઉપર બેશી, કરાવું રસોઇ, તવ મોદીએ સીધાં દીધાં, સાચુ ન માને કોઇ ॥ ૫૨ ॥ વળણ ॥ સાચું કોઈ નથી માનતું, પણ આપ્યો સામાન, વ્યાસ વલ્લભ એમ ઓચરે, લીધું સતી સંતાન.

કડવું ૧૦૫ રાગ સાખિની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા. સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું આવપરવ મહીમાય ॥૧॥ સરવ સામાન લીધો ભીમે, ગયો કુંભારને ઘેર, સાથે છડીદાર આવીઓ એ, જોવાને બધી પેર ॥૨॥ પ્રજાપતની ખડકી વીશે, ચુલા ચારિ કરાવ્યાં, જે જે વાસણ જોઇએ તે, ભંડારમાંથી અપાવ્યાં ॥૪॥ પછી ભીમે સ્નાન કીધું કરવા માંડી રસોઇ ધરૂપતનો છડીદાર બેઠો, રહયો છે જોઇ ॥ ૪ ॥ વ્રકોદરે દાળ ભાત કીધા, લાડુ કર્યા તૈયાર; શાક વઘારીનેકાઢી નાખ્યું, ક્ષણુ ન લાગી વાર ॥૫॥ પછી પોતાના ચાર ભાઇને, પાંચમી પોતાની માત; તે પાંચેને જમવા બેસાડયાં, પછી પેટની વાત ॥૬॥ તે પાંચેજણ જમી ઉઠયાં, ચારશેરનો મોદીક, છડીદાર કહે આ કોણ ખાશે; હવે તો છે ઠીક ॥૭॥ ઠગારાને ઠેઠ પહોચાડો, એવો વીચાર પેઠો, ભીમે કહ્યું રાયના દુત જોજે. કહીને જમવા બેઠો ॥૮॥ ઢીલો કીધો તંગીયોને, સીવ સીવ મુખે ભાંખે. એક એક ભુજમાં વાસ વીસ લાડુ, લેઇને મુખમાં નાંખે॥૯॥ એમ સોમણનો લાડુ ખાધો, જમી ગયો દાળભાત શાક સામગ્રી સઘળું જમ્યો, તે પછી ધોયા હાથ ॥૧૦॥ છડીદાર જોઇને વિસ્મે પામ્યો; ભીમે કહ્યું જોવા આવો; વધ્યું હોય તો શીક્ષા કરો, નહીતો પચીસમણલાવો ॥૧૧॥છડીદારે નમસ્કાર કીધો, આ કોની ચાલે હામ; નિત્ય રાજા આમ ખવરાવે તો, વેચે ઘરને ગામ ॥૧૨॥ ઓ બળવંતા તમે તમારે, મોદીખાને નીત્ય જજો; આજ લીધું તે પ્રમાણે લૈને, રહો ત્યાં સુધી ખા-

જો ॥૧૩॥એવું કહી છડીદાર ગયો;સાંભળ તું રાજન; ચતુરથી થઇ પણ નથી આવ્યો, રાજા દુરીયોધન ॥૧૪॥ સર્વ આવ્યા છે પણ એ પાપી, ઘેરથી નવ નીસરે; ધરૂપતીને વરવા માટે,વીવા સામગ્રી કરે ॥૧૬॥ ભાણુમતીને કહ્યું જઇને, જો પરણુવા જાવું; તું તો છેક ભુતડી જેવી, વીજળી જેવી લાવું ॥ ૧૬ ॥ સોકતણું તને સાલ કરૂં, જોજે અભીમાન ટાળ્યો; રાણીએ એવું સાંભળીને, શુકનનો છેડો વાળ્યો ॥૧૭॥ અછકલે ઘેર વીવા માંડયો, વાજીંત્રો વગડાવે; વડીઓ પાપડ કરાવે ને,ઘેર ગીતાં ગવરાવે ॥૧૮॥ એમ એતો વીવાની ત્યારીમાં, થઇ ચતુરથીની સાંજ; પંચાળ રાજા વાટ જુએ, આવ્યા ન મ્હોટા રાજ ॥૧૯॥ આવતી કાલે મહુરત માહારે, કોને પુછુ સલાય; મહુરત કાલનું બંધ રાખુ, તો સહુ ગુસ્સે થાય ॥૨૦॥ જો કાલે મહુરત સાચવું ને,આવે દુરીયોધન; રાજ પાટ મહારૂં છીનવી લે, છીનવી લે ભોવન ॥૨૧॥ એમ વિચારી એણે તેડાવ્યા, બળવંત રાજા ચાર; જરાસંધને શલ્લ શીશુપાલ, ચોથા દેવ મોરાર ॥૨૨॥ સેવક પાસે તેડાવીને આપ્યા છે આસન; તે ચારેની પ્રત્યે બોલ્યો ધરૂપતરાય વચન ॥૨૩॥ સુણો મ્હારાજા, સુણો મ્હારાજા, મારે આવી એક આંટી; છત્રપતી હજી સુધી ન આવ્યા, એજ ઘણેરી ઘાંટી ॥૨૪॥ કાલનું મહુરત નીશ્ચે કરીને, પત્ર લખેલા તમને;આ મહુરત હું ફેરવું તો, ફાવતું આવે અમને ॥૨૫॥ માટે ફેરવવાની રજા, આપો તો ઠીક થાય; એટલે તરત બોલી ઉઠયા, પોતે જાદવરાય ॥ ૨૬ ॥ શું તારો દુરીયોધન ખરો, બીજા બધા શું ખોટા; અમારે મન તરણા તોલે, તારે મન એ મોહોટા ॥૨૭॥ કન્યા તારે પરણાવવી કોને, તે તારો કહે વીચાર; ધરૂપત કહે મછવેધ કરે, તેતો વરે નિરધાર. ॥ ૨૮ ॥ પ્રભુ કહે શું વાટ જુએ છે જે જન મચ્છવેધ કરશે,નથી કન્યા દુરીયોધનની,જે કરશે તે વરશે ॥૨૯॥ માટે કાલની આજ્ઞા આપો, નહિ તો રીસાઇ જશે; દુર્યોધન આવ્યો નહી એને;ઘેર મુઉ કોઇ હશે ॥૩૦॥ધરૂપત કહે આમશું બોલો, ઓરે દીનદયાળ; સલ્લ કહે આજ્ઞા નહિ દેતો, જશું સૌ ભુપાળ ॥૩૧॥ ધરૂપત કહે આજ્ઞા આપુ, પણ નથી રેહેતી હામ, માહારાપર દુરીયોધન કોપે, લુંટી લે ઘર ગામ ॥ ૩૨ ॥ પ્રભુ કહે એતો સાચું, તેનો મોહોટો વીચાર; કહો શલ્લ શો જવાબ દેવો, જાય એનું ઘરબાર. ॥૩૩॥ એટલે શીશુપાળ જરાસંધ બોલ્યો મુખે એમ; આનો બચાવ કરવા કબુલ, કૃષ્ણ કહે જેમ તેમ॥૩૪॥કૃષ્ણ કહે તમોવચનઆપો,ત્રણે તેણુજ દીધાં;એટલે અંતરયામીએ ત્યાં ધરૂપતને કહેણુ કીધાં ॥ ૩૫ ॥

દ્રૂપત રાજા આજ્ઞા આપો, ડરશો નહી લગાર;અમે સરવે સામા થાશું, શું કરે અંધ કુંવાર. ॥૩૬॥ તારી પક્ષમાં સરવે રહેશે ક્ષત્રી કેરા બાળ; રંગમાં ભંગ નથી પડવાનો, નહી થાય વાંકો વાળ. ॥૩૭॥ એટલે દ્રૂપતરાજા બોલ્યો, વ્હેલા પધારજો કાલ. ॥ ૩૮ ॥ ચારે જણાને વીદાય કીધા, બોલાવ્યા શેવક ચાર; જાવો જઇને ડુંડી વગાડી. કરજો મુખ પોકાર. ॥૩૯॥ એક જણો જાઓ રાજ્ય જથામાં કહેજો કે કાલે પધારો; આસન બેસજો નામ વાંચી, રાજાનું કાજ સધારો. ॥૪૦॥એક જણો જાવો જાદવમાં, કહેજો કે કાલે આવો; દક્ષીણ દીશાએ જગો તમારી, બેશીને સભાશોભાવો.॥૫૧॥ એક જણો જાવો બ્રાહ્મણમાં, કેહેજો એમ વચન; આસન ઉત્તર દીશા તમારાં કરજો કાલ પાવન. ॥૪૨॥ એક જણ કહો રહીયતને જઇ, જોવા આવજો સર્વ; બેસવું સીંહાસનોની પુઠે કોઇ ને કરવો ગર્વ ॥૪૩॥ ટંટો તોફાન કોઇ ન કરવું,કોઈ ન કરવું બંડ; જે જન ફીતુર કરશે તેને, દ્રૂપત દેશે દંડ. ॥૪૪॥ એ રીતે ચાર જણ કહેજો, કહી કર્યાં વીદાય;એટલે ડુંડી વગાડતા ચાલ્યા, ચારે સ્થળે ચાર જાય. ॥૪૫॥ દ્રૂપતના કેહેવા પ્રમાણે, કહ્યા સમાચાર; સઘળે જાહેર કરીને ગયા,હરખ્યા સર્વ અપાર. ॥ ૪૬ ॥ ક્ષત્રી લોકને ઉમંગ અતી; ચાલો ભાયગ ભળશે, વેહેલા જઇએ સભામાં તો, આસન સારૂ મળશે ॥૪૭॥ ડુંડી સાંભળી ન્હાતા ધોતા, કૈં સજતા શણગાર; કંઇ રાજા જોશીને તેડે,પ્રષ્ણ પુછે વારોવાર. ॥ ૪૮ ॥ કૈં જન જનમોતરી દેખાડે, કન્યા મળે કે ન મળે; કૈં દેખાડાવે હસ્તરેખા, કહો ક્યારે ભાગ્ય ભળે. ॥૪૯॥ કૈ રાજા તો સ્નાન કરે છે, સાબુ લેઇને ન્હાતા; અતર ફુલેલ અંગે ચોળે, શરીરે ઉજવળ થાતા. ॥ ૫૦ ॥ દરપણ મોઢા આગળ રાખે સજે રૂડા શણગાર; દીપે નહીં તે ઉતારી નાંખે, બીજા પહેરે બીજીવાર. ॥ ૫૧ ॥ વારે વારે વસ્ત્રો બદલે, મુગટ બદલી જુએ; નથી શોભતા કે શોભે છે, તકતે જોઈ વેમ ખુએ ॥૫૨॥ વૃદ્ધ રાજાને વરવાની વૃતી, ડાચાં જેનાં મળીયાં; છોલાવી છોલાવી ક્ષૌર કરાવે, ઢુંપાવે ધોળા પળીયાં. ॥૫૩॥ કલપ ચઢાવી કરે કેશ કાળા, હોઠ લુછી કરે લાલ; પાન સોપારીના ડુચા મારી, રાખે છે ઉંચા ગાલ. ॥૫૪॥ દંત પડેલા તે દંત બંધાવે, એમ ઉજાગરા કરીયા; સ્મરણ સૌને દ્રૂપતીનું, પડયા નીંદ્રાએ ભરીઆ ॥૫૫॥ વળણ॥ નીંદ્રામાં સરવે પડયા, થતે મોહોરે પ્રભાત; વ્યાસ વલ્લભ મુખ ઓચરે જાગ્યા આખી રાત.

કડવું ૧૦૬ રાગ બેહાગની ચોપાઈ.

બોલ્યારે વૈશમપાયે વચન, સાંભળજનમેજે રાજન;રજની વિતીને વ્હાણું રે વ્હાય, નીદ્રાથી આંખ ઉંચી નવ થાય ॥ ૧ ॥ ઉઠાડવાને જાય છડીદાર, મ્હારાજા કહીને કરે પોકાર; ઉઠો કન્યા લેઇ જાશે કોય,કન્યાને નામે જાગ્રત હોય ॥૨॥ રાતાં નેત્રે તતબર થાય, વખત થઇગઇકરતાજાય ॥૩॥ કંઇ બેઠા રથને કંઈ સુખપાલ. કંઇક ચાલે ચરણે ગજ ચાલ;કંઈ ગજગોડે કે ચાલે ચર્ણ,કન્યામાં સહુનું અંતસ્ક રણ ॥૪॥ મારગભીડ ભરાઇ અપાર, ઉડેછે રેણુ થાય અંધકાર;કરાવેછે છંટકાવ અત્તરતણા,રંક રાજા તે ગભરાય ઘણા ॥૫॥ સાચવી સાચવી મારગ પળે, ધક્કા ધક્કીમાં મુગટ ઢળે; ખંખેરી લેઇનેમુકેશીશ,શેવકોઉપરજણવેછે રીસ॥૬॥દોડતા રથ માંહોમાંહ્ય ભરાય,તવઅશ્વભડકેને તમાસોથાય; હાથી કુદે તે વળી જાય ઘાણ, થાય મારગમાં બહુ બુંમાણ॥૬॥જેમતેમ કરી જાયછે સર્વ કઇ કુળવંતાને કુળનો ગર્વ; કંઇનેધનનો કંઇને રૂપનણુ, કંઇને બળનો ગરવછે ઘણો ॥૮॥ફાલ્યા ફુલ્યા ચાલ્યારાજન;સહુસહુનામનમાં મસ્તાન; દરવાજે ઉભા બે છડીદાર,તેતો સરવને કરેજુહાર ॥૯॥ ઠાવકા થઇ જાય સભામાં રાજન, નામ વાંચીને બેસે આસન; ટંટા તોફાન કોઇ નવ કરે પોતપોતાની મગરૂરીમાં ફરે ॥ ૧૦ ॥ આવી રહ્યા સહુ ક્ષત્રીના તન નથી આવ્યો એક દુરીયોધન; ખાલી પડયું છે એનું આસન, બાકી રહ્યા નહી કો રાજન ॥૧૧॥ એક એકને પુછેછેરે ભુપ; કેવું ઇશ્વરે મને આપ્યું છે રૂપ;તે રૂપ જોઇ વરશે કન્યાય, કંઇક કહે એ વાત મીથ્યાય ॥૧૨॥ કેંક કહે હું કુળવંત રાય, તેથી મુજનેવરેકન્યા; કેક કહે હુંધન વાન ઘણો,દ્રૂપતીને મોહ લાગે ધન તણો॥૧૩॥જેમફાવેતેમ ગરવધનધરે, દરપણ લઇ મુખ જોયા કરે; સરવે ધરે દ્રૂપતીનું ધ્યાન, ઘરડાજાણે બેઠા જવાન ॥૧૪॥ એવે આવ્યા છપ્પનક્રોડ ॥૧૫॥પછી પધાર્યા સહુ રૂશી રાય, બ્રહ્મવેત્તા તેજશ્વી દેખાયે; ઉભા થયા સહુ જન, પુરણ પ્રેમે કરે દરશન ॥૧૭॥ બેઠા ઉત્તરમાં થઇને ઓળ, દીસેછે તેજઝાકમ ઝોળ; સુક્રીતનો શરિર ચળકાટ, ચંદ્ર સરીખાંચળકે લેલાટ ॥૧૮॥ આવીરહ્યા સહુ રૂશીને રાય, જાદવ જુગદીશ સૌ સભા માંયપછી આવિયું.

રહીયલ લોક;ભરાયે મેહની સભામાં અથોક ॥૧૯॥ એવામાં પાન્ડવો થ-
યા તઇઆર, માતાજી આજ્ઞા આપો આવાર;જેએ સભામાં જોવાને માટે;
કહે કુન્તા તમે જાવો ચાર ભ્રાત. ॥ ૨૦ ॥ રેહેવા દો ભીમને તેને નવ
જશો, ભીમ કહે મ્હારો વાંક તે કહો;કુન્તા કહે તું સભામાં જાય,કૌર-
વને દેખી કોપે ભરાય.॥૨૧॥ ભીમે કહ્યું રહેશે મરવ ભાઇ સાથ. તે ક-
રતાં ધર્મ ઝાલશે હાથ; બોલ્યા ધરમ આવવા દો માત; સાચવી લેઇ-
જશું ચારે ભાત. ॥૨૨॥ તવ કુન્તાએ કરી આજ્ઞાય, બેસજો વીપ્ર પુઠે
સભા માંય; વારૂ કહીને ઉઠયા પાંચ ભ્રાત.॥૨૨॥ વ્રકોદરના ઝાલ્યાબેહાથ
॥૨૩॥ભીમ કહે શાહ્યબીનો નહી પાર, બએ શેવક ભુજ ઉચકનાર;
સાંભળી બોલ્યાં કુન્તા વચન; નહી જંપે એ મુરખ જન. ॥ ૨૪ ॥ મુ-
કો ઘેરને જાવો તમો, ભીમે કહ્યું નવ બોલું અમો; પછી શુકન
લેઇ થયા વિદાય,ગયા બ્રહ્મ સભાની માંય. ॥૨૫॥ ધ્રૂમ રૂષી બેઠાતા
તહી, જે પુઠે બેઠા લોકની મહી; દીઠા કાપડી ધ્રુમે તે વાર, જુઓ વિ-
ધારથી નીકળ્યો આ સાર. ॥ ૨૬ ॥ અરેરે નીચજાતને શું કરૂં, ભરી
સભામાં હું લાજી મરૂં; પુઠે આવી બેઠા કીધાં ચરીત્ર, સૌ લોક જાણશે
માહ્યરા મીત્ર. ॥૨૭॥ એટલે મારી આબરૂ જશે, આખા જગતમાં ફ-
જેતી થશે, બોલ્યા વીધારથી ઓલો શું કામ, ઉઘાડું હાથેથી પાડો છો
તમામ. ॥૨૮॥ જેવા સૌ બેઠા તેવા તે હોય, બુમો પાડેથી જાણે સઉ
કોય; એવું સમજાવ્યું રૂશીને સહી, પાન્ડવ બેસી રહ્યા તહીં.
॥૨૯॥ સહુને બેસવા સુગમ પડે, જગોને સારૂ કોઇ નવ વઢે, સરવેથી
સરખું દ્રષ્ટે દેખાય, આવ્યા નથી દુરીયોધન રાય. ॥૩૦॥ જળ કુંડા-
ળે સેવક વીશ, કાષ્ટનાં આસન ઢાળ્યા છે ત્રીપ; ચઢતા જે પડે તેમને
કાજ સકળ સોઇ કરી મહારાજ. ॥૩૧॥ કુન્ડે આવિ ઉભો પંચાળ ભુ-
પ, જોડે દ્રૌણીક ગોર અનુપ; તે ગોરે કરી છે આજ્ઞાય,તેડાવો કન્યાને સ-
ભાની માંય.॥૩૨॥એટલે શેવક સંચર્યા સાર,દાસી સાથે કહ્યા સમાચાર;
એટલે દ્રૂપતી થઇ તઇઆર, સાથે દાસી એક હજાર, ॥ ૩૩ ॥ ઢાળે
ચંમર વાગે વાજીંત્ર, સજડ બે જણી પોતાની મીત્ર, આવિ સભામાં હો
કારો હોય, ક્ષત્રીયો ઉંચા થઇને જોય ॥૩૪॥ વળણ.ઉંચા થઈથઇ નીર
ખે, પોતાને આસન,વલ્લભ વદે કન્યા તણું, શું કરીયે વર્ણન.

કડવું ૧૦૭ રાગ ધુમાસની ચાલ.

દ્રપતી આવીયાંરે; ॥ટેક॥ બોલ્યા વૈશમપાયે વચન, સાભળ જ-

નમેજે રાજન, કરીયે કન્યાનું શું વરણન કે. દ્રુપતી ॥ ૧ ॥ એને જોતામાં ઉપજે વ્હાલ, એની પગ પાની લાલ ગુલાલ; ચાલે ધીમી ધીમી હંસ ચાલ, કે ॥દ્રુપતી ॥૨॥ માને અમર પ્રાણી જગદંબા, જેનારૂપથી હારે રંભા. એના ચરણ કદળી સ્થંભા કે,દ્રુપતી ॥૩॥ એથી ચંદ્રકળા જાય ઘટી, થાય યોગીને મન ચટપટી, એની સીંહ સરખી કટી, કે ॥ દ્રુપતી ॥૪॥ જેનું પેટ પલ્લાસનું પાન, એની ચામડી કાચ સમાન; દેખી દુનિયા બને ગુલતાન, કે, દ્રુપતી ॥૫॥ એની કમળ સરીખી હાથળાયો, શોભે ચંપા જેવી આંગળીઓ; એના દાંત દાડમની કળીયો કે ॥ દ્રુપતી ॥૬॥ અંગ રંગ ગુલાબી બાગ, કીરચંચુ નાશીકા સોહાગ શીશ કેશ કાળુડા નાગ, કે. ॥ દ્રુપતી ॥૭॥ વાળ્યો અંબોડો છુટી બે વેણી, કાયા કોમળમાં નહી કેહેણી. એનો માનુની મરગાનેણી કે; ॥ ॥દ્રુપતી ॥૮॥ દીસે લીલી નસો ઝીણી ખાલ;એનો હોઠ બે લાલમલાલ, છુંદયું છુંદણું ગોરે ગાલ, કે દ્રુપતી ॥ ૯ ॥ હબચી પર હીરા ચળકે, બેઉ કાનમાં લીલમ લળકે.રૂપ આણંદી મોઢું મળકે, કે. ॥દ્રુપતી ॥૧૦॥ ઘણાં જોવાને આગળ અડીયા, દેખી સ્વરૂપને મોહ ચડીયા; લટુ થૈ થૈ સીંહાસન પડીયા, કે. દ્રુપતી ॥૧॥ ગઇ સભામાંથી પંચાળી, ચઢી પશ્ચીમ મહેલ અટાળી, બેઠી જરૂખે દ્રુપત બાળાંકે; ધરૂપતી ॥૧૨॥ વળણ॥ ઝરૂખે બેઠી બાળકી, મ્હા તજેસ્વી રૂપ; કહે વલ્લભ એ રૂપથી, ઝાખો પડીયા ભુપ.

કડવું ૮ રાગ સાખિનિ ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેર બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય; વિસ્તારી તુજને શંભળાવું,આવ પરવ મહીમાય ॥૧॥ સભા સરવે પડીછે જાંખીવિચારે ક્ષત્રી લોક, આ કન્યા આપણે હાથ આવે, તેતો આશા ફોક ॥ ૨ ॥ જે જેને મન અહંકાર હતા, તે સહુના ઉતરીયા; પછી સહુનેસમઝુત દેવા, દ્રુપતરાય ઓચરીયા ॥૩॥ સુણો સહુ સભા સમજુતી, હકીકત કહી રહું જ્યારે તે પછી આજ્ઞા હું આપું, તો ઉડજો તે વારે ॥૪॥ એમ કહીને એવું બોલ્યો વરવાની જેને ઇચ્છાય; તેણે પહેલા ઉભા થઇને, આવવું કુંડાળે હાંય ॥૫॥ વસ્ત્ર આભુષણ ઉતારી દેવાં થાવું સભામાં સ્વચ્છ; જંગાથી કટી સુધી, ભીડાવી લેવો કચ્છ ॥ ૬ ॥ વણ ચઢાવ્યું ધનુશ લેવું, ભાથામાં એક બાણ; તેથી વિશેષ આયુધ રાખે તેને પ્રભુની આણ ॥૭॥ તે પણ ખાંધે ભેરવી લેવાં, તે પછી તતબેર થાવું;

સ્થંભ જવા પાટીયું મુક્યું છે, તે પાટીયાપર જાવું ॥૮॥ જનારને સમજુતી આપું છું, જે સ્થંભે કર દેશે; એટલે મહારા શેવક લોકો પાટીયું તાણી લેશે ॥૯॥ માટે ચાતુર ચેતતા રેહેજો; સ્થંભે ચઢવું સપાટે, વચમાં કાંઇ સ્વાસ ને લેવું, જાવું જોર ઝપાટે ॥૧૦॥ છ ગાઉ એછે આડો ખીલો, ત્યાં જરા વિશ્રામ કરવું પછી કનકનાં ત્રાંજવાં છે, તે ત્રાજવે ઉતરવુ ॥ ૧૧ ॥ બે ત્રાજવે બે ચરણ દેઇ; ધનુશ લેવું સાર, ત્યાં પડપંચા ચડાવીને, કરવો ધનુશ ટંકાર ॥ ૧૨ ॥ તે પછી બાણ બાથામાંથી, લેવું ધરીને ટેક; જળમાં જોઇ તાકવી મચ્છા, બાણજ ફેંકવુ એક ॥ ૧૩ ॥ જોવું નાચું મારવું ઉંચું, સાંભળજો રાજન છે ગાઉ છેટે માછલીનું, જે વીંધવું લોચન ॥ ૧૪ ॥ તેનું તે બાણ પુંછ વિંધે, એવું દૈવત દાખે; પછી મછને ઉપાડીને, એ બાણ જળમાં નાંખે ॥૧૫॥ એકજ બાણે ત્રણ કામ કરવાં; એટલું પ્રાક્રમ કરે; તે પુરૂષ પુજ્ય માહાત્માને, મ્હારિ પુત્રીને વરે ॥૧૬॥ તેમાંથી કોઇ ચઢતાં પડે, કો પડે અધુરે કામે; તે ધણી ઉઘાડે માથે બેસે, સભામાં આ ઠામે ॥૧૭॥ તે વાતમાં જે મુમત ઝાલે, તેને બ્રહ્મહત્યાય; આ કામમાં છે આંટીયો છે, સમજજો શઉ રાય ॥ ૧૮ ॥ સ્થંભે ચઢવું છાતી વરાણે, એ પણ મ્હોટી ઘાટી; ખીલેથી ત્રાજવે ઉતરવું, તે છે અવળી આંટી. ॥૧૯॥ બે માથોડાં ત્રાંજવાં નીચાં, સી રીતે ઉતરાય; ઉતરે એક હાથે ડાંડી ઝાલી, તો ત્રાજવાં ભમી જાય ॥૨૦॥ એક તરફને ત્રાજવે કરે, ઉતરવા ઇચ્છાય; તો એક તરફ તોલ આવેથી, બીજું ઉંચું જાય, ॥૨૧॥ તે તેમાં ચરણ નવ પહોચે, થંભે થોડા ઉતરે; બે હાથે બાહાજી રહીને; ત્રાજવે ચરણ ધરે ॥૨૨॥ તેથા ત્રાજવાં જાય આઘાં, ચરણ મહી લડથડે; લાગે ઝોલ્લો ત્રાજવાને, ચઢનારો નર પડે ॥૨૩॥એ રીતે ત્રાજવે ઉતરતાં આવવાની બહુ આંટી; ત્રાંજવામાં ઉભા રહ્યા પછી ધનુશે ચઢાવતા ઘાંટી ॥૨૪॥ ધનુશને વાંકુ વાળીને, ચઢાવવાનો દોર; એક છેડો નીચે મુક્ષીને, કરવું પડે ઘણું જોર ॥૨૫॥ એકજ ત્રાજવે મુકે છેડો, બળ કરયે વાંકુ થાય; જો એક તરફ તોલ આવે ને, બીજું ઉચું જાય ॥૨૬॥ તેથી ચરણ થાય પહોળા, એટલે ઢળે ધરણ સ્થંભને ટેકો દઇ ચઢાવે, પણ પામે મર્ણ ॥૨૭॥ ધક્કાથી ત્રાજવાં જાય આઘાં ઉંધે મુસ્તક પડે; એ રીતે એ મહોટી ઘાંટી, ચાતુર હોય તે ચડે ॥૨૮॥ ત્રીજી ઘાંટી નીચું જોઇને, ઊચું મારવું બાણ; તે બાણે ત્રણ કામ કરવાં; સમજજો સુજાણ ॥૨૯॥ આગ્રહ કરી કહેતો નથી સ્થંભે ચઢો નર કોય; સાત વેળા પાલવે તે ચડજો, હીં-

મત જેને હોય ॥૩૦॥ પાછળ મુને દોશ ન દેશો, ક્રતી ન કરશો વ્યાકુળી; એમ ન કહેશો રૂપાળી છે, સારૂં સૌને ચઢાવ્યા શુળી ॥ ૩૧ ॥ એવી સભામાં સુચના આપી, છેવટ વદયો, વચન, હવેઉઠવું હોય તે ઉઠો.ક્ષત્રીનો કોઇ તન ॥૩૩॥ વળણ ॥ ઉઠવું હોય તે ઉઠજો ક્ષત્રીના કોઇ:તન, વ્યાસ વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, ઉઠયો જરાસંન.

કડવુ ૧૦૯ દુભાસી દોહરાનિ ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા; સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છીવેધન મહિમાય ॥ ૧ ॥ મગધ દેશનો માલીક ઉઠયો જબરો જરાસન; અટલે બીજા બેસી રહ્યા, જેને ઉઠયાનું મન ॥૨॥ તેમની હોંશો રહી હ્રદયામાં, આપણો નીસાસો નડજો; આપડો ઉઠવાનો વારો આવે, ચઢતાં જરાસન પડજો ॥ ૩ ॥ સૌએ એવી આશીશ દીધી, ધારીને મન મનસુબો; બે માતાનો જાયો જરાસન; જઇ જળ કુંડાળે ઉભો ॥૪॥ હોઠ કરડતો મુછી મરડતો; થયો સભામાં સ્વચ્છ; વસ્ત્ર આભુષણ ઉતારીને, ભીડાવી દીધો કચ્છ ॥૫॥ રાખ્યો તોડો વાળ્યો અંબોડો, કટી કશીને બાંધે બાણનો ભાથો ને ધનુષ તે, ભેરવ્યાં ડાબી ખાંધે ॥૬॥ કન્યાના રૂપમાં અંજાયો ઘેલી થઇ છે ગતી; અતી અહંકારનો ભરેલો, કોઇને નમતો નથી ॥ ૭ ॥ ભીમ કહે ઓ ધરમ વીરા, જુઓ જરાસન ચડે, જો એ ચડતામાં પડે તો, જોવાની ગમત પડે ॥૮॥ ધરમ કહે મુંઢ મતીના, કોઈનું તાકીયે ભુંડું, તો તેવું તાકનાર પ્રાણીનું કદી ન થાયે રૂડું ॥૯॥ એરે જરાસન સુર ભરેલો, ઝડપ તૈયાર થયો; લોચન રાતાં બીહામણાં છે, પાટીયા ઉપર ગયો ॥૧૦ દ્રુપતી જરાએ સામુ ન જુએ, જોયા કરે સહુ સાથ, સ્તંભે જઇ જુહાર કરીને, દીધા બળમાં બાથ ॥ ૧૧ ॥ એક પગ મુકયો થંભ ઉપર, ચઢવાનું મન કીધું; તવ દ્રુપતના શેવકોએ, પાટીયું તાણી લીધું ॥૧૨॥ તેવોજ બીજો ચર્ણ ઉપાડયો, સુર ભર્યો સુસોટ; છાતી વરાણે સ્થંભના ઉપર, દડબડ મુકી દોટ ॥ ૧૩ । જોર ઝપાટે સુરસપાટે, સુંસરો ચાલ્યો જાય; ચઢવાની એની ઝડપ જોઇ, સૌ સભા વિસ્મે થાય ॥૧૪॥ ઓ ગયોરે એ ગયો એ. મચ્છાવેધન કરસે; બીજા સરવનો ફોગટ ફેરો, રૂપાળી કન્યા વરશે ॥ ૧૫ ॥ એમજ સરવે આશા મુકી; બેઠા ક્ષત્રી કુંવાર; જબરો જોધ જરાસન ચઢયો,ઉંચો ગયો ઞાંઉ ચાર ॥૧૬॥ એટલે પ્રભુએ સામું, જોયું જાણ્યું કે મચ્છવેધ થાસે દાસ દુખાયા પાન્ડવ માહારા, આવેલા પાછા જાસે ॥ ૧૭ ॥ કર્યાં

લગી વનમાં વેઠશે કષ્ટી, એમ જાણી કામ કીધું, જરાસનનું કૃષ્ણ પ્રભુએ, બળ બધું હરી લીધું ॥૧૮॥ શરીરમાંથી શકતી નાઠી, શ્વાસ ઘણેરો ચડીયો; એકાએક એનો જીવ ગભરાયો, સ્થંભને બ્હાજી પડીયો ॥૧૯॥ પરશેવાના જેભેજેભ છુટયા, કાયા થરથર ધ્રુજે; ઊંચુને નીચુ જુવે તો, આભ અવનિ નવ સુઝે ॥૨૦॥ લીલાં પીળાં દેખાય આંખે, વાયો વાયુ સમસેર; મોળ વછુટીને ઉલટી થૈ ગૈ, ચઢી ગયા બહુ ફેર ॥૨૧॥ જરાસને મન એમ વિચાર્યું, દીવસ વાંકો મ્હારો, રૂપાળીને રૂપે રોળાયો, હવે થયો મરનારો ॥૨૨॥ એત્રે સુધ બુધ રહી નહીનો, પ્રાણજ ઉંચો ચઢીયો; હાથ પગ સ્તંભથી છુટી ગયા, આવીને જળમાં પડીયો ॥૨૩॥ સરવે સભા ખડખડ હશી, દીવસ એનો રૂઠયો; એટલે દીકરો દમઘોસ કેરો, સુરો શીશુપાળ ઉઠયો ॥૨૪॥ જેવો જરાસંધ જળમાં પડયો, તેવો જળે તારી દીધો; જળને સ્વભાવે ઉપર આવ્યો, શેવકે ખેંચી લીધો ॥૨૫॥ ઉંધો કરી ઓસાં ખવરાવ્યાં, એકાવ્યું પીધેલું પાણી; એટલે દ્રૌણિક ગોર આવ્યા ક્રોધે વધા મુખ વાણી ॥૨૬॥ આવો જરાસન કાષ્ટને આસન, વ્હેવારમાં શી રીસ; એમ કહીને મુગટ લાધો, બેસો ઉઘાડે શીશ ॥ ૨૭ ॥ જરાસને જોયું નીચું, બહુ ચીંતામાં પેઠો; જળ કુંડાળે કાષ્ટને આસન, ઉઘાડે માથે બેઠો. ॥૨૮॥ નીચું ઘાલીને રડવા લાગ્યો, વીખ મળે તો ખાવું; એ પ્રથવી મા માગ દે તો, તુજમાં સમાઇ જાવું ॥ ૨૯ ॥ એવે શીશુપાળ એમ બોલ્યો, સાંભળો જરાસન; તમે તો તાતનું નામ બોળ્યું, હું કરૂં મચ્છવેધન ॥૩૦॥ જરાસન કહે બળતાને બાળે; અહંકાર એને નડશે, આડે આવજો પુન્ય મ્હારૂં, એ શીશુપાળ પડશે ॥ ૩૧ ॥ વળણ ॥ પડશે શીશુપાળ એ, ધરીયો છે અહંકાર; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, સુણજો શ્રોતા સાર.

કડવું ૧૦ રાગ ચોપાઈની ચાલ.

બોલ્યા વૈશમપાયે વચન. સાંભળ જનમેજે રાજન; શીશુપાળ છે બહુ હંકારી, એણે વસ્ત્ર દીધાં ઉતારી ॥૧॥ એણે કચ્છ ભીડાવી દીધો, ખાંધે ધનુષ ભાથો લીધો; ગણે સર્વ સભાને તુચ્છ અભીમાનથી મરડે મુચ્છ ॥૨॥ ગયો પાટીએ ધરીને હામ, જઇ સ્થંભે કીધી સલામ; બાથ ભીડવાને મન કીધું, તવ શેવકે પાટીયું લીધું ॥ ૩ ॥ તેવો ચેતી ચાલ્યો ચડીચોટ, દાખી દૈવત મુકી દોટ; વાયુ વેગે આતુર નર ચડતો, જાય

જોરમાં પાછો ન પડતો ॥૪॥ એતો નેત્રની ચોટ ન ચુકે, જોઈ જોઇને પગલું મુકે; સહુ સભા કરે વીચાર, એને નહી આવે ભુલ લગાર ॥૫॥ કામ કરશેને કન્યા વરશે, બીજા આવેલા પાછા ફરશે; એની ચઢવામાં છે ચતુરાઇ, જરાસનથી ચઢે સવાઇ ॥ ૬ ॥ એ તો પંચાણુ ક્ષોણીનો ધણી, તેમાં હીમ્મત હોયે ઘણી, એમ બોલે સકળ સભાય, એવે ગાઉ સાડાચાર જાય ॥ ૭ ॥ એનું મછ વીંધવા મન મોહ્યું, તવ જુગદીશે સામું જોયું; ભક્તને કાજ કપટ કીધું, એનું બળ પળમાં હરી લીધું ॥ ૮ ॥ રહ્યો ગાઉ ઉંચો ત્રાસ, ગઇ શકતીને ચઢીયો શ્વાસ; આવ્યા મોઢે ફેંણ ફીસોટા, અધવચ વળ્યા ગડબડ ગોટા ॥ ૯ ॥ ગભરાયોને વિચાર લાવ્યો, વાંકુ કર્મ તે હું હાંઇ આવ્યા; અરે ઓ રૂપાળી ધ્રુપતી મ્હારે તુજને વરવું નથી ॥૧૦॥ વરવા માટે ચડયો હું ધાઇ, હવે જીવતો જવાદે બાઇ; એવા સંકટ મનમાં કરતો; સ્થંભે રહયો રહ્યો થરથરતો ॥૧૧॥ વાયુ વ્હાયો મેરસમેર, શીશુપાળને ચડયા ફેર; સુધ્યસાન ગઇ લડથડીયો, હાથ પગ છુટયાને પડીયો ॥ ૧૨ ॥ જળમાં ડુબી ઉપર આવ્યો, તેવે રાયે ખેંચી લેવરાવ્યો; ઝોલા ખવરાવી ઓકાવ્યું પાણી, થઇ ગઇ આબરૂ ધુળધાણી ॥૧૩॥ આવી ગોરે મુગટ લીધો લેઇ, સોંપ્યું કાષ્ટાસન ગાળ દેઇ; પડયો તેથી સૌનુ મન મ્હોયું. પછી જરાસને ઉંચુ જોયું ॥ ૧૪ ॥ બોલ્યો જરાસન તે વારે, કહો લગન તમારૂં કે વારે; મ્હોટી પડતીતી મુજમાં ખોડ, ભાઇ આવો બેસો મ્હારી જોડ ॥ ૧૫ ॥ એકલો ન્હોનો શોભતો હું તો, ભલે થયો મારા જેવો તું તો; શીશુપાળનું કાંઇ ન ચાલ્યું, જોડે બેઠો ને નિચું ઘાલ્યું ॥ ૧૬ ॥ અરેરે આ મેં શું કર્યું કામ, મારા બાપનું મેં બોળ્યું નામ; હાવું જીવ્યાથી ભલું મરવું, જરાસન કહે મરી શું કરવું ॥૧૭॥ એમ બેઠા વાળીને મન, બેશી રહ્યા સભા સહુ જન; હતી ઉઠવા સહુને ઇચ્છાય, તેણે સમાવિ મનમાંય ॥૧૮॥ આવા આવા ચડી પડયા રાય, ત્યારે બીજાની શી ગતી થાય; એમ ભાગી સરવની હામ, રઝળ્યું મચ્છવેધન કામ. ॥૧૯॥ વળણ॥ કામ રઝળ્યું દ્રૂપત તણું, મીથ્યા કરે સહુ શોર; કૈં કહે દુરીઓધન તણું, કરમ કરે છે જોર.

કડવું ૧૧ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય;વિસ્તારી તુજને

સંભળાવું, આખ્યપરવ મહીમાય ॥૧॥ એવે સમે શલ્લરાજા ઉઠયો; પુષ્ટ શરીરનો ભારે, સકળ સભા શલ્લને જોઇ,હસવા લાગી ત્યારે ॥૨॥ એવે શલ જઈ જળકુન્ડ ઉભો, લોકો કહે કેમ ચડશે; થાંભલો એના અંગુઠા જેવો, ચઢતામાં ભાગી પડશે ॥૩॥ લાંબો પોહોળોને પોચતો છે, પાંચ પાન્ડવનો મામો; ત્રણ મણનો સુરવાળ પ્હેરે છે, પાંચ મણનો પહેરે જામો ॥૪॥ મુછોના થોભા તણી બહુ શોભા, દેખીતો કેશરી વાઘ; મુસ્તક ઉપર સહાય બાંધે, બારમણ ભોજનો પાઘ.॥૫॥ મલ્લ કુસ્તાઇ ગદાયુધ જાણે બાણયુધ ન જાય કળીયું; જમણે બાહુએ બાંધેલું રહે છે, બ્હોતેર મણ માદળીયું ॥૬॥ વસ્ત્રાભુષણ એણે ઉતાર્યા, થયો સભામાં સ્વચ્છ; જંગાથી કે કટી સુધી, ભલ્લો ભીડાવ્યો કચ્છ ॥ ૭ ॥ ચડવાનો ચટકો લીધો પટકો કમ્મર કશીને બાંધે; બાણનો ભાથોને ધનુશ તે. ભેરવ્યાં ડાભા ખાંધે ॥૮॥ દ્રુપત રાજાના શેવકોએ કામજ કેવાં કીધાં; એક પાટીયું બોજ ઝીલે નહી તે, દસ વીશ વીશ મુકી દીધાં ॥૯॥ તવ શલ્લ પાટીયાં ઉપર ગયો, ચઢવા વ્રતી કીધી; સરવ સભા ટગ ટગ જુએ, બળ કરી બાથ દીધી ॥૧૦॥ ભીમ કહે ભાઇ મામા ઉઠયા, કામ થયે ખુશી થેશું, કોઈ દહાડો એ કન્યાના. હાથનો કંસાર ખઇશું ॥ ૧૧ ॥ ધરમ કહે કાંઇ બોલીયે નહી, ઇશ્વરની ઇચ્છાય; બેઠા બેઠા ચરચા જુઓ, જુએ છે જેમ સભાય ॥૧૨॥ એવે સમે સલ્લ રાજાએ, સ્થંભ ઉપર ડગ દીધા; એટલે આડાં પાટીયાં તે, દાસોએ તાણી લાધાં ॥ ૧૩ ॥ સલ્લ સપાટે ચઢવા લાગ્યો, છલંગ મ્હોટી મારે; તલપ દે દસ દસ ડગલાંની. ભય જરા નવ ધારે ॥૧૪॥ સલ્લ રાજાના ચરણને ધકે,સ્થંભ ચઢીયો ઝોલે,થઇજાય વાંકો ભોમી સરસો, કચડ કચડ બોલે ॥૧૫॥ સકળી સભા ખડ ખડ હસે, ઘણા વદે એમ વાણ; જો કદી સ્થંભ ભાગી જશે તો, વાળશે કચ્ચર ઘાણ ॥ ૧૬ એમ કરે સરવે ચેષ્ટાળા, પણ મુખ એવું બોલે; બેજણે ચઢીને પડયા પણ, કો નહી હાની તોલે ॥ ૧૭ ॥ એવે શલ્લ ગયોપાંચ આઉ, જોયા કરે સઉ શ્રેષ્ટ; ભક્તને માટે ભુદરાયે, ઊંચી કીધી દ્રષ્ટી ॥૧૮॥ આકરશણ બળશલ્લનું કીધું. એટલે એ તરફડીયો; સ્વાસ મોઢે માતો નથી, સ્થભને બ્હાજી પડીયો ॥૧૯॥ હથળ વથળ જીવજ થયો,ઊકાળો આવ્યો; અરેરે હું કયાં ચઢયો થંભે; વાકો દીવસ મન લાવ્યો ॥૨૦॥ આંખે અતી અંધારાં આવ્યાં, ગભરાયું અંતઃકર્ણ;શરીરે પશેવો વળીયો; છુટી ગયા ભુજ ચર્ણ ॥૨૧॥ ઓ પડયો ઓપડયો સૌ કેહેવા લાગ્યા, ધરણ આવ્યો પળમાં; આવીને કુંડમાં પડયો જેમ, મગર

પડે જળમાં ॥૨૨॥ સર્વ કહે બે પડયાતા તોહે, શું દેખી મન મોહ્યું;શલ્ય રાજા તો પડયો એટલે ઉંચુ શીશુપાળે જોયું ॥ ૨૩ ॥ સો બસે શેવક ભેગા થઇને, શલ્યને કાઢયો બહાર; પીધેલું પાણી ઓકાવી નાંખ્યું, ક્ષણુ ન લાગી વાર ॥૨૪॥ દ્રુપતના દ્રોણીક ગોર આવ્યા, કહ્યું કટુ વચન;મારવાડ દેશના માલીક બેસો; કાષ્ટ તણે આસન ॥૨૫॥ પાવ રેહેવા દેઇને બીરાજો, તવ દીલગીરીમાં પેઠો; અરેરે મને આ શું સુજ્યું, નીચુ જોઇ જઇ બેઠો ॥૨૬॥ શીશુપાળે કહ્યું કે પધારો, ઠીક થયો છે ધારો; નીચુ જોઇ બોચી દુખતીતી, હવે તમારો વારો ॥૨૭॥ શલ્લ કહે જંપવા દે મુને, તુને લાગુ પાય; તે પછી દંતવક્ત ઉઠયો, જુએછે સઉ સભાય ॥૨૮॥ દમઘોસનો એ દીકરો છે, શીશુપાળનો ભ્રાત;તેને દેખીને શીશુપાળે, બોલાવી પુછી વાત ॥૨૯॥ કહો બંધુ તમે કેમ ઉઠયા, કીઘો શું વીચાર; દંતવક્ત કહે મચ્છે વીંધીને, હું વરવાનો નાર ॥ ૩૦ ॥ તમો પડયા તેથી તાતતણું, બોળાઇ ગયું નામ;માટે પાછો જસજ લેવા, મચ્છજ વીંધુ આ ઠામ ॥૩૧॥ શીશુપાળ કહે વીર મ્હારા,મીથ્યાન મરસો મથી; આપણા બાપના બાપ પાશે, માંછલું દીસતું નથી ॥૩૨॥ માટે આબરૂભેર બેસો, શીદને આવ્યા ઉઠી; તમે નથી પડયા ત્યાં સુધી છે કાંઈ બાંધી મુઠી ॥૩૩॥ એક હાથ તો ઉઘડી ગયો પણુ,બીજો છે બાંધ્યો હાથ; ત્યાં સુધી કોઇ કરી ન શકે; આપણા ઘરની વાત ॥૩૪॥ માટે જઇ સીંહાસન બેસો, ઓરે તાતના તન,એવું સાંભળી નીચું જોઇને, શલ્લ વદ્યો વચન ॥૩૫॥ ચઢીને પડે તો ફીકર નહી, ઊઠીને બેસે જેહ; શું કાળુ મુખ લૈને ઉઠયો, જીવતો મુઓ તેહ ॥ ૩૬ ॥ ચઢયો ને પડયો તો ઇશ્વર ઇચ્છા, પણુ ઉઠીને બેસે; શું જોઇને જગતમાં ફરે, કાં પ્રથ્વિમાં ન પેસે ॥૩૭॥ ક્ષત્રીનો સુત પાછો પડે, તો તેની બગડી બુધ; ક્ષત્રાણીનો નહિ જાયેલો, ધાવેલો દાશીનું દુધ ॥૩૮॥ એવાં વચન શલ્લનાં સુણી, લાગ્યો તનમાં તાપ;સ્થંભ ચઢયા વણુ હું બેસુંતો, બ્રહ્મહત્યાનું પાપ ॥૩૯॥ શીશુપાળે કપાળ કુટયું, શલ્લે ખેલ લઢાવ્યો; પોતાને ઉંચું જોવાને સારૂ, બંધવ મ્હારો ચઢાવ્યો ॥ ૪૦ ॥ ચઢયો ચઢાવે પડયો પડાવે. વટલેલો વટલાવે; નાટ કટ્ટો નાક કટ્ટા કરે, આભડેલો અભડાવે ॥૪૧॥ એવામાં દંતવકતે સભામાં, ઊતાર્યા શણુગાર; વસ્ત્ર ઉતારી કચ્છ ભીડાવ્યો, ખાંધે લીધાં હથીઆર ॥૪૨॥ પાટીએ જૈને થંભે ઝ્હાલ્યો, ચઢવાનું કામ કીધું; દ્રુપત રાજાના શેવકોયે, પાટીયું તાણી લીધું ॥૪૩॥ દોઢ ગાઉ તે ઉંચો ગયો, પ્રભુએ વીચાર્યું એમ; આ દં-

તવકત ભક્ત છે મ્હારો, ઉંચેથી પાડુ કેમ ॥૪૪॥ એમ જાણી એનું બળ લીધું, એટલે એ ગભરાય; મચ્છના સામી દ્રષ્ટિ કરે તો, માંછલી નવ દેખાય ॥૪૫॥ અરેરે હું શીદને ચઢયો, મુજ બુદ્ધી થઇ કાચી; ભાઇનું કહ્યું મેં નવ માન્યું વારતા એની સાચી ॥૪૬॥ હવે શો ઉપાય ઉતરવાનો; એવે સમે અડબડીયો; હાથ પગ એના છુટી ગયાને, આવીને જળમાં પડીયો ॥૪૭॥ શીશુપાળે હાથ ઘસ્યા, મ્હારૂં કાંઇ નવ ચાલ્યું; બન્ને બંધુ બન્યા સરખા, એમ કહી નીચું ઘાલ્યું ॥૪૮॥ શેવકોએ દંતવકતને, જળથી કહાડયો બ્હાર,ઝોલા દેઇને પાણી ઓકાવ્યું, ગોર આવ્યા તે વાર ॥૪૯॥ ગોરે કહ્યું ધન્ય દમઘોસ નંદન, ધાર્યું કર્યું તમે કામ; એક બાપના બે દીકરા તે, બેઉએ બોળ્યું નામ ॥૫૦॥ એમ કહીને મુગટ લીધો, કરે કોનાપર રીશ; શીશુપાળની જોડે જઇને, બેઠો ઉઘાડે શીશ ॥૫૧॥ શીશુપાળે તવ ઠપકો દીધો, મુમતમાં બોજ ખોયું; શલ્લ કહે ભાઇ ભલે પડીયો, પોતે ત્યાં ઉંચું જોયું ॥૫૨॥ ચારે નામીચા ચઢીને પડયા, અતી આહાકાર હોય; પછી સહુની હિમ્મત ભાગી ઉભો ન થયો કોય ॥૫૩॥ દ્રૂપતે રાજાએ આશા મુકી, નહિ ચાલે કોની હામ; છત્રપતી જો આવ્યા હોત તો, થાત મ્હારૂં કામ. ॥૫૪॥ પવન ગમની સાંઢ આપી, મોકલીયો છડીદાર; દુરિયોધનને જે તેડી આવો, કહીએ ન કરશો વાર ॥૫૫॥ સાંઢણી લઇ છડીદાર પોહોચ્યો જૈને કહ્યા સમાચાર; દુરીયોધન કહે પીઠી ચોળાવો, મામા ન કરશો વાર ॥૫૬॥ મામાએ બોલાવી માનુનીયોને; ગીતાં મંગળ ગાય; દુરીયોધન બાજઠે બેઠો, પીઠી સારૂ વર રાય ॥૫૭॥ વળણ॥ બેઠો પીઠી ચોળાવવા, જે દુરીયોધન રાય, વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, અછકલો એ રાય.

કડવું ૧૨ રાગ ધોળનો.

પીઠી ચોળે, પીઠી ચોળે પ્રીત આણિરે, વરરાજાને,ચઢાવે ગંગોદક પાણીરે ॥ ૧ ॥ અત્તર ફુલેલ તેલ શરીરે ચોલેરે; ગીતાં ગાતી, સુંદરી શરીયા ઘોચેરે ॥૨॥ વરરાજાથી, હોઠમાં હશી દેવાયરે; કરે અતી, ઉતાવળ માંમાયરે ॥૩॥ કાઢે ઘાંટા ચીકણાશ મુકી દોનેરે; ઘણું થયું વરને નવરાવવા લ્યોનેરે ॥૪॥ એટલે બીજે, બાજઠે કરાવ્યું સ્નાનરે; શરીર લુછી; વરને કર્યા સાવધાનરે ॥૫॥ વરરાય બોલ્યા,મામા મને દિપાવોરે; સહુથી શોભે, તેવા શણગાર પહેરાવોરે ॥૬॥ મુજને દેખી કન્યાને

મન થાય ચટકોરે, જામો પેરાવો, મને ચીરોને પટકોરે ॥૭॥દ્રષ્ટીન લાગે હું ન બીહું કે ને ઝબકુંરે; માંમાં માહારે, ગાલે કરો કાળુ ટપકુંરે ॥૮॥ તવ મામાયે, પહેરાવ્યાં વસ્ત્ર સણગાર;આગળ આછાબા, બાંધીને કર્યો તેઆરરે ॥૯॥ માંમાયે તો મોઢે જરા ઘસી મેશરે; કહ્યું હવે જા ભાઇ ઘોડે બેશરે ॥૧૦॥ વરરાય બોલ્યા માંમા લ્હાવો વિતાડોરે; તમે મુને તેડીને ઘોડે બેસાડોરે ॥૧૧॥ એટલે મામે, વરને તેડયો તે વારરે; કરણ બોલ્યો કાહાડો વરરાજાને બ્હારરે ॥૧૨॥ તવ માંમાયે, વરરાયને બ્હાર લીધોરે; શણગારેલે ઘોડે બેસાડી દીધોરે ॥૧૩॥ વરરાય બેઠો; થઇને ઠીકા ઠીકરે, બેસતામાં દસવીસ થઇ છે છીંકરે॥૧૪॥ વરરાય બોલ્યો મામા આ શુકન કેવારે; મામે કહ્યું દસ વિસ કન્યા મળે એવારે ॥૧૫॥ માંમે લાવી વરને શ્રીફળ આલ્યુંરે; દુરીયોધને હસીને ભુજમાંઝાલ્યુંરે ॥૧૬॥ વરરાય બોલ્યો, શેવ કથી મુને ન લજાવોરે; લક્ષ લક્ષના, દાગાના સહુને પહેરાવોરે ॥૧૭॥ અગીઆર ક્ષોણી; શૈન્યાના જોદ્ધા જેહરે; દીધા દાગીના, પેહેરીને ત્યાર થયા તેહરે ॥૧૮॥ આગળ ચાલે, શૈન્ય ક્ષોણી અગીઆરરે; પુઠળ ગાતી નવાણુ ભાઈની નારરે ॥૧૯॥ વાજતે ગાજતે વરઘોડા લઇ નીકળીયારે, ગયા દરવાજે, તેવા ત્યાં કાગ કળકળીયારે ॥૨૦॥ ભીષ્મ વીદુર, દરોણને કીરપાચારરે; સરવે આવ્યા, નગ્રના દરવાજા બ્હારરે ॥૨૧॥ પછી સરવે સુંદરીને ત્યાંથી ખાળીરે; વરના રાણી, ઘેર બેઠી છેડો વાળીરે ॥૨૨॥ પછી બેઠો હાથી ઉપર વરરાયરે; પુઠે બેઠા ચમ્મર ઢોળે મામાયરે ॥૨૩॥ કરણ કહે ઉતાવળે, પંથ ઝાલોરે; વાર ન કરશો, વર રાયને લેઇ ચાલોરે ॥૨૪॥ વાગતે ડંકે સરવે ચાલ્યા જાયરે; મારગમા અત્તરના છંટકાવ થાયરે. ॥ ૨૫ ॥ ભાટચારણ, આવીને યાચક યાચેરે; ચાલતે રસ્તે થૈ થૈ અપછરા નાચેરે ॥૨૬॥ સાંઢણિવાળો આગળ ગયો છડીદાર; જઇને કહ્યા સભામાં સમાચારરે ॥૨૭॥ સરવે જાણ્યું આવ્યો, દુરીયોધનરે; ધરૂપતરાજા ઘણો થયો પ્રેમનરે ॥૨૮॥ એવે આવ્યો, છેત્રપતી સભાપાસરે, એટલે ઉઠયો, દ્રૂપદ ધરી હુલ્લાસ ॥૨૯॥ સામો ચાલ્યો લેઇ સાકરનાં પાણીરે, એટલે સરવે ક્ષત્રીની સભા વિખરાણીરે ॥૩૦॥ સૌ ક્ષત્રીએ, મનમા કર્યો વિચારરે, જઇએ સામા, આવ્યો સઉનો સરદારરે ॥૩૧॥ એવી રીતે સભામાં હોકારો હોયરે, ભુજ જોડીને, સામા આવ્યા સહુકોયરે, ॥૩૨॥ બેશી રહ્યા પડલા પુરૂષ ચારરે, બેસી રહ્યા, જાદવ બ્રહ્મ કુંવારરે ॥ ૩૩ ॥

॥ વળણ ॥ વિપ્ર જાદવ બેસી રહ્યાબેસી રહી પ્રજાય, વ્યાસ વલ્લભ કહે

કથા, સાંભળજો શ્રોતાય.

કડવું ૧૧૩ મું.

॥ હંશો માંડયો વીલાપ, પાપી માણસરે. એ રાગ. ॥

થયો સ્વયંવરમાં પોકાર, દુરીયોધન આવીયોરે; શામા ગયા સૌ ક્ષત્રીકુંવાર, દુરીયોધન આવિયોરે ॥૧॥ રાજા ધરૂપતે ઉલટ આણી, દુરીયોધન આવીયોરે; પાવા લાવ્યો સાકરના પાણી, દુરીયોધન આવીયોરે ॥૨॥ ભલે પધાર્યા સર્વના સુબા. દુ૦ સામા આવી સૌ કર જોડી ઉભા, દુ૦ ॥૩॥ પાયાં પાયાં સાકરનાં પાણી. દુ૦ સરવેના ગતી ગભરાણી. દુ૦ ॥૪॥ કોઇથી ધાંટો કાઢી ન બોલાય, દુ૦ કોઇથી છાની વાત ન થાય, ॥ ૫ ॥ એવી છત્રપતીની બીક. દુ૦ નવ્ય ખવાય ઉદ્રસ છીંક. દુ૦ ॥૬॥ પાપીની દ્રષ્ટી જે પર જાય. દુ૦ તે ક્ષત્રીની કંપે કાય, દુ૦ ॥૭॥ અંધ સુત છે ગર્વનો ભરાયો. દુ૦ પછી હાથીથી ઉતરીયો. દુ૦ ॥ ૮ ॥ ચાલ્યો હાથમાં શ્રીફળ ઝાલી, દુ૦ તેની પુંઠળ સઉ જાય ચાલી. દુ૦ ॥૯॥ પેઠો સભામાં અંધ તન, દુ૦ જઇ બેઠો ઉંચે આસન. દુ૦ ॥૧૦॥ એના પેઠા પછી સહુ પેઠા. દુ૦ એના બેઠા પછી સહુ બેઠા. દુ૦ ॥૧૧॥ આવ્યો આવ્યો સરવનો ભુપ. દુ૦ સહુ સભા થઇ ચુપાચુપ. દુ૦ ॥૧૨॥ વળણ ॥ સભા સહુ સેજડ થઇ, કોથી નવ્ય બોલાય; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, અછકલો દેખાય.

કડવું ૧૪ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છાવેધનો મહીમાય ॥૧॥ સકળ સભા સજડ થઇનેબેઠી છે ચુપાચુપ; સરવ સામી દ્રષ્ટી કીધી, હસ્તીનાપુરને ભુપ ॥૨॥ એવામા ધીરેરહીબોલ્યો વ્રકોદર મુખ વાત, જુઓ ધરમ ભાઇ આવ્યોઅછકલો દુષ્ટ તમારો ભ્રાત ॥૩॥ ધર્મ કહે તું બેશ છાનો, કેવો શોભે રણધીર; ગમે તો ગમે તેવો છે, તો પણ આપણોં વીર ॥ ૪ ॥ એ આવ્યો ત્યારે સભા સોબી, નહી તો પડયુંતું જાંખુ; એના આવ્યાથી કેવું શોભ્યું, સભાનું મંડળ આખું ॥૫॥ એમ એને સમજાવી રાખ્યો, એવે ભીષ્મ પીતાય; વિદુર પ્રત્યે કહેવા લાગ્યા, અછકલું દેખાય ॥૬॥ શ્રીફળ ઝાલી

મુંઢ બેઠો છે, સર્વ કરે ચેષ્ટાળી; જાવો જઇ મુકાવો હેઠું, લોક રહ્યું છે ભાળી ॥૭॥ એટલે ઉઠયા વિદુર કાકા, જે કાનમાં કહી વાત, શ્રીફળ તારૂં મેલ હેઠું, દીસે અછકલી જાત ॥૮॥ ભીષ્મપીતા બહુ કળકળે છે, દેશે સભામા ગાળ; તે વળા નિચું જોવું પડશે; હસસે સઉ ભુપાળ ॥૯॥ દુરીયોધન કહે કેમ માંમા, શું શ્રીફળમાં પેઠું; કન્યા છે તારી તે નહી કોની, નારીયેળને બાળ હેઠું ॥૧૦॥ તવ પાપીએ નીચું મુકયું, કરી ગરજના ત્યાંય; કયાં ગયોરે આવ્ય હાંઇ, ઓરે ઓ દ્રુપત રાય ॥૧૧॥ તત્ર દ્રુપતરાય થરથર દ્રુજ્યો, ગોરને જોડયા હાથ; છત્રપતી મને બોલાવે છે, ચાલો તમે મુજ સાથ ॥ ૧૨ ॥ મુજને શું પુછશે શું કેહેશે, માંડશે ઉધેડો લેવા; માટે મારી સાથ પધારો, એમને ઉત્તર દેવા ॥૧૩॥ મારાથી કાંઇ કહેવાશે નહી, કાળજુ ફફડે મ્હારૂં, ગોર કહે ચાલ હું આવું છું, શું કહે છે જોઉ વારૂં ॥ ૧૪ ॥ એમ કહી દ્રુપત નીચું ઘાલી, આવી કરજોડી ઉભો; કાળજું કંપે કાયા ધ્રુજે, છત્રપતી છે સુબા ॥૧૬॥ દુરીયોધન વાંટો કાડી બોલ્યો, મનમાં ધરી અહંકાર; કન્યા લાવી પરણાવી દે મુને, કેમ કરે છે વાર ॥૧૭॥ ધરૂપત શું તેનો ઉત્તર આપે,બોલ્યા ગોર વચન; ધરૂપતને પુછશો નહિ કાંઇ, મને કહો રાજન ॥૧૮॥ દુરીયોધન કહે શું કહેવું તું, કન્યાને ઝટપટ લાવો; વાર કર્યાનું કારણ શું છે, લાવી મને પરણાવો ॥૧૯॥ ગોર કહે તમે સાંભળો જરા, છો કુળવંતા દીવા, એકાએક કન્યા માગો છો, નથી કર્યો કાંઇ વ્હીવા. ॥૨૦॥ આતો સ્વયંવર સભા છે, મચ્છાવેધન કરો; એટલે એ કન્યા તમારી, સુખરૂપે તમે વરો ॥૨૧॥ છત્રપતી કહે મચ્છવેધ કેવો.શું કામ કીધું આરંભ; દ્રોણીક કહે જુઓ જળ કુંડમાં, દ્વાદશ ગાઉનો સ્થંભ ॥ ૨૨ ॥ તે સ્થંભ ચડવા આપ ઉંડો, છ ગાઉ ત્રાજવે જાવો; બે ત્રાજવે બે ચરણ મુકી, ધનુશ પછી સ્હાવો ॥ ૨૩ ॥ તેને ચડાર્વા બાણ ચડાવો, ઓ બળીયા રાજન; નીચું જોઇને ઉચું મારી, વીંધો મચ્છ લોચન ॥૨૪॥ તેને તે બાણે પુંછ વીંધો, એટલું દૈવત દાખો; તેને તે બાણે મચ્છ ઉપાડી, આ જળકુન્ડમાં નાખો ॥ ૨૫ ॥ સુરા પુરા છો પ્રાક્રમ એટલું; રાજ્ય સભામાં કરો;એટલે તમે પુજય અમારા, રૂપાળી કન્યા વરો ॥ ૨૬ ॥ તેમાંથી જો ચડતાં પડયા, કાં પેડો અધુરે કામે; તો તો બેસવું ઉઘાડે માથે, પેલા બેઠા તે ઠામે ॥ ૨૭ ॥ તવ પાપીએ તે પાસ જોયું, પડેલાનું મન હાલ્યું; છત્રપતીથી શરમાયા ચાર તે જણે નીચું ઘાલ્યું ॥ ૨૮ ॥ તે જોઇને અતી આકળો થયો, બોલીયો છત્રપતા; શું કાંઇ અમે જેવા તેવા, સ્થંભે ચઢનાર નથી,

॥૨૯॥ તાઇ પીંજારા ધણાક આડે કોણ અમારી તોલે; માટે અમે તો નહી ચઢવાના ગર્વના વચન બોલે ॥ ૩૦ ॥ બળ્યો મછવેદ બળી સભા-પરણાવી દો કન્યા; અમે નહી બેવી રહેવાના, થાશે મ્હોટો અન્યા ॥૩૧॥ ગરજના કરી ગોરે કહ્યું બોલ ન બોલીશ ખોટો, મ્હોટાઇ મુકીદે મ્હારી પાસે તુ, તારા ઘરનો મ્હોટો ॥૩૨॥ મચ્છવેદને ને સભાને બાળે; બાળને મ્હોડું તારૂં જેમ ફાવે તેમ કેમ બોલે છે, કેવું દીશે મુખ સારૂં ॥ ૩૨ ॥ વર બનીને વરવા આવ્યો, છેકજ ચઢયો ઘોડે;કામ કર્યા વણજજે પાછો, ઘેર કાળે મોઢે ॥ ૩૩ ॥ મચ્છવેધ કર્યાવિના; તુને નહિ મળે કન્યાય; એમને એમજ વરવી હોયતો વરશે તારીમાયા૩૪॥ એ કન્યા નહી દ્રુપત કેરી; છે એ દીકરી મ્હારી; હીમ્મત ન હોય કામ કર્યાની, તો મુક લવારિ તારી ॥ ૩૫ ॥ દ્રુપત રાય તાબેદાર તારો, અમે તાબેદાર નથી; બ્રાહ્મણ કેરો કોણ મુરબ્બી, રામજછત્રપતી ॥૩૬॥ ઉંચ દીશે પણ નીચ જાતિ છે, મેં લીધો જાણી; નીચા વીના મ્હોઢામાંથી તો, ન નીકળે નીચ વાણી ॥ ૩૭ ॥ જનમે ઉત્તમ જનેતાને પેટ કદી નીચ કોય; ઉત્તમ વર્ગમાં ગણાય તો પણ તાત બીજો કોક હોય ॥૩૮॥ તેવણ વણ ન નીકળે નીચાં, નીચાં કૃત્ય ન ધારે; હવે લાંબી વાત ન કરતો, બેશી રહે તારે ભારે ॥ ૩૯ ॥ એમ કહિ દ્રુપતને લીધો, સકળ સભા ભાળે; ખેંચોટી તેડીલાવીને, ઉભા જળ કુંડાળે ॥૪૦॥ દુરીયોધન કહે કેમ માંમા, ગોરેતો ઘર ઘાલ્યું; રોફ ભલા બેસાડી દીધો; આપણું કાંઇ ન ચાલ્યું ॥૪૧॥ ઉલટી બેચાર ગાળોખાધી, કહો માંમા કેમ કરવું; મામો કહે મચ્છવેધ કરી, એ કન્યાને વરવું ॥૪૨॥ છત્રપતી કહે થંભે ચઢશું, થનારૂં હોય તે થાય; પણ મુજ પહલાં કેમ આવ્યા, સભામાં સહુ રાય ॥૪૩॥ રાખી નહિ મ્હારી મરજાદા, નીત્યાન આવું ફાવે; ચઢયા પડયા માટે સપડાવું;ફરી પેહેલા નવ આવે ॥૪૪॥ મામો કહે એતો વાત સાચી, કેમ ન રાખે માપ; તારૂં કહ્યું સાભળવું પડશે, તું સહુનો મા બાપ ॥૪૫॥ વળણ ॥ સહુનો તુ માબાપ છે, સહુ તુજ તાબેદાર; સરવે રેહેશે સાંભળી, કોણ સામો બોલનાર,

કડવું ૧૫ રાગ થેકાવલિ.

દુષ્ટ ઉઠયો સભાની માંય, હવે કોઇ ઉઠીયેરે; એમ કહે દુરીયોધ

નરાય; હવે કોય ઉઠીયેરે ।ટેક ॥ હું આવ્યો હવે કેમ ન ઉઠો, શું બેઠા થઇ ચુપરે; જોવું જો કેવા ચઢો થંભે, કેવા છો જબરા ભુપ હવે ॥૧॥ આવ્યા છો સહુ આશા ભરેલા, રૂપે બનીને રૂડારે; મારા આવ્યા વિના કામ ન થયુ, હાથે પેહેરો તમે ચુડા, હવે॥ ૩ ॥ આછી હોરણી ઓઢીને નાચો, આંખમાં આંજો મેંશ; ખાઇ ખાઇ ખાધી કાયા વધારી, થયા ભાદરવાની ભેંશ, ॥૪॥ માહારા આવ્યા વણ આવ્યા સભામાં, ન થયું કોઇથી કામરે; ત્યારે શું સમજીને આવ્યા, બોળ્યા બાપના નામ. હવે ॥૪॥ મ્હોટાની મરીયાદા ન રાખી, કન્યા વરવા આવ્યારે. ક્ષત્રાણીનું દુધ લજાવ્યું, સૌ લુંડીયોને ધાવ્યા. હવે ॥૫॥ ક્ષત્રાણીને ઉદર જનમ્યા, મીથ્યા કરાવી વેઠરે; મનુશ થૈ શીદને અવતરીયા, પથ્થર પડીયા પેટ, હવે ॥૬॥ છેવટ પડી જરૂર મ્હારિ,તેનો પ્રગટે છે તાપરે, શું પેહેલાં તમે જાણુતા ન્હોતા. નથી આવ્યો હજી બાપ હવે ॥૭॥ વલણ ॥ બાપ હજી આવ્યો નથી. જાણ્યા વણ ધરિહામ; એ છું પાત્ર છલકાઇ ગયો, કેહેછે વલ્લભરામ. ॥

કડવું ૧૬ રાગ સાખીની ચાલ.

વઇશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું. મચ્છવેધ મહીમાય ॥૧॥ ઓછું પાત્ર છલકાઇ ગયો; બોલ્યો ફાવે તમ; કોણ બોલી સકે એના સામુ, કોણ કહે કહ્યું કેમ ॥ ૨ ॥ કૃષ્ણ પ્રભુથી નવ્ય ખમાયું, ઉઠીને વચમાં આવ્યા; હાંહાં છત્રપતી આ શું બોલો, સહુ ક્ષત્રીને લજાવ્યા; ॥ ૩ ॥ મ્હોટાનું મ્હોટું મન જોઈએ ગંભારતા તે મ્હોટાઇ; છોટાં વચન બોલવાથી, દેખાય છે છોટાઇ ॥૪॥ આવું બોલવું તમને નઘટે નીચેનીચું વેણ બોલે;તાબાનાક્ષત્રીના માત પીતા છો, એ તમ પ્રજા તોલે ॥૫॥ હવે ક્ષમા કરી આસનબેસો, ઠબકો દેશે ગુરૂ દરોણ; દુરીયોધન કહે એ ભરવાડા, તું મને કહેનાર કોણ ॥૬॥ તું ભરવાડો તું પીંડારો,ગાયો તણો ચારનારો, છાશ પીને મ્હોટો થયેલો, મામા માસી મારનારો ॥૭॥ બ્રાહ્મણનું અન માગી ખાનારો કેમ મ્હારા સામુ બોલે; કોણ મને તુ સીખ દેનારો, શું તુને મુજ તોલે ॥૮॥ કૃષ્ણ કહે હું નથી તમ તોલે; ઠીક મ્હારી વાતો વરણી,તુજ તોલે કયાંથી આવું તારી, મા આખલાને પરણી ॥૯॥ ક્ષત્રીને ત્યાં અવતર્યો છે, તેમાં શું મ્હોટાઇ લાવે, પણ પહેલો પીતા આખલો તે, તેનો અસર આવે ॥૧॥ ભેગ વીના ઉંચ કુળનાની,બુદ્ધી આવીનવ ચાલે;

આખલાની જાત અવળી હોય, જ્યાંને ત્યાંશીંગડાં ઘાલે ॥૧૧॥પ્રભુ કહે સમજો બહુ સભા, નંદીનો થયેલો ભેગ; તેથી તેની બુદ્ધી જુદી છે, હાંડીયા જેવો વેધ ॥૧૨॥ આ દ્રષ્ટાંતથી સીધાન્ત લેવું, શ્રોતાયે રાખવિ સુદ્ધી; ઉંચ હોય પણ ભેળ થયા વણ નવ્ય બને નીચ બુદ્ધી॥૧૩॥ નીચ બુદ્ધી વણ નીચું ન બોલે, નીચાં કૃત્ય ન કરે;આખલેહસ્ત મેળાપ જ કીધો એટલામાં ગુણ ફરે ॥૧૪॥ ઉંચ હોયે પણ નીચી વાણી, તેથી જાણવો નીચ; નીચાને ન હોય શીંગડાં પણ, બુદ્ધીનો કાદવકીચ॥૧૫॥ જે જન હોય ખોટો તેને, ખરૂં કહે ખારલાગે; ખરાજનને ખોટું કહેકાળ જડામાં વાગે ॥૧૬॥ એછે રીતી અનાદીની, મ્હોટાજને કેહેણ કીધું; પ્રભુએ સેજ કહ્યું તેમાં, દુષ્ટે ઘણું ખેંચી લીધું ॥૧૭॥ સેજશીખામણેની ચ જાતી, ખોટું ખેંચી લેશીશ; બોધમાં કટુ વચનસુણતાં,નીચાને પ્રગટે રિસ ॥૧૮॥ નીચ ઊચ જાણવોતે ઉપરથી; પ્રભુએકહ્યું એમ, દુરિયોધન કહે જુઓ માંમા,આતો બોલે જેમતેમ॥૧૯॥ કર્ણકહેબોલીનેબોલાવ્યા તેં બહુ માંડયાંછેચેન; મામો કહે તારીમાખતરાઇ, ખતરાઇ મ્હારીબેન ॥૨૦॥ એટલે દુરીયોધનએમ બોલ્યો, શામ સમાવો તાપ; મેં કાંઈતમો ને નથી કહ્યું. આસન બેસો આપ ॥ ૨૧ ॥ પ્રભુ કહે તુજ તાબાના તે સાંભળી રહ્યા કાન; પણ પારકે ઘેર નહી કેવાયે, શું કરવું છે તોફાન ॥ દુષ્ટ કહે માહારે કંઇ નથી કરવું, જાઓ જુગજીવન; એમ કહી આસનપર ગયો; તવ ગયા દેવકી તન ॥૨૩॥ સકળ સભા થઇ બહુ રાજી પ્રભુએ કહ્યું ઠીક; અન્યા ભરેલ જેમતેમ બોલે, નધરેકોની બીક ॥૨૪॥ કાળું મોહું લઇ આસન બેઠો, દુષ્ટ દુરીયોધન; પછી મામાનીનેકર્ણની પ્રત્યે, બોલ્યો દુષ્ટ વચન ॥૨૫॥ કહો આપણે કેમ કરવું, બહુ બોલેલુ નડશે; મામો કહે બોલ્યા પરમાણે, સ્થંભેતો ચઢવું પડશે ॥૨૬॥ દુરીયોધન કહે માંછલું ઉંચું, ત્રાજવામાં ઉપાડી; ચડતાં પડુને મરૂ, તો કોણ ભોગવે ગાદી ॥ ૨૭ ॥ મામો કહે શું માંછલું જુએ, ત્રાજવાંશું જુએ સાર; જો જરૂખામાં કન્યા બેઠી, વીજળીનો ચમકાર ॥૨૮॥ તવ પાપીએ કન્યા નીરખી હરખ ચમક થાય; ઓરે માંમા હાવી કન્યા નથી ત્રીલોકમાંય ॥૨૯॥ સ્થંભે ચઢું મચ્છવેધ કરૂં, ભાયગ મારૂં ભળીયું; સફળ જનમ થાશે મહારો, રત્ન હું રંકને મળીયું ॥૩૦॥ એના હાથનો મારા હાથની, સાથે મેળાપ થાશે; પરણતાં એના હાથ કેરો, કંસાર આ મહો ખાશે ॥૩૧॥ બહુ પલકાયો મન મલકાયો, ગાજીને વદયો વચન,

આવ્ય માહારી કને જવાબ દેવા, પંચાળના રાજન ॥૩૨॥ દ્રૂપતકહેગો ર મ્હારાજા, બોલાવે મ્હોટા રાય; દ્રૌણીક કહે આવુંછું જોડે, જવાબ દેવા ત્યાંય ॥૩૩॥ એમ કહીને બેઉ જણ ચાલ્યા; આવીને ઉભા સાથ; દ્રૂપત ધરૂજતો નીચું ઘાલી, જોડી રહયોછે હાથ ॥૩૪॥ છત્રપતીકહેગોર મ્હારાજા, ઉઠું હું સર્વનો ધણી, મછવેધ કરીએ કન્યાવરીએ,પરઠો પેહેરામણી ॥૩૫॥ ગોરે કહ્યું પાણી પહેલાં, મોજડાં શીદ ઊતારે,કામકરીને ઘર ગામ સઊ લૈ, કાંઇ ન ખપે અમારે ॥૩૬॥ દુર્યોધન કહેજાવો ઠેકાણે, હવે નથી કાંઇ વાર;એટલે દ્રૂપતને ગોર ગયા,બોલ્યો અંધકુમાર ॥૩૭॥ ઓ માંમા ચઢતાં કદી પડું, તે થાયછે મનસુબા; તમે ને કરણ ઝીલી લેવા, જળ કુન્ડે રહેજો ઉંભા ॥ ૩૭ ॥ કરણ સુકનમા તો શબ્દ છે આગળ તારો, આવાં આવાં વચન બોલી કરે ફજેતા અમારા ॥૩૯॥ હ્યો ત્યારે ઉંઠુછું સભામાં; બોલીયો છત્રપતી; પણ માંમા રૂપાળી કન્યા સામું જોતી નથી ॥૪૦॥ મ્હારા સામુ કેમ નજુએ કોઇ સાથે કેવરાવો; છેવટ છુટકો મુજ વિના નથી, માટે સામુ જોવરાવો ॥૫૧॥ માંમો કહેએવું કેવરાવ્યે,ગણાઇએ ગુમાર; દુર્યોધન કહેપરણ્યાપછી ખાવાનીમ્હારો માર ॥૪૨॥ મામો કહે પછી ચાહ્ય તે કરજે, તવ ઉઠયો અભીમાની, કન્યા સામું જોયા કરે પણ, કન્યા, તો જુએ શાની ॥૪૩॥ એટલે ધરૂપતીના દાસીઓએ, ધરૂપતીને કહ્યું એમ; અરે બાઇ છત્રપતી ઉઠયા, સામુ ન જુઓ કેમ ॥૪૪॥ એટલે ક્રોધ કરીને બોલી, દાસી પ્રત્યે ધરૂપતી; એ અભીમાની એ અહંકારી, મારા લાયક નથી ॥૪૫॥ દાસી કહે ગમે તેવો પણ, એને ઘેર જવાનું; ધરૂપતી કહે એ પીટયાથી, કામ નથી થવાનું ॥૪૬॥ દાસી કહેકે જોઇએ છીયે, કોનું સાચુવચન; એવે આવ્યો જળ કુંડાળે, દુષ્ટ દુરીયોધન ॥૪૭ ॥ ॥ વલણ ॥ જળ કુંડાળે આવીયો દુષ્ટજ દુરીયોધન; ચાળા ચટકા બહુ કરે, વહ્લભ વદે વચન.

કડવું ૭ રાગ ધનાસરીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેર બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય, વિસ્તારી તુજને સંભળાવું આધ પરવ મહીમાય ॥ ૧ ॥ ભરીસભામાં જળકુંડાળે ઊભો દુરીયોધન; કન્યાના સામુ જોઇ રહયોછે, લબ્ધ થયું છે મન॥૨॥એમસર્વસભા કકળેલી,દુષ્ટને પાતકનડજો,પુન્ય સરવનુંઆડેઆવી; અધવચ પાપી પડજો ॥૩॥ પડેલા ચારે નીચું ઘાલ્યું, તે મનમાં એમ ધા-

રે, સ્થંભે ચઢતાં પાપી પડીને, હાથમાં આવે કયારે ॥૪॥ એવે ક્રોકેદર ધરમ પ્રત્યે, બોલ્યો અંકાર નડજો, તમારો દુરીયોધન ભાઇ, ચઢતાં હેઠો પડજો ॥૫॥ ધર્મ કહે એ મુંઢમતીના, એ શું બોલ્યો વચન; એ પડે તેમાં આબરૂ ઘટે, આપણને લંછન ॥૬॥ એમ કહીને છાનો રાખ્યો દુષ્ટ થયો તવ સ્વચ્છ ભરી સભામાં વસ્ત્ર ઉતાર્યાં;ભીડાવિલીગ્રો કચ્છ ॥૭॥ પગમાં તોડો માથે અંબોડો; જુએ શકળ સભાય; જોઈ જોઇ સહુ મસ્કરીઓ કરે મોઢે નવ કહેવાય ॥૮॥ રહયોછે અક્કડ દીશેછે ફક્કડ,દંત વતી હોઠ કરડે; મનડું રીસે દાડયો પીસે.મુછોના થોભા મરડે ॥૯॥ ચાળો ચટકો જરીનો પટકો, લેઇને કમ્મર બાંધે; બાણનો ભાથો અને ધનુષ તે, ભેરવ્યાં ડાબી ખાંધે ॥૧૦॥ મુખવાસ ચાવે સહુને બતાવે, થું કેછે પચકારી; વારે વારે જુએ કન્યા સામું આંખ્યો ઘણીચમકારે ॥૧૧॥ એમ કુલક્ષણી કરતો ચાળા;અભીમાની સરવથી; સભાને નમવાનુંઘેર ગયું કોઇ સાંમુંએ જોતો નથી ॥ ૧૨ ॥ કોને ન નમતો કોને ન ગમતો, ભમતો કન્યામાં લક્ષ; પછી પાટીયાં ઉપર ચાલ્યો ચતુરા સામા ચક્ષ ॥૧૩॥ ચાલે લટકમાં વરવા કટકમાં. કરવા ધાર્યું કામ;પાટાયે થૈનેથંભે આવ્યો થંભને કરી સલામ ॥૧૪॥ ચઢું કે ન ચઢું ભય ભાસેછે, જુએ છે સઘળો સાથ; જેહ થનાર હશે તે થાશે. થંભે ભીડાવી બાથ ॥૧૫॥ પછી પગ દીધો થંભેને કે શેવકોએ શું કીધું; આડું પાટીયું મુકયુંહતું તે ખરખર ખેંચી લીધું ॥૧૬॥ પાટીયું લેતામાં પુરણ પાપી; ચેતી ગયો ચડી ચોટ, મચ્છવેધ કરૂં રૂપારી વરૂં, કહીને મેલી દોટ ॥ ૧૭ ॥ દડબડ દોડયો વાયુ વેગે, જાય છે જોર ઝપાટે, જરા ન ડરતો છલંગ ભરતો, ચઢે છે સુર સપાટે ॥૧૮॥ બહુજ બળથી ચાલ્રે છે કળથી, કાયા થકી નવ કાંપે, થેકડા મારે કુદે વધારે, વાંદર પેરે ટાંપે ॥૧૯॥ નેત્ર ન હેકે ચરણ મુકે, જાણે ન આવે જોર; કેવી રીતે ચાલ્યો જેવી પતંગ માગે દોર ॥૨૦॥ વાયુને વેગે સુસરો ચાલ્યો; સઉ સભા વીસ્મે થાય; આવી રીતે કોઇ ન્હોતું ચડીયું સર્વથી સવાયો જાય ॥ ૨૧ ॥ બમે એટલું આપણુ બધા, બોલીયે એનું ખોટું; તે બોલું મ્હોડામાં પેસે, મ્હોટાનું ભાગ્ય મોહોટું ॥ ૨૨ ॥ એના ભવિશાની એ કન્યા છે, તે ટકી આટલી વાર; ભાગ્ય વિના ભામની લેવા ગયા, ચડીને પડીયા ચાર ॥ ૨૩ ॥ મછવેધ કરશે કન્યા વરશે, એમ હોંકારો થયો; જોત જોતામાં અભીમાની; પોણા છ ગાઉ ગયો ॥ ૨૪ ॥ ઓ ગયો સંહુ કેવા લાગ્યું, બોલવું સહુનું નકામુ, એટલામા

અંતરયામીયે, જોયું દુષ્ટના સામુ, ॥૨૪॥ જાણ્યું કે આતો જઇ પોચ્યો નિશ્ચે મચ્છવેધ કરશે; મ્હારૂં ધાર્યું માહારા મનમાં રહેશે, પાન્ડવ પાછા ફરશે ॥ ૨૬॥ એવું જાણી પુરૂષ પુરાણ, કપટી કૃષ્ણે કીધું; ઉંચો બરોબર જવા દેઇ, બળ હરીને લીધું ॥૨૭॥ શરીરમાંથી શક્તિ ગઇ કે શ્વાસ ઘણેરો ચડાયો; આકુળ વ્યાકુળ જીવજ થયો; થંભને બ્હાજી પડીઓ ॥૨૮॥ જીલજો માંમા જીલજો મામા પુર્ણ મળ્યાં છે પાપ; ઉંચેથી પોકાર કરે કોણ સાંભળે એનો બાપ ॥૨૯॥ પોણા છ ગાઉ ઉંચો વાયુ, વ્હાયો મેરસમેર; તેમ લાગ્યો ઘણો ગભરાવા, ચઢી ગયા બહુ ફેર ॥૩૦॥ અરેરે હુંતો પડવાનો, મરવાનો આજ હોણ; મ્હારો પૈસો પુંજી મ્હારી; ગાદી ભોગવશે કોણ ॥૩૧॥ રૂપાળી કન્યા દેખીને લોભાઇ બુદ્ધિ મારી, ઓ કન્યા તેં ગજબ કીધો સઉનો જીવ લેનારી, ॥૩૨॥ જીવતો મુને ઉતરવા દે લાગુ તુજને પાય; મારે તને નથી પરણવું, તુંતો મારી માય ॥૩૩॥ એ રીતે ટળવળવા લાગ્યો, કાયા થરથર ધુજે; ઉંચુ ને નીચું જુએ તો આભ અવની નવ સુજે ॥ ૩૪ ॥ પરસેવાના જેભ વછુટયા શરીર શીતળ થાય; રૂંવાડે રૂંવાડા થઇ ગયા ઉભાં લીલું પીળું દેખાય ॥૩૫॥ આંખે અંધારાં આવવા લાગ્યાં, ઉલટી થઈ અપાર; નસો નરમ થઇ ગઇ કે ભુજ છુટયા તે વાર ॥ ૩૬ ॥ થંભથી વછુટી ગયો પાપી, જેવાં વચન એ ભાંખ્યો; તેવા ફળદેવાપ્રભુએ ઉંધો કરીને નાખ્યો ॥૩૭॥ ઉંધો પડીયો થાંભલો નડીયો, વાગ્યો તે લેલાટ ફુટયું; તેવાજ તમ્મર ચઢી ગયાને રૂધીર ઝાઝું છુટયું ॥૩૮॥ જળ હેલકારે ઉપર આવ્યો શેવકે કાઢયો બ્હાર, ઝોલા દઇને પાણી પીધેલું ઓકાવ્યું તેણીવાર ॥૨૯॥ સકળસભા ખડખડ હશી કોપ પ્રભુએ કીધો; એટલે દ્રૈણિક ગોર આવ્યા. મુગટ ત્યાં લેઇ લીધો॥૩૯॥ શકુની મામો આવ્યો સભામાં કરે એતી ઉચાટ; અગની લાવી શેક કરીને, પાટો બાંધ્યો લેલાટ ॥ ૪૦ ॥ દ્રૌણીક કહે ઉઘાડે માથે બેશો કાષ્ટ આસન, એટલે દ્રૌણીક પ્રત્યે બોલ્યો, ધ્રત્રાષ્ટરને તન ॥ ૪૩ ॥ મ્હારાજા અમે નહિ જેવા તેવા; સર્વ તણો સરદાર. ચાર બેઠા પણ હું કેમ બેસું બોલતાં કરો વિચાર ॥૪૨॥ દ્રૌણીક કહે ધીક્કાર તુને થયું નહીં આ કાજ; ઉંચુ જોઇને શું બોલે છે નથી આવતી લાજ ॥ ૪૩ ॥ પહેલી બહુ ફુલાશ મારી, શઉને કર્યા તીછકાર, તાત તણું તેં નામ બોળ્યું ઓ અંધના કુંવાર ॥૪૪॥ માંમો કહે શીદ તકરાર કરે, વીચાર કરી લે હૈએ; એવું જાણજે ઉઘાડે માથે, ઘરમાંજ બેઠા છૈએ, ॥૪૫॥ દુષ્ટે દહ્યુ બરોબર માંમા શાનું પ્રયોજન ખોયું; ચાર ચઢીને પ-

ડેલા હતા, તેમણે ઉંચુ જોયું ॥ ૪૯ ॥ અંધ તણો સુત બેસવા ગયો, કાષ્ટ તણે આસન; ચાર જણાએ વચમાં બેસાડયા પધારો દુરીઓધન ॥૪૭॥ તવ ચારેની વચમાં બેઠો, બોલીયો જરાસન, કેમ પેહેલી દીધી સર્વને ગાળો, ઓ આખલાના તન ॥ ૪૮ ॥ શલ્લ કહે કે ઓ દરજોધન; ઘરમાં મચ્છવેધ કરજે; તારી મા છે વર વાળી, તેને જઇને વરજે ॥ ૪૯ ॥ દુરીયોધન કહે ચાહ્ય તેમ બોલો, ધારેલું કામ કરશું; રૂપાળી કન્યા કયાં છે જવાની, અમેજ એને વરશું ॥ ૫૦ ॥ એમ માંહોમાંહે ટટો ચાલ્યો, જુએ ક્ષત્રી સંતાન, શકુનીને દ્રોણીક આવ્યા કરી ગયા સમાધાન ॥૫૧॥ સકળ સભા બેશી રહી છે, ઉભું થતું નથી કોય; દુષ્ટનો પ્રધાન કરણ રાજા છેવટે ઉભો હોય ॥ ૫૨ ॥ એટલામાં વ્રકોદર બોલ્યો સાંભળો ધરમ રાય; તમારા ભાઇએ અજવાળ્યું, ભરી સભાની માંહ્ય ॥૫૩॥ વળણ ॥ અજવાળ્યું ભરી સભા મહી, એવે ઉઠયો કર્ણ; કામ તેથી થાશે નહી, એ પણ ઢળશે ધર્ણ.

કડવું ૧૮ રાગ મારૂની ચોપાઈ.

બોલ્યા વૈશમપાયે વચન, સાંભળ જનમેજે રાજન; બોલ્યા ધરમ સાંભળ વીર, બેશી રહે થઇને સ્થીર ॥ ૧ ॥ એવે કરણ સભામાં ઉઠયો, એનો વાંકો દીવસ રૂઠયો; એને સકળ સભા ભાળે, જઇ ઉભો એ જળ કુંડાળે ॥૨॥ દીઠો દુરીયોધન ભુપાળે, એને પડી પેટમાં ફાળ; આતો કરણ મચ્છવેધ કરશે, એતો રૂપાળી કન્યા વરશે ॥ ૩ ॥ હું તો વરરાય પાછો જાનું, વરે જાનૈયો ખોટો દેખાવું; એવું સમજીને બોલ્યો એમ, કહો કરણ ઉઠયા કેમ ॥૪॥ બોલ્યો કરણ ખોવાઇ લાજ, કરૂ મચ્છવેધન આજ ॥૫॥ જાન લાવ્યાને પાછા ફરીયે, તેથી વિશ્વમાં લાજી મરિયે; સુણી છત્રપતી બોલ્યો વાત, તમે બેસી રહો મુજ ભ્રાત ॥૬॥ જાવાદો લાજ છો જાય મારી, જોવું કોણ વરે છે નારી; કહી માંમાને બોલાવ્યો, તવ શકુની ઉઠીને આવ્યો ॥ ૭ ॥ બોલ્યો દુરીયોધન મુખ એવું, ઉઠયો કરણ તે દીસે કેવું; વરે જાનૈયાને વર રહે, તેથી જગત કેવું કહે ॥ ૮ ॥ માટે સાંભળો કરણ વીર, તમે બેશી રહો રણધિર; કદી કામ કરવા હોય મન, તો તો પાળો મહારૂં વચન. ॥૯॥ થંભે ચઢી કરો કામ તમો, પણ પરણીએ કન્યા અમો; બોલ્યો કરણ સાંભળો રાય, નથી વરવાની મુજ ઇચ્છાય ॥૧૦॥ કામ કરી ઉતરશું અમો, પછી પ્રેમદા પરણો તમો; એમ કહીને દીધું વચન, દીધી

આગના દુરીયોધન ॥ ૧૧ ॥ માંમા કાલુ એનાથી થાશે. હવે એ કન્યા-કયાં જાશે; લોકે મશ્કરી કીધી ભારી, પણ કન્યા થૈ મ્હારીને મ્હારી ॥૧૨॥ બોલ્યો મામો વાત મરમની, મેં તો જાણી છે તારા કરમની; બોલ્યો રાય માંમા ચીત્ત ધરો, વીવા સામગ્રી ત્યાર કરો ॥ ૧૩ ॥ માંમો જઇ બેઠો ઠેકાણે, વસ્ત્ર ઉતાર્યાં કર્ણે તે ટાણે; થયો ભરી સભામાં સ્વ-સ્છ, એણે ભીડાવી લીધો કચ્છ ॥૧૪ લીધો બાણુનો ભાથો ધનુષ, ગયો પાટીયે ધરીને હુંશ; જોડયા સર્વ સભાને હાથ, પછી થંભે ભી-ડાવી બાથ ॥ ૧૫ એણે થંભે ચડવાનું મન કીધું; તવ દાશોએ પાટીયું લીધું; રાજા કરણુ બહુ બળવાન, દોટ મુકી રવી સંતાન ॥ ॥૧ ॥ એ તો વાયુને વેગે ચડીયો, જઇ ખીલાને બાઝી પડાયો, છે છ ગાઉ ખી-લોને ત્રાંસ, તેણે લટકી ખાવા લાગ્યો શ્વાસ ॥૧૭॥ તવ હરખાયો દુરી-યોધન, માંમા ચડયો કરણુ રાજન; હવે કન્યામાં ભ્રત્તિ પેઠી, માંમા નિશચે મ્હારે ઘેર બેઠી ॥૧૮॥ માંમા કહે ન બોલીયે કશું, કામ થયા પછી શેર થશું; એવે કરણુ રાયને જોઇ, આસા મુકી બેઠા સહુ કોઇ, ॥૧૯॥ એવે કૃષ્ણે વીચાર્યું એમ, હવે કરણનું કરૂં કેમ; એ છે ભક્ત અને દાતાર, એને પીડાયે નહી લગાર ॥૨૦॥ નહી પાડુ તો કામ કર-શે, દુષ્ટ દુરયોધન કન્યા વરશે; મ્હારા પાન્ડવ પાછા જાશે, મ્હારી ધારણા મીથ્યા થાશે ॥૨૧॥ એમ જાણી નારદ સંભાર્યા, તેવા આવી ને ઉભા ધાર્યાં; પુછયુ કૃષ્ણને નારદ રૂશી; કહો તમારી કેવી ખુશી. ॥૨૨॥ કહ્યું કૃષ્ણે કરણનેઉતારો;ધાર્યોથાય મનસુબો મ્હારો;તવ નારદજી કહે વારૂ, જુઓ જુક્તી કરી ઉતારૂ ॥૨૩॥ પણ ॥ ઉતારૂં હું કર્ણને જોજો જુક્તી આજ; વલ્લભ વદે એમ બોલીને; ગયા નારદ મહારાજ॥

કડવું ૧૯ રાગ સોભાગ્યની દેશી

વૈશમપાયે એણિપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું;મચ્છવેધનો મહીમાય ॥૧॥નારદ રૂશી થાતા ખુશી દ્રૂપતીને ધામ ગયા;તવ સતીયે બે ભુજ જોડયાં;કીંકર પર કરી દયા ॥૨॥ પધારો મ્હારાજા પધારો મ્હારાજા, મુને કરી પાવન;એમકહીનેબેસવા માટે,કન્યા યે આપ્યું આસન ॥૩॥તવ નારદજી આસન બેઠા, જાણે અતી ઉચા-ટ;શીશ ધુણાવે હોઠ ફફડાવે, બે ભુજ દીધા લેલાટ ॥૪॥ આંખ્યોમાં ઝરઝરીઆં લાવ્યા, ઉતારી નાંખ્યું મુખ; દ્રૂપતા તવ પુછવા લાગી

મ્હારાજ શું દલ દુખ. ॥૫॥ આ વેળા તો હરખવું જોઇએ, તેમ છતાં શી ઉદાશી; સાચુ કહેજો સોગન મ્હારા, કેમ થયા નીરાશી. ॥ ૬ ॥ નારદ કહે શું પુછે છે, તારી ચીંતા નથી તને; તારે માટે પેઠી ઉદાસી. ગભરાટ થયો મને. ॥૭॥ દ્રુપતી કહે ઓરે મ્હારાજા, દલમા ન ધરશો દુઃખ શા સારૂ મનમાં મુજવાવો, કહી દો મ્હારે મુખ. ॥૮॥ નારદ કહે સ્થંભે ચઢયો છે, તેની તું ન જાણે વાત; પુછ્યા જો તારી દાશીયોને, કોણ કરણની માત. ॥૯॥ નથી એના માબાપ જગમાં, કુળહીન જાતીમાં રાશી; વળી જગતમા લાન્છન મ્હોટું એનિ જનેતા દાશી. ॥ ૧૦ ॥ ક્ષત્રીની પુત્રી દાશીના પુત્રન, પરણે તો આહાકાર; વળી નથી રાજ્ય વંશી, કરી લે કાંઇ વીચાર. ॥ ૧૧ ॥ સહુ લોક વાતો કરવા લાગ્યું અવળી ગંગા વહેશે; નેવ તણાં નિર મોભે ચઢવાનાં, રાજ્યની કન્યા લેશે, ॥૧૨॥ એવિ વાતો ચાલી છે તારી, સાંભળી કાળજુ બળીયું તેથી તુજને કહેવા આવ્યો, ભવીશ વાકુ વળીયું. ॥૧૩॥ એ બાઇ વર કાંઇ મળે નહી તો, વખ ઘોળીને મરજે, પણ આવાને કાઢજે પાછો, બીજો મળેતો વરજે. ॥૧૫॥ એવા વચન સાંભળી બોલી દ્રુપતિ મુખ વચન; એ મ્હારાજા હેઠો ઉતારૂં, નહિ વરૂ દાશી તન. ॥ ૧૬ ॥ એમ કહીને આગના કીધી, જાવો દાશી તમે ચાર, જળકુન્ડ જઇને શંખ વગાડી ઝાહેર કરો વીચાર. ॥ ૧૭ ॥ તવ ચાર દાશી શંખ લેઇ ચાલી,ઉતારવા તે ઠામ; નારદ કહે જાવુંછું હુંતો, ન લૈશ મ્હારૂં નામ. ॥૧૭॥ એમ કહી અંતરધ્યાન થયા,સૌ સભા જુએછે ખુબી; ચાર દાશી સભામાં આવી, જળ કુંડાળે ઉભી. ॥૧૭॥ શંખ વગાડી નાહજ કીધો, સાંભળ રાજા કરણ; જોજે તું મછવેદન કરતો, ઉતર પાછો ધરણ. ॥ ૧૯ ॥ રાજની કન્યા નહી વરે તુને, તારીતો જાત છે રાશી, એક તો પ્રધાન બીજુ છે લાન્છન, તારી જનેતા દાશી ॥૨૦॥ તે માટે તને નહી વરે કન્યા, માટે કરીશ નહી કામ; કામ કરીશ તોયે પાછો જવાનો, સાંભળે છે તમામ. ॥૨૧॥ એવું કહ્યું શંખને શબ્દે સાંભળ્યું કરણે કાન; અરરર મુજને મેહેણું દીધું કીધું મ્હારૂ અપમાન ॥ ૨૨ ॥ એમજ જાણે થંભને વળગ્યો, ઘણોક ક્રોધે ભરિયો; ભરી સભામાં લાજ લીધી, ખરખર નીચે ઉતરીયો. ॥૨૩॥ દાશી શંખ વગાડીને નાઠી, જતી રહી મહેલમાંય; કરણ ઉતરી ધરણ આવ્યો મોઢું ઉતરીયું ત્યાંય. ॥ ૨૪ ॥ દુરીયોધન કહે કરણ વીરા, કન્યાયે લીધી લાજ; વરવાનિ મેં આશા રખીતી પણ જઇશ પાછા આજ. ॥ ૨૫ ॥ કરણ કહે હવેજો મરથા, જોકિજે કોણ કામ કરે. કેની માયે સુંઠ ખાધી છે, મ્હેણુ

દેનારીને વરે ॥ ૨૬ ॥ હવે કરૂ અન્યા લેઉ એ કન્યા, રીસ ઘણી છે મનક આભને અવની એક થશે પણ, પરણાવી લે જાઉ તને ॥ ૨૭ ॥ ધીરજ ધરજે નીશ્ચય કરજે, જાણજે કન્યા તારી; દુરિયોધન કહે સાંભળોમાં-મા, થઇ હવે મ્હારીને મારી ॥૨૮॥ માંમે કહ્યું કે કરણ બોલ્યો, તેમાં ન રાખીશ વ્હેમ;દુરીયોધન કહે કોક કામ કરશે, ત્યારે કરીશું કેમ ॥૨૯॥ કરણ કહે કોક ચઢીને, કામ કરે ભલી પેર; એટલે તેને ઉતરતામાં, એક બાણે મારૂ ઠેર ॥૩૦॥ કન્યા કોઇને વરવા ન દેવું, તુજને શી ચીં-તા પેઠી; છત્રપતી કહે સંદેહ ટળીયો, હવે મારે ઘેર બેઠી ॥૩૧॥ પછી સૌ સભા બેશી રહીને, ઉઠ્યુ થતુ નથી કોય; દ્રુપત રાજા ઘણો ગભરા-યો; હવે વલે શી હોય ॥ ૩૪ ॥ કામ થતાં કન્યાને કહેર કીધો, ક્રોધે ભ-રાયો કરણ, વીવેક વીવા નથી થવાનો, થાશે કન્યાનું હરણ ॥૩૫॥ તે જોવું પડશે માહારી આંખે, તેથી ભલુ મ્હારે મરવું; ઘેર જઇને વીખજ પીવું, માહારે જીવી શું કરવું ॥૩૪॥ વળી જાણ્યું કે કોઇ ઉઠે છે, જો-વા લાગ્યો ચોપાસ પણ સભામાંથી કોઇ ન ઉઠયું, પુરણ પડીયો ત્રાસ; ॥૩૫॥ દ્રુપતે કહ્યું દ્રોણીકજીને, જઇ આવું જરા ઘેર; એમ કહીને ત્યાં થી નીકળીયો, ધારી મરણની પેર ॥૩૬॥ વળણ॥ મરવું ધાર્યું મનથકી સાંભળજે તું રાય; વ્યાસ વલ્લભ કથા કહે, સભામાં શું થાય.

કડવું ૨૦ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છાવેધન મહિમાય ॥૧॥ સ્વયંવરમાં વાતો ચાલી; કોણ ઉઠયું કામ કરવા; તેથી દ્રુપત ઘણો ગભરાયો,ઘેર ગયો એ મરવા ॥૨॥ અરેરે આપઘાત એ કરશે, રહી રૂપાળીક્ષત્રાણી; બીચારાયે ખરચ કર્યો તે સર્વ થયો ધુળધાણી ॥૩॥ એવામાં બળભદ્રજી બોલ્યા, સાંભળો શા-મશરીર; દ્રુપતનું ધાર્યું ધુળ મળીયું,ઓરે માહારા વીર ॥૪॥ માટે મુ-જને દયા આવેછે, કહોતો ઉભો થાવું; મચ્છવેધન કરવાને માટે, સભા માં પાટીયે જાવું ॥૫॥ તવ પ્રભુએ એમ વિચાર્યું, તરછટ કથલે ઘાટ; જેટલા ચડયા તેટલા પડયા, પાંચ પાંડવને માટ ॥૬॥ વળી પાછા મો-હોટાભાઇ ઉઠે, એમ જાણી બોલ્યા મર્મ;હું ન્હાનોને તમે મોહોટા, કેમ ન રાખો શર્મ ॥૭॥ ઘડપણમાં શું ગતી ગઈ તે, થઇ વરવા ઇચ્છાય, એ વાં પ્રભુનાં વચન સુણી, બળદેવજી શરમાય ॥૮॥ હળધારી કહે ઓરે

વીરા, નથી કન્યાપર પ્રેમ કરૂપતનું થાય છે ધ્રાંગધાણિ, કથા આરે છે એમ. ।૯।। આ વેળા કુન્તા ફોઇનો. હોય કોઇ કુંઆર. તો તો સવામણ સોનાની ઇચ્છા, ટક ન આટલી વાર. ॥૧૦॥ કૃષ્ણ કહે કુન્તા કુવરનું, કષ્ટ તમે શું કાપો, પાંચમાનો એક દેખાડુ તો,તેને તમે શું આપો. ॥૧૧॥ બળદેવ કહે બતાવો બંધુ, બરોબર ઓળખી લેવું. ના તો આજ લગીનુ સુકૃત, તેને અરપી દેવું ॥ ૧૨ ॥ વિઠ્ઠલ કહે વચન આપો બળદેવ વચને ચડીયા; અંતરયામી વચન લેઇને ખડખડ હસી પડીયા ॥ ૧૩ ॥ પાન્ડવ શાનો વચન શાનું, મશ્કરી કરશે કોય; ત્રણ ત્રણ વરશો એમને થયાં. પાન્ડવ તે કયાંથી હોય ॥૧૪॥ તવ બળદેવને ક્રોધ વાપ્યો. કેમ હસી કાઢે તું તો; મારી મશ્કરી તેં કરી શું તારા જેવડો હું તો ॥ ૧૫॥ તવ પ્રભુ કાંઇ બોલ્યા નહીને, ઉઠી ગયા તે વાર, રાજ્ય સભામાં સંચરિયાએ, પોતે જુગદાધાર. ॥૧૬॥ ભીષ્મ વિદુર ને દ્રોણ બેઠા, ચોથા કીરપાચાર, હસ્તે મોઢે બાવીયા ત્યાં પોતે દેવ મોરાર. ॥૧૭॥ તવ બોલાવ્યા ભીષ્મ પીતાયે, પધારો પુર્શ પુરાણી જુઓ બીચારા કરૂપતકેરૂં ખરચ્યુ થયું ધુળધાણી. ॥ ૧૮ ॥ દુરીયોધન પડયો ચઢીને બોલ્યું અમારૂં નામ, અત્યારે અમારા પાંન્ડવ હોય તો, તરત કર્યું હોય કામ ॥૧૯॥ અગારો હો હીરા હડતાયા, ત્યાં શો અમારો ઉપાય, એટલે સત્ય પુરૂશોના પ્રત્યે બોલ્યા યાદવ રાય ॥ ૨૦ ॥ પાન્ડવના તમે વખાણ કીધાં, શું તેમનું કષ્ટ કાપો; પાંચમાનો કહી એક બતાવું, તેને તમે શું આપો ॥૨૧॥ તવ ચારે સનિયા એમ બોલ્યા. બતાવો ઓળખી લેયે: અમારા સુકૃત આજ સુધિનાં, તેને અરપી દેયે ॥૨૨॥ વનમાળી કહે વચન આપો, તવ દીધાં વચન; એટલે ખડખડ હશી પડ્યા, પોતે જુગજીવન. ॥૨૩॥ ભીશમ પીતા કહે કેમ હસો છો હમણું આવ્યું શેમાંથી; પ્રભુ કહે તમે વચન દીધા, પાંડવ તે હોય કયાંથી. ॥૨૪॥ ભીશમ પીતા કહે સાબાશ તમને, ઓરે દેવાધી દેવ; વ્રદ્ધ થયા પણ મશ્કરીની, ન ગઇ તમારી ટેવ. ॥ ૨૫ ॥ ગોવીંદ કહે અમ્મત ઘડી, કહી પ્રભુ સંચરીયા; જઇ પોતાને આસન બેઠા, વચન પોતે વરીયા. ॥૨૬॥ ભક્તને માટે ભુદરજીને, ઘણીક ચીંતાય; આમળથી પેરવી કરી મુકી, ભક્તને વશ જગરાય ॥ ૨૭ ॥ એવે કરૂપત ઘેર ગયોને, સંચર્યો સાતમે માળ; વિશનો પ્યાલો ઘોળીને ભરીયો, વ્યાસજી ઉપર કાળ ॥૨૮॥ ચોધારે આંસુ ચક્ષુમાં ચાલે, કરે અતી પરીતાપ; વેદમ વ્યાસજી જુતે મરૂ તે, તમારે માથે પાપ. ॥ ૨૯ ॥ એમ કહીને પ્યાલો પોતે, મોઢે માંડયો જે વારે; વેદમ વ્યાસજી આવ્યાને

ઉભા, પાડયો પ્યાલો તે વારે ॥ ૩૦ ॥ તમાચો મારી ઢાળી નાંખી, મુખ વદ્યા વચન; શા શારૂ આપઘાત કરે છે, ઓરે મુરખ જન ॥ ૩૧ ॥ દ્રુપત કહે ઓરે મ્હારાજા, તમે તો શત્રુ માહારા, જગતમાં વગોણું કરાવ્યું, બતાવ્યા ઉપાય સારા ॥ ૩૨ ॥ કહેણી કરાવી વિશ્વમાં માંથે, પઇસામાં મુકી પુળી, એક રૂપાળી દીકરી સારૂ શોને ચઢાવ્યા શુળી. ॥ ૩૩ ॥ એવું લાંછન માથે આવ્યું, હવે જીવી શું કરૂં; તમારા કહેવા પ્રમાણે કર્યું તે, વિષ ઘોળીને મરૂં ॥ ૩૪ ॥ તમોએ માઠી મતી મને દીધી, કામ કોથી નવ થયું, પાંચ પડયા ને છઠો ઉતરીયો, માંછલું અદ્ધર રહ્યું ॥ ૩૫ ॥ વળતી વેદમ વ્યાસજી બોલ્યા શું ગભરાયો છેક; તારી પુત્રીના લાયક ન્હોતો, એમાંનો વર એક ॥૩૬॥ દ્રુપત કહે પુત્રીના લાયક કેમ જણાતો નથી; વ્યાસ કહે આવ્યો છે સભામાં; કામ ઉપર નહી મતી ॥ ૩૭ ॥ કન્યાની એને નથી ઇચ્છા, નહી જસ લેવા નો પ્રેમ; દ્રુપત કહે પ્રેમ વીનાને, ઉઠાડું કરી કેમ ॥ ૩૮ ॥ વ્યાસજી કહે જા તું સભામાં, ગોરને લૈ પરવરજે; રાજા રૂશી જાદવ લોકો, ત્રણે સભામાં ફરજે ॥ ૩૯ ॥ હાથ જોડીને સ્તુતી કરજે, ધરજે પુરણ પ્રેમ; ઉઘાડે છોગે કહેજે સભામાં, જેમ તને કહું તેમ ॥ ૪૦ ॥ કહીએ રૂપ રંગનું કામ નથી, ક્ષત્રી જોઇએ આપ; જાત છુપાવી બેશી રહેતો બ્રહ્મહત્યાનું પાપ ॥૪૧॥ એટલે ઉઠશે પાપના ભયથી, ચાલશે એની હામ; તેનામાં રૂપ રંગ નહી હોયે, પણ તે કરશે કામ ॥૪૨॥ દ્રુપત કહે વારૂ મહારાજા, પાળું છું તમારી વાણ; તેમ છતાં કામ નહી બનેતો, કાઢીશ માહારો પ્રાણ ॥૪૩॥ એમ કહીને રાજા ઉઠયો, વ્યાસજી થયા વીદાય; દ્રુપત રાજા આંસુ લુછીને, ચાલી આવ્યો સભામાય ॥૪૪॥ દ્રોણીકને કહ્યું ઓરે મહારાજા, ચાલો તમે મુજ સાથ; એમ કહી સાથે લઇ ગયો, જાદવમાં જોડયા હાથ ॥૪૫॥ વળણ॥ પ્રથમ ગયો જાદવ મહી, છે દ્રોણીક ગોર સાથ, વ્યાસ વલ્લભ કહે કરગરે; સહુને જોડી હાથ.

કડવું ૨૧ રાગ ઝુલણાની ચાલ.

અરે કોઇ ઉઠો ઉઠો રાય, મચ્છા વીંધી વરો કન્યાય; અરે મછ વીંધી વરો કન્યાય; હું તો કહુંછું લાગી પાય. ટેક. જાદવ સભામાં દ્રુપતે કહે છે, કોઇ કરો માહારૂં કામ;નહી તો મહારી મશ્કરી થાશે, જાશે ક્ષત્રીનું નામ, અરે કોઈ ઉઠો. ॥૧॥ રૂપ રંગનું કામ નથી ને, ક્ષત્રી જોઇએ આપ; જાત છુપાવી બેશી રહે તેને, બ્રહ્મ હત્યાનું પાપ. અરે. ॥૨॥

સર્વ જાદવ તવ પડયા વીચારમાં, દ્રુપત દેછે પહોણુ, જાત છુપાવીને બે ઠેલો, છે આપણામાં કોણ અરે ॥૩॥ જદુ કુળમાંથી કોઇ ન ઉઠયું; રાજા ઘણો ગભરાયો; આક્રંદ કરતો આંસુ ભરતો, રાજય સભામાં જાયઅરે. ॥૪॥ તવ દુરીયોધને મામાને તેડયો, જુઓ ગોરને લાવ્યો; ઘેર જઇવીચારી માહારો, વીવા કરવા આવ્યો. અરે ॥ ૫ ॥ તવ દ્રુપત કહે રૂપ નવ જોઇએ, ક્ષત્રી જોઇએ આપ; જાણીજોઇને બેશીરેહેતેને, બ્રહ્મહત્યાનું પાપ અરે ॥ ૬ ॥ દુરિયોધન કહે જુઓ માંમા, મુરખો દેછે પાપ; જાત છુપાવીને બેઠેલો ફીચો છે એનો બાપ. અરે ॥ ૭ ॥ મામો કહે છે ફાંફાં મારે, મનમાં નીશ્ચે મને, છેવટ એને આવવું પડશે, કન્યા લેઇ તુજ કને અરે ॥ ૮ ॥ રાજ્ય સભામાંથી કોઇ ન ઉઠયું, દ્રુપત અતી અકળાય; આક્રંદ કરતો ને કરગરતો, બ્રહ્મ સભામાં જાય અરે ॥ ૯ ॥ ત્યાં લાગ્યો ફરવાને કરગરવા, સહુ સભા જોઇ રહે છે; હાથ જોડીને નમ્રતા પુર્વક; કેવું સભાને કેહે છે. અરે ॥ ૧૦ ॥ રૂપરંગનું કામ નથી મ્હારે; ક્ષત્રી જોઇએ આપ, જાણી જોઇ જાત છુપાવિ ન ઉઠે, તેને બ્રહ્મ હત્યાનું પાપ. અરે ॥૧૧॥ તવ ધરમ કહે અરજુન વીરા વિચાર કરો હલ સાથે; જાત છુપાવી આપણે બેઠા, પાપ આપણે માથે, અરે ॥ ૧૨ ॥ ભીમ કહે સાચું છે વીરા; કહોતો દઇવત લાખું; નહી ચડવુ પડવુ કેં કરવું, થંભ ઉપાડી નાંખુ. અરે ॥૧૩॥ ધર્મ કહે તમે બેઠા બેઠા, ગુણ ગોવિંદના ગાવો; અરજુન વીરા કુળના હીરા, ઉઠો ઉભા થાવો. અરે ॥૧૪॥ ભીમ કહે ભલે અરજુન ઉઠો; હું બહુ રાજી થાવું કામ કરીને નાંખજો પડતું; તમને ઝીલવા આવું. અરે ॥ ૧૫ ॥ અરજુન કહે તમે બેશી રહોતો, ઉઠુ મ્હારા વીર; ભીમસેન ભાઇ ચીંતા તમારી, રહેશે મ્હારે શરીર. અરે ॥૧૬॥ વળણ ॥ તવ ભીમ કહે ચીંતા તજો ઓરે મ્હારા વીર; વલ્લભ વદે વાયુ તને, દીધી ધારણ ધીર.

કડવું ૨૨ રાગ સાખિની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારીતુજને સંભળાવું, મચ્છવેધન મહીમાય ॥૧॥ ધરમરાયની આગનાલીધી, ઉઠયો ઈંદ્રનો તન; મોઢે ને માથે કેશ ઉગેલા, જોઇ રહ્યા જનારા, તંગીયો કુરતુ અંગ પેહેરેલું, ફાળીયું બાંધેલું શીશ; મારગ જોઇને સભામાં પેઠા, જપતો શ્રી જુગદીશ ॥ ૩ ॥ દ્રુપતરાજા લાગ્યો નીરખવા, અ-

કોણું ઊભુ થાય; બ્રહ્મ સભામાં આગળ આવી, દરૂમને લાગ્યો પાય ૪॥ ઓ મહારાજા આગના આપો; સ્થંભે ચઢું હું આય;મચ્છ વેધનું કામ કરૂ તમારે પુન્ય પ્રતાપ ॥૫॥ તવ દરૂમરૂશી મભરા બન્યા, આણે તો આ- બરૂ લીધી; વિચારથી આગના માગે, કેવી ફજેથી કીધી ॥ ૬ ॥ વિ- ચારથી બહુ વિસ્મય પામ્યા.આ તે શું કેહેવાય; મચ્છવેધ કરવાની આ ગ્ના માગે, સાચું કે જુઠું કળાય ॥૭॥ એવે અંતરયામી ઊઠીને,આવ્યા બ્રહ્મ સભાય; એટલે એમને પુછવા ચાલ્યો, સામે દરૂપતરાય ॥૮॥ઓમા હારાજા આ કોણ ઉઠયું દિસે છે કુપાત્ર; પ્રભુ કહે કુપાત્ર એ ન્હોએ, જાણજે તારો જમાત્ર ॥૯॥ દરૂપતને તવ માઠું લાગ્યું, મહારાજ બોલ્યા વીચારી; ન કહેવાનું વચન કહોછો, ઘેહેલા થયા ગીરધારી॥૧૦॥ ડા- હાપણ તમારૂં હવે મેં જાણ્યુ, કટુ વાણી થઇ કેવી; પ્રભુ કહે તે ખોટુ પડે તો. કરીશ માહારો બનેવી ॥૧૧॥ તવ દરૂપત વિચારમાં પડીયો, આ શું બોલે અવીનાશ પછી બેઉ આંગળીએ વળગી, ગયા દરૂમની પાસ ॥૧૨॥ આવી દરૂમને કહેવા લાગ્યા, કૃષ્ણે કર્યું ચરીત્ર, ઓ મહારાજા આગના માગે. શુ એ તમારો મીત્ર. ॥ ૧૩ ॥ એટલે દરૂમને જવાળા ઉઠી, વિકટ વિચાર ધાર્યો મોહન સરખા મશ્કરી કરે, મુને લજવી માર્યો ॥૧૪॥ દરૂમરૂશી કહે કૃષ્ણ પ્રભુજી, હું ઓળખું નહી એને પ્રભુ કહે ઓળખો નહીતો આવી નમ્યો છે શેને ॥ ૧૫ ॥ એવું સાભળી અતી અકળાયા, વિસ હળાહળ લાગે, ગોવિંદ કહેન ગભરાશો, શું તમ પાસે માગે ॥૧૬॥ દરૂમરૂશી કહે કેડવો કાપડી, દીવસે એનો રૂ ઠયો; આગના માગે છે મહારી પાસે મચ્છવેધ કરવા ઉઠયો ॥૧૭॥ પ્રભુ કહે ત્યારે આગના આપો, થવાનું હશે તે થાશે; થંભે ચઢશે મેહેનતપ- ડશે તેમાં તમારૂ શું જાશે ॥૧૮॥ દરૂમ કહે કેમ એવું બોલો, આગના કેમ અપાય; એનાથી કામ બને નહીતો, વચન મીથ્યા જાય ॥ ૧૯ ॥ પ્રભુ કહે કાંઇ નહી જાય મીથ્યા, શું કરવા મત તાણો;દરૂમરૂશીકહે હુ ઓળખું છુ તમે તે વાત ન જાણો ॥૨૦॥ મહારા મઠ પાસે રહેનારૂં,ગો વિંદ ગુણ ગાતુ તું;અન્ન તણા ઉધારા નીત્યે કોઠાં બીલાં ખાતુતું ॥૨૧॥ તેને રૂપાળી કન્યા દેખી ચડવાનું થયુ મન; એવાને આગના શું અપાવો ઓરે જુગજીવન ॥૨૨॥ પ્રભુ કહે ગમે તેમ હશે, તે ન કરો વિચા- ર; તમે તમારે આગના આપો, શીદ કરો છો વાર ॥ ૨૩ ॥ એટલે રીશ ભર્યા બોલ્યા રૂશી; સંકટ તારૂ જાજો; પ્રભુને ને માહારેવચને, જા કામ તુજથી થાજો ॥૨૪॥ પ્રભુએ આગના અપાવી માટ, તે ફળ તુને

મળજો; શીશ નમાવી અરજુન બોલ્યો, વચન તમારૂ ફળજો ॥ ૨૫ ॥ એમ કહી નીચી દ્રષ્ટાએ, ચાલ્યો સતી સુત સુબો; સકળ સભા જોઇ રહી છે, જઇ જળકુન્ડે ઉભો ॥૨૬॥ પછી પ્રભુએ કહ્યું દ્રૂપદને, એની કને તું રેહેજે; હું મ્હારા આસન પર જાવું, જે જોઇએ તે દેજે ॥૨૭॥ એમ કહી આસન બેઠા, છત્રપતી ઓચરે, જુઓ માંમા દ્વારીકાં વાળો કાળો દોડાદોડ કરે ॥૨૮॥ મામો કહે છો ફાંફાં મારે, છોને મરે સહુ મથી; રૂપાળી તુને પરણાવ્યા વીના, છુટકો થવાનો નથી ॥૨૯॥ એવે અરજુન ઉભો રહયો છે, દલમાં નથી કાંઇ દુખ; દુર્યોધનવાકોવળી વળી, જુએ એનું મુખ ॥૩૦॥ નેત્ર નાશાકા ચહેરો જોઇને, મામાને કહ્યું આ કેવો; મુજને તો આભાશ પડે છે, જાણે અરજુન જેવો ॥૩૧॥ મામો કહે અરજુન હશે તો, થાશે કાળો કહેર, ભીમ ગમે ત્યાં સંતાયો હશે, જવા ન પામીયે ઘેર ॥ ૩૨ ॥ દુર્યોધન કહે તમે તપાસો, આકે અરજુન કોય; માંમે જોઇ વીચારી કહ્યુ. આતો અરજુન ન્હોય. ત્રણ ત્રણ વર્ષનાં વ્હાણું વ્હાયાં; નથી વાર થઇ થોડી, હોય તો જરાયે ન રહે છાના, થઇ ગયા રાખોડી ॥૩૪॥ દુર્યોધન કહે સાચુ માંમા, હવે ટળ્યો મ્હારો વ્હેમ; મુએલા કયાંથી હાંઇ આવે. કાં અરજુન કાં ભેમ ॥૩૫॥ મનથી પરણુ મનથી રાંડે, મુરખ કરે મનસુબા. એવે અરજુનની સામા, દ્રૂપત દરોણીક ઉભા ॥૩૬॥ દ્રૂપત કહે ઉભા થનારા, સ્વારથ આજ અમારો; જે જોઇએ તે સામગ્રી માગો, શું જોઇએતમારે ॥ ૩૭ ॥ અરજુન કહે દ્રૂપત રાજા, કષ્ટ અમારૂ કાપો; બાણુ ધનુશ ને બાણનો ભાથો; એટલું અમને આપો ॥૩૮॥ તવ દ્રૂપતે આજ્ઞા કીધી, શેવકને તેવાર; દાસોએ લાવીને આગળ મુકયા, દસ વીસ ત્રીસ હથીઆર ॥૩૯॥ અરજુન આયુધ જોઇને બોલ્યો, માપ મ્હારૂ તમે માપો, આ હથીઆર કામના નહી એકે, કરણના આયુધ આપો ॥ ૪૦ ॥ તવ ધરૂપત ગયો કરણ કને, ઉઠયો આ કામ કરનાર; તેતો મહારીકને માગે, તમારાં હથીઆર ॥૪૧॥ માટે કીરપા કરીને આપો, કામ હું રંકનું થાય, કરણ બોલ્યો દુરીયોધન કહે તો, આયુધ એ અપાય ॥૪૨॥ દ્રૂપત દુરીયોધન કને આવ્યો, માહરૂ કષ્ટ કપવો, તમારા કરણરાય કનેથી, ધનુષ બાણ અપાવો ॥૪૩॥ તવ દુરીયોધન ગાજીને બોલ્યો, આઘો જા દુરમતી; કોણ કુજાતી ઉભો કર્યો છે, આયુધ મળવાનાનથી ॥૪૪॥ તવ ધરૂપતરાય એ ગગો ઉભો, ગભરાયું ઘણું મન; એટલે આસનથી ઉઠી આવ્યા, પોતે જુગજીવન ॥૪૫॥ ધરૂપતને કહ્યુ કેમ ગભરાયો, કેમ વીપ્રીત થઇ બુધ; ધરૂપત કહે ઉભા થનારે, કરણના આ-

જ્યાં આયુધ ॥૪૬॥ દુરીયોધને ના પાડી; હવે શો ઉપાય; પ્રભુ કહે હ-
થીયાર અપાવું, કેહેજે હાયે હાય ॥૪૭॥ એમ કહી ગયા પાપીની પા-
સે, ઓચર્યા હરજી એમ; છત્રપતી એ આયુધ માગે, આપતા નથી કે-
મ ॥૪૮॥ આયુધ આપવા કબુલ કરો, રાયને પેચમાં લાવી, કામ ન
થાય તો કન્યા દે તમને, એવું લ્યોને લખાવી ॥૪૯॥ પછી દો આયુ-
ધ ઉઠનારને, શું જંગલી થંભ ચડશે; ટાંટીયા એના અમળાઇ જાય
છે, થરથરી હેઠો પડશે ॥૫૦॥ એટલે કન્યા તમોને દેશે, પેહેરામણી
પુરપાટ; કહેતા હોતો ઉપર રહિને, ઘડાવું તમારો ઘાટ ॥૫૧॥ દુરીયો
ધન કહે વાવા મહારાજા, ધરૂપતને ચડાવો; લખાવરાવી કબજે નાંખો,
મહારો ઘાટ ઘડાવો ॥૫૨॥ તવ પ્રભુએ રાયને તેડયો, બોલ્યા મુખ વ-
ચન; જો દસ્તાવેજ કરી આપે તો, આયુધ દે રાજન ॥૫૩॥ ઉભો થ-
નારો થંભે ચઢીને, કરે મચ્છવેધ કામ; તો તો તે કન્યાને વરે, ખુશી
છે તમામ ॥૫૪॥ પણ એનાથી થાય નહી તો, કન્યા તુ રાયને આપે;
ઉભા થનારાનાં નાકને કાન તે, છત્રપતી હાંઇ કાપે ॥ ૫૫ ॥ એવું લ-
ખો તાબાના પતરે, તો આપે હથીઆર; એમ કહીને સાન કીધી; લખ-
વા જુગદાધાર ॥૫૬॥ તવ ધરૂપતે લેખ લખીઓ, તાંબાને પતરે સાર;
માંમાએ કહ્યું દુરિયોધનને, નથી કામ થનાર ॥ ૫૭ ॥ ઉભા થનારા-
ના ચરણ બેઉ જાય છે ફરિ ફાર, કન્યા તારા કરમની છે, ઠીક લીધો
લેખ કરી ॥ ૫૮॥ દુરિયોધન કહે પત્ર લ્યો આ, વિવા સામગ્રી કરો;
ઉઠનારાનું નાક કાપવા, ઘશી મુકજો છરો ॥ ૫૯ ॥ માંમા હું એવું
જાણતો તો, કૃષ્ણ છે આપણા દ્રોહી; પણ એમણે આપણું ભલું કીધુ,
ગુણ ન ભુલવો કાંઇ ॥૬૦॥ સાબાશ પ્રભુ શાબાશ પ્રભુ; તરિદ લીધી
મુજ માટે; પ્રભુ કહે ઉપર રહિને, કરીશ તમારો ઘાટ ॥૬૧॥ તવ દુ-
રીઓધન રાજી થયો, સમજ્યો ન અવળી વાણ; કરણ કને માગીને
આપ્યાં, ધનુશ ભાથો બાણ ॥૬૨॥ જઇ ધરૂપતે અરજુનજીને આપ્યાં,
ઉલટ અંગેવાધે, કુન્તી સુતે આયુધ લઈને, ભેરવ્યાં, ડાબી ખાંધે॥૬૩॥
પ્રભુ જઇ સીંહાસન બેઠા, કામ કર્યું ધરી પ્રેમ, એટલામાં દુરીઓધનને
તો, પડયો પેટમાં વ્હેમ ॥૬૪॥ અરજુને જ્યારે વડ વીંધ્યો તો,તે વારેથ
યું તું આમ; કરણનાં હથીઆર લઇને, અર્જુને કર્યું તું કામ ॥૬૫॥
માટે મામા અરજુન હોએ, મુને પડેછે વ્હેમ; માંમો કહે અરજુન હોય
તો ભીમ ઢાંકયો રહે કેમ ॥ ૬૬ ॥ એવી રીતે મન વાળીને બેઠા,
સાંભળને રાજન; પછી અરજુન જળ કુંડાળે, કરે પ્રભુનું સ્તવન ॥

॥૬૭॥ વળણ॥ સ્તવન કરે પ્રભુ તણું, જોડીને બે હાથ; વ્યાસ વલ્લભ એમ ઓચરે; જપતો દીનાનાથ.

કડવું ૨૩ બાવલિયાને દેખી રે એ રાગ.

રણછોડો રણછોડોરે રે રે હો, તેમાં શોભા તમ તણીરે.॥ટેક॥ બોલ્યા બોલ્યા વૈશમપાયે વચન,સાંભળ સાંભળ જનમેજે રાજન, અરજુનજીએ કરવા માંડયું છે સ્તવન. રણ.॥૧॥ પ્રભુ મારે માંથે પાપનું રણ ચઢીયું બ્રહ્મહત્યાના ભયથી અત્યારે ઉઠવું પડીયું,કોને કાજે કરેલું કામ રખડીઉ રણ.॥૨॥ પ્રભુ નથી ઉઠયો કન્યાનું રૂપ જોઇ, નથી ઉઠયો વીશયજાળમાં મોહી,પ્રભુ નહી રાખે લજ્યા તુવણ કોઇ. રણ. ॥ ૩ ॥ કુબુધીના કૌરવે કપટ કીધાં, નાક કાન કાપવા માહારાં લખી લીધાં, દ્રૂપતરાયે લખીને: પત્ર સોંપી દીધાં. રણ. ॥૪॥ નાક કાન જાળવી લેજો ગીરધારી, નહી: તો થાશે વિશ્વમાં ફજેતી અમારી, તે ફજેતી જાણીશ પ્રભુ હું તમારી રણ. ॥૫॥ મળે જસ તેના ભોક્તા તમે મોરારી; ઉભો થયો પાપનો વીવેક વીચારી, સઘળે શોભા રાખીને લીધા છે ઉગારી. રણ. ॥૬॥ વડવેધનમાં ગુરૂની લજ્યા રખાવી, વિશ મોદીકથી વ્રકોદર લીધો બચાવી,લાખાગ્રના અગ્નીથી દીધા છોડાવી. રણ. ॥૭॥ હેડંબાસુર ચોરી કરી ગયો જે વારે, ભીમને સામરથ આપ્યું સામળીઆ તે વારે,ધાતાધાયા નથી તમે તો કેવારે. રણ. ॥૮॥ કબીરાને ત્યાંથી છોડાવ્યા શ્રી શામે રાખી લજ્યા ઊગાર્યા સકળ મુકામે,તેવી માહારી લજ્યા રાખવાનીઆ ઠામે. રણ. ॥૯॥ નથી થંભે ચઢવાનું સામ્રથ માહારૂં, માહારે માથે સાચો ધણી હું તને ધારૂં, માટે મુને દેજે સામળીયા સામ્રથ તારૂં. રણ. ॥૧૦॥ વળણ. સામ્રથ દેજો તમતણું, યશ લેવો તમ હાથ; વ્યાસ વલ્લભ કહે કથા, રીજ્યા દીનાનાથ.

કડવુ ૨૪ રાગ આશાવરીનિ છાયા.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છવેધન મહીમાય ॥૧॥ અરજુને એમ સ્તુતિ કીધી, સમર્યા અસરણ સરણ; પછી સકળ સભા બેઠેલી, તેમને લાગ્યો ચરણ. ॥૨॥ વીપ્રોને નમીઓ ગુરૂને નમીઓ, કોઇ ન ચેતે એમ; પછી નમ્યો નારાયણને, પુરણ ધરીને પ્રેમ ॥૩॥ કન્યાના સામી દ્રષ્ટી ન કીધી,મન

થી પ્રાર્થના કરતો, સર્વની પ્રાર્થના કરીને, જળકુન્ડે પરવરતો ॥૪॥ સભામાં ડાહ્યા ડાહ્યા હતા તે; કરવા લાગ્યા વીચાર; નોહે નોહે કોઇ નીચ જાતી, છે ઉંચનો કુંવાર ॥૫॥ ઉંચ વીના બીજો નવ નમે, ગમે તેવો હોય; નીશ્ચે કામ એનાથી થવાનું, એમ વદે સહુ કોય ॥ ૬ ॥ ઉંટ ઉંચુ તાડ ઉંચો, પણ નીચ તેથી ના નમે, સાળીનું વ્રક્ષ નમે નીચું, તે સરવેને ગમે ॥૭॥ એવી સભામાં ચરચા ચાલી, બોલે ફાવે તેમ શ્રષ્ટી; અરજુન સામી માંડી રહી છે, સતી દ્રુપતી દ્રષ્ટી ॥૮॥ એટલે એનીદાશી બોલી, અમોને પડીયો વેમ, ગાભા ચુંથા પેહેરેલો પ્રાણી, તે સામુ જુઓ કેમ ॥૯॥ ક્ષત્રીના સુત રૂપને રંગે, તેના સામુ નવ જોયું; જંગલનોએ જંગલી ઉઠયો, તે પર શું મન મોહ્યું ॥ ૧૦ ॥ કેવારના તેને જોયા કરોછો, પુછવા કીધું યત્ન; સતી કહે મુરખ દાશી, એ છે ઢાંકેલું રત્ન ॥૧૧॥ નહી અહંકારી નહી અભીમાની, નમ્રતા એની જણાતી; નીચનું ફરજન જાણશો નહી, છે કોઇ ઉત્તમ જાતી ॥૧૨॥ એટલે એની દાશીયો તે, વીચારમાં પડી સાર, જોઇએ જો હવે શું બને છે, વીશેશ નથી વાર ॥ ૧૩ ॥ એવે સમે દુષ્ટ બુદ્ધી, બોલ્યો દુરીયોધન; મામા ઉઠનારો કોણ હશે, વીચાર કરો મન ॥ ૧૪ ॥ મામો કહે કોઇ જંગલી છે રેહેનારો અઘોર વન; રૂપાળી કન્યા દેખીને, ચઢવાનું થયું મન. ॥ ૧૫ ॥ ચરણ અમળાઇ જાય છે એના, એતે શું સ્થંભે ચઢશે; પાંચ પચાસ ડગલાં ચઢતામાં, પાણીમાં આવી પડશે. ॥ ૧૬ ॥ કરણ કેરા આયુધ માગ્યાં, જાણીને મોહોટાનું નામ, માટે જરાએ ગભરાતો નહી, થવાનું તારૂ કામ. ॥ ૧૭ ॥ દુરીયોધન કહે ધીરજ વળી, ચીંતા હતી બહુ પેર; પણ હવે એ રૂપાળી કન્યા, આવી ચુકી મુજ ઘેર ॥૧૮॥ મામો કહે એક વીચાર લેતું, બતાવું તુજને આંટી, થંભે ચઢીને કામ કરવું, બહુ સ્થળ મ્હોતની ચાંટી ॥૧૯॥ કદાપી કોઇ હોયે બળવંતો, થંભે ચઢતાં શું ચડે; પણ ત્રાજવા નીચાં ને આઘાં, તેમાં ઉતરતાં પડે ॥ ૨૦ ॥ ખીલથી ત્રાજવાની ડાંડિએ, પોચી શકે નહિ હાથ; પડતું મુકીને ડાંડી ગ્રહે તો, થાય અતી ઊતપાત ॥૨૧॥ ઝોલ્લો લાગે તેથી વાગે, ત્રાજવાં ભોમી જાય; એક તરફની સાંકળ ઝાલે, તો બીજું ઉંચુ થાય. ॥૨૨॥ ચરણ મુકવો તેથી ન ફાવે; આવે લથડી ધરણ; થાંભલે થોડો પાછો આવી, જો મુકવા જાય ચરણ. ॥૨૩॥ પ્રથમ એક પગ મુકવો પડે, એકજ ત્રાજવા માંય; એટલે પગના હેલકારાથી, ત્રાજવાં ખશી જાય. ॥૨૪॥ કોઇ હાતે નથી ત્રાજવામાં, ઉતરવા ઉપાય; કદાપી ત્રાજવામાં પડે, તો પણ

કામ ન થાય. ॥૨૫॥ શી રીતે ધનુષ ચડે. કેમ આવે નવેડો, વાંકુ વાળેલા ધનુષ કેરો, કે જગે મુકે છેડો ॥૨૬॥ એક તરફ મુઠી બળ કરે તો તે નીચું જાય; બીજું ત્રાજવું ઉંચુ ચડે, ચરણ પહોળા થાય. ॥ ૨૭ ॥ લથડીને પડે પાણું માં પુરણ થઇ રહે હુંશ; તે કરતાં કહી એમ માનો ચઢાવી શકે ધનુષ. ॥૨૮॥ પણ ત્યાંથી મચ્છ છે અતિ ઉંચુ, તાકવું જળ નિમાય. લોચનને પ્રુછ વીંધવું તે જળમાં કેમ દેખાય. ॥૨૯॥ એક બાણે ત્રણ કામ કરવાં, તે કદી કાળ ન થાય; એવી આંટી ઘાંટી ઘણી છે ચાલે નહી ઉપાય. ॥૩૦॥ દુરીયોધનનું મન વળાવી, જઇ બેઠો આસન; એવે અરજુન પ્રત્યે બોલ્યો, દ્રુપતરાય વચન. ॥૩૧॥ ઉભા થનારા થંભે જનારા, ચઢવાને થાઓ સ્વચ્છ; વસ્ત્ર તમારાં નીચે ઉતારો, હયોભીડાવી દો કચ્છે ॥૩૨॥ એવું સાંભળી અરજુન બોલ્યો, ઉતરાવવાં વસ્ત્ર આ ઠામ; તેવી તમારે જરૂરશી છે, કામ કર્યાથી કામ. ॥ ૩૩ ॥ એમ કહીને પાટીયે ગયો, સમરે સુંદીર શામ; સકળ સભા જોઇ રહીછે થંભને કીધો પ્રણામ. ॥૩૪॥ તંગીયો મ્હોતો કુરતુ મોહોટુ, માંથે ફાળીયું એક; તે ભેર ચાલ્યો પ્રભુ સમરતો, ઇશ્વર સાથે નેક. ॥૩૫॥ પછી સ્થંભને બાથ ભીડાવી, ચેઢવાનું મન કીધું; એટલે દ્રુપતના દાસોયે, પાટીયું તાણી લીધું. ॥ ૩૬ ॥ વળણ ॥ પાટીયું તાણયું એટલે ધર્યો મન શું ટેક; વ્યાસ વલ્લભ મુખ ઓચરે, એણે ડગલું ભરાયું એક.

કડવું ૨૫ રાગ ચોપાઇ.

બોલ્યા વૈશમપાયે વચન, સાંભળજનમેજે રાજન; ધર્યો અરજુને મન ટેક, એણે પગલું ભર્યું છે એક. ॥૧॥ એની ઇશ્વર કરશે જેય, પછી પગલાં ભર્યાં છે બેય; પોતે સમરે અસરણા સરણ, એણે પગલાં ભર્યાં છે તરણ ॥૨॥ એને પ્રસન દેવ મોરાર, પછી પગલાં ભર્યાં છે ચાર; ચઢતાં ન આવે ઉનો આંચ, એણે પગલાં ભર્યાં છે પાંચ. ॥૩॥ નથી ચઢવામાં પડવાનો ભય, એણે પગલાં ભર્યાં છે છય; એને જોઇ રહ્યા ચાર ભ્રાત, પછી પગલાં ભર્યાં છે સાત. ॥૪॥ એનો નથી ક્ષત્રી જેવો ઠાઠ, પછી પગલાં ભર્યાં છે આઠ; દેખી દુષ્ટને મન બળે દલ; એણે પગલાં ભર્યાં છે નવ. ॥૫॥ એને ઇશ્વર અપાવે જસ, એણે પગલાં ભર્યાં છે દસ, નથી પેહેર્યા શરીરે શણગાર, એણે પગલા ભર્યા અગીઆર. ॥૬॥ જીભે જપે છે જુગદાધાર, પછી પગલાં ભર્યાં છે બાર; એને ચઢતાં ન આવેફેર,

એણે પગલાં ભર્યાં છે તેર. ॥૭॥ ધણી વિદ્યાવંતમાં બાધ, પછી પગલાં ભર્યાં છે ચૌદ;એનો ચઢવાનો સાચો હંનર, એણે પગલાં ભર્યા પન્નર ॥૮॥ નથી ચાવીયાં મુખ તંબોળ, એણે પગલાં ભર્યાં છે સોળ; નથી ચોળ્યાં શરીરે અત્તર;એણે પગલાં ભર્યાં સત્તર. ॥૯॥ થંભ થાય છે કડકડાટ, એણે પગલાં ભર્યા અરાડ;જોઇ રહી દ્રુપતી જોગણી, એણે પગલાં ભર્યા ઓગણી. ॥૧૦॥ એતો ચઢતાં જપે જુગદિશ એણે પગલાં ભર્યા છે વીસ; એતો ઇશ્વરને આરાધે; પછી દસ્કેને દસ્કે વાધે. ॥૧૧॥ એને માથે છે સાચો ઇશ, એણે પગલાં ભર્યા છે ત્રાસ; એને માથે સાચો વનમાળી. પછી પગલાં ભર્યાં છે ચાળી.॥૧૨॥ એની ચઢવામાં નહી કચાસ, એણે પગલાં ભર્યાં પચાસ; પછી જણાવ્યું સુરાતન સાર, હવે તેનો કરૂં વીસ્તાર. ॥૧૩॥ ઝડપના દોહરાનો રાગ. ॥ શાઠ શીતેરને એંશી ને નું, સો બસે નીરધાર; પાંચસેને સાતસે પગ ભરીયા, ભરીયા છે હજાર ॥૧૪॥જાય સપાટે સુર સપાટે, કાયાથી નવ કાંપે; મોહોટી મોહોટી છલંગ મારે,વાદરપેરે ટાંપે ॥૧૫॥ વાયુ વેગે પરવરે છે, ચઢતા નાવે જોર; કેવી રીતે ચાલીયો જેમ, પતંગ માગે દોર. ॥૧૬॥ ચોટ ન ચુકે પગલાં મુકે, સભા વિસ્મે થાય; આવા રીતે કો નવ ચઢીયો, એમ કહે સોરાય.॥૧૭॥ ધસતો ધાયો ચઢયો સવાયો, જ્યાં છે આડા ત્રાંસ; હડબડ દોડીને એ આવ્યો, આડા ખીલા પાસ. ॥૧૮॥ વળણ॥ ખીલે જૈ બ્હાજી પડયો, જુએ શ્રી અવિનાશ; શરીર લટકતું નાંખીને, ખાવા લાગ્યો શ્વાસ.

કડવું ૨૬ રાગ ધન્યાશ્રી.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છાવેધન મહિમાય. ॥૧॥એક ઘડીવાર શ્વાસ લીધો, પછી વિચાર્યું એમ;બે ત્રાજવે બે ચરણ દેવા, ઉતરવા કરૂ કેમ. ॥૨॥ એવામાં દુરીયોધન બોલ્યો, માંમા આતો ન પડીયો; તમો કહેતા હતા કે પડશે, પણ પુરપાટે ચડીયો. ॥૩॥ માંમો કહે એ જંગલવાશી, ચઢવા હીમ્મત આણે; તાડે ને ઝાડે ચઢેલો માટે, ચઢવાની રીત જાણે. ॥ ૪ ॥ તે કારણથી ચઢી ગયો પણ, ઊતરવાની આંટી, ત્રાજવામાં આવવું તે, છે મરવાની ઘાંટી. ॥૫॥ માટે મનમાં રાખજે નિશ્ચે, છે એ કન્યા તારી; દુષ્ટ કહે હવે એમ લાગ્યું, રૂપાળી નારી મ્હારી. ॥૬॥ અરજુને ત્રાજણા ભણી જોયું, બરોબર નજર માંડી; ઘણો લાંબો હાથ કરૂ પણ, હા-

થ ન આવે દાંડી ॥૭॥ થાંભલે થોડો ઉતરૂ પાછો, ત્રાજવે મુકુ પાય;તે મુકતામાં હેલકારાથી, ત્રાજવું આધુ જાય ॥૮॥ હું વચમાં ટટળીપડુ હેઠો, શું થાશે શામ શરીર; પડતુ નાંખી પડુ ત્રાજવામાં, ત્રાજવાં કેમ રે સ્થીર ॥૯॥ પડતાં શરીર ધારણ રાખુ, તો મટે શોર બકોર; પણ તે ધારણ રાખવાનું, નથી મ્હારામાં જોર ॥ ૧૦ ॥ અરેરે હવે કેમ થવાનું, વાશ્વતણા મ્હારાજ; તમે ઉઠાડી થંભે ચઢાવ્યો, હવે લેવા માંડી લાજ ॥૧૧॥ ચઢાવી બનાવો તે નવ શોભે, ઓરે વીશ્વંભર નાથ; એવુ, આરાધન એણે કીધું, પ્રભુએ જાણી વાત ॥૧૨॥ ભક્તને આધિન ભુધરો છે પોતે નંદકિશોર;અરજુનજીને અરપણ કીધું એક કળાનું જોર॥૧૩॥ શરીરમાં તવ શક્તિ આવી, વીચાર સુજ્યો મન; કોના કહો પણ કામ કરાવે, પોતે જુગજીવન ॥ ૧૪ ॥ ધણી છે સાચો નથી કાચો, જે કરેછેતે ઠીક, મીથ્યા મનમાં ભય રાખુ છું, હવે ન ધરવી બીક ॥૧૫॥ ધણીનું ધ્યાન ધરી નાખ્યુ પડતું પોતે ગુણ ગંભીર;બે ત્રાજવે બેચરણપડયા, સરખે બોજેરહ્યા સ્થીર॥૧૬॥ સકળસભા ખડખડ હશી, ચઢનારને શાબાશ;તેવું પ્રાકમ જોઇને પાપી, થઇ ગયો ઉદાસ॥૧૭॥જુઓ માંમા જુઓ માંમા, જંગલી ઝપાટે ચડીયો; ત્રાજવે પડવાનીધાંટી કહેતાહતા,પણતે ત્રાજવે પડીયો ॥ ૧૮ ॥ માંમો કહે ભાઇ ભવીશ તારૂં, નિકળી ગૈએનિધાંટિ; પણ ધનુશ ચડવાનુ નથી, એ છે મ્હોટી આંટી ॥૧૯॥ તે આંટિથી ધરણુ ઢળશે. ભરશે ભાયગ તારૂં; દુષ્ટ કહે રૂપાળી કન્યા,થાશે રમકડુ મ્હારૂં ॥૨૦॥ એવેઅરજુન ત્રાજવા માંહી, ઊભો રહયોછે સાર; તે સમે એના સામુ જોઇને, વીચાર્યું જુગદાધાર ॥૨૧॥ સરવ સભા સુંદીર શોભે, બહુ શોભે દ્રુપતી; ત્રાજવા વિશે ભક્ત મારો, જરાએ શોભતોનથી ॥૨૨॥ નહી વસ્ત્ર વાઘા પ્હેર્યા છે ધાગા, નથી કાંઇ સણગાર એમાં ઇજ્જત માહારી ઘટે, કેહેશે શું ખુટયો ભંડાર ॥૨૩॥ એમ જાણીને ભક્તિની ભીડે, ભુધરે પેરણા કીધી; નારદજીને બોલાવીને શીખ શામળીયે દીધી ॥૨૪॥ તવ નારદજી સ્વર્ગ સંચરીયા, ઇંદ્રરાજાની પાસ; ઇંદ્ર કહે પધારો મ્હારાજા, આવો મુજ અવાસ ॥ ૨૫ ॥ નારદ કહે નંદન તારો, કુન્તાને આપ્યોજેહ; અરજુનછે નામએનું; મચ્છવેદકરે તેહ ॥૨૬॥ પંચાળ દેશમાં દ્રુપતને ત્યાં, કીધુ છે કામ આરંભ; વસ્ત્ર વાઘા નથીધાગા નેઅંગે, એવો ચઢયોછે. થંભ ॥૨૭॥ જાદવ રહીયત રાજા રૂશી, શોભાવંત સભાય; તેમાં મેલો સુતતારો, થઇ તારી નીંદાય ॥ ૨૮ ॥ ફોગટી ધાયે પ્હેર્યું છે, તુજ તન ગરીબ ઊઠયું, લોક કહે છે એના બાપ

ના, ઘરમાં ખાવા ખુટ્યું. ॥૨૯॥ ને મુજથી સાંખી ન શકાયું: માટે હું આવ્યો કહેવા; જાવા જઇને વસ્ત્ર પેહેરાવો, સભામાં શોભા લેવા॥૩૦॥ એમ કહીને નારદઋશી,ત્યાંથી થયા વીદાય; એટલે ઇંદ્રે સર્વ દેવોને,એવી કરી આજ્ઞાય ॥૩૧॥ તેત્રીસ કોટી વેમાન બેસો;ચંદન પુષ્પ ભરીને; કુંડ ઝાડંકાસાથે રાખો, અતી ઉલટ ધરીને ॥૩૨॥ એમ કહ્યું તવસ્વર્ગના સુરો, તરત થયા તેયાર: ઇંદ્રના સાથે અંત્રીક્ષ આવ્યા કરવા જેજેકાર ॥૩૩॥ સત્યવાદી સભામાં બેઠેલો, તેને થયાં દરશન; તેત્રીશકોટી દેવને દેખી, વીચાર કરતા મન ॥૩૪॥ કેમ આવ્યા આ સુર સ્વર્ગના હશે ભરેલા એવ; આ દેખી એમ વેમ પડેછે, સ્થંભે ચઢયો કોઇ દેવ ॥૩૫॥ કહેછે વેશ બહ્રુશી,ચઢ્યાછે વઇકુંઠરાય;કોઇકે બ્રહ્મા ચડેલા,કોઇ કહે શીવદેખાય ॥૩૬॥ જે જેને ફાવે તે બોલે;દુષ્ટોને નહીં દરસન; તેતો જાણે જંગલવાશી, એમ કરે સમાજન ॥૩૭॥ એવામાં ઇંદ્રે અરજુન દીઠો, સ્થંભે ત્રાજવા માંય; પુત્રને દેખી લજ્યા આવી. આયુધ લીધાં ત્યાંય ॥૩૮॥ વળણ ॥ આયુધ ઇંદરે કર ગ્રહ્યાં, પ્હેરાવવા સણુગાર; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, કરતા દેવ મોરાર. ॥

કડવું ૨૭ રાગ ભેરવના દોહરાની ચાલ.

વઇશંમપાયે એણીપેરે બોલ્યા સુણુજનમેજે રાય, વિસ્તારી તુજને સંભળાવું મચ્છવેધન મહીમાય ।૧॥ ઇંદ્ર રાજાએ ધનુષ લીધું; ઉપર લીધું બાણુ, વસ્ત્રાભુષણ પેહેરાવા ધાર્યાં જુએ પુરૂષ પુરાણુ ॥૨॥પ્રથમ પેહેલું બાણ મારી, દઇવતદારૂણ દારૂણદાખ્યું: અરજુનજીનું પાત્રકુતે, સભામાં પાડી નાખ્યું॥૩॥ સકળ શભા ખડખડ હશી.ઇંદ્રને અંગઉલટ; બીજે બાણે ક્ષોર કરાવી, પેહેરાવ્યો મુગટ ॥૪॥ ત્રીજે બાણે મુખવાસ આપી; મોઢું કરાવ્યું લાલ; ચોથે બાણે તંગીયા ઉપર, પેહેરાવ્યો સુરવાલ ॥૫॥ પાંચમે બાણે કવચ બકતર, પેહેરાવ્યાં રહી સામો; છઠે બાણે કમ્મર પટો, સાથે જરીનો જામો ॥૬॥ પછી ગોરાસ્તર બાણુ માર્યું, ગોરવર્ણ થયો સાર;ને પછી ઇંદરે બાણુ મુકીને, પેહેરાવ્યાશણુગાર ॥૭॥ રૂપે ગોરો કેહેડો કંદોરો, તોરો મોતીનો માથે કડાં સાકળાં વેઢવીંટી, બાંધ્યા બાજુબંધ હાથે ॥૮॥ કાનમાં કુંડળ હાર હીરાના, પેહેરાવો મોતિના માળા; અરજુનજીતવ વિસ્મયપામ્યો. આ શું શ્યામઝાંઝાળા ॥૯॥ સર્વ સભા પણ વિસ્મય પામી, ખુશી થયા જગતપતી; મ-

ભુંડું જાણ્યું ગેરો થયો પણ. તેજ જરાએ નથી ॥૧૦॥ સુકીત વીના તેજ ન હોવે, માટે કષ્ટ કપાવું; પાંચ જણાને વચને બાંધ્યા છે, સુકીત તેનાં અપાવું ॥ ૧૧॥ એમ જાણીને પ્રેરણા કીધી. બળદેવને ને વાર હળધારી તવ પુછવા લાગ્યા. એરે જુમદાધાર ॥ ૧૨ ॥ આજનું કૌતક કદી ન જોયું, આશ્ચર્ય દીઠું એણુ; સ્થંભે જઇને સ્વરૂપ અદશ્યું. એ પ્રાણી છે કોણ ॥૧૩॥ ત્રિઠલ વદ્યા વડા વીરા, વેણ વદેલું થાપો:કુન્તા કુંવર એ અર્જુનજી, સુકીત તમારૂં આપો ॥ ૧૪ ॥ બળદેવજી કહે મશકરી મુકો, અરજુન માનુ કેમ; ભગવાન કહે બ્રહ્મ સભાની, પુંઠળ જુઓ ભેમ ॥ ૧૫ ॥ તવ બળદેવે જોઇને માન્યું, કહ્યું કે જયજય થાજો, મારૂં સુકીત આજ સુધીનું અરજુન અંગે જાજો ॥ ૧૬ ॥ એમ કહીને સુકીત આપ્યું, તેજ વધ્યું તતકાળ; સહુ રાજાના સરખો શોભ્યો, રીજયા નહી ગેપાળ ॥૧૭॥ ઉઠીને ગયા રાજ સભામાં સત્યવાદી કને આવ્યા; એટલે ભીષ્મને વીદુરજીએ, માન્ય દઇ બોલાવ્યા ॥ ॥૧૮॥ પાસે બેસાડી પુછવા લાગ્યા, ભીષ્મને વિદુરને દ્રોણ; ઓ મ્હારાજા સ્થંભે ચડીયો, એ તે પુરૂષ કોણ ॥૧૯॥ પ્રભુ કહે તમે બોલ્યાતા, બોલ્યાનું માપ માપો; કુંવર અરજુનજી છે, તમારાં સુકાત આપો ॥૨૦॥ સત્યવાદી કહે સાચું ન ભાસે, અરજુન કહિએ કેમ; પ્રભુ કહે જુઓ બ્રહ્મ સભાની, પુંઠળ બેઠો ભેમ ॥૨૧॥ કોઇ ન ચેતે તેમ જોજો, તવ જોવા મન મોહ્યુ; એકે એકે ઉંચા થઇને બ્રહ્મ સભામાં જોયુ ॥૨૨॥ લાંબો પોહોળો પોચતો દીઠો બળવંત વાયુ તન; પાંન્ડવને જીવતા જાણ્યા કે, ઘણા થયા પરસન ॥૨૩॥ સત્ય પુરૂષોએ સંકલ્પ કીધો, અરજુનની જય થાજો; અમારાં સુકીત આજ સુધીના અરજુનજીને જાજો ॥૨૪॥ તે ચાર સુકીત આવીયાં કે, તેજ વધ્યું અપાર; મરવે સભા ઝાંખી પડી. શોભ્યો સતી કુંવાર ॥ ૨૫ ॥ જેવી કન્યા તેવો જ બનીયો. ભુલ નહિ લગાર; વર કન્યાનું જોડું મળીયું, રહયો નહી ફેરફાર ॥૨૬॥ પ્રભુ જોઇને આનંદ પામ્યા, વર શોભે સરવથી; પણ કન્યાના સરખો થયો ત. મુજ મન માનતું નથી ॥૨૭॥ દ્રુપતીને અભીમાન રહેશે કેહેશે થયો મુજ જોડ; એનાથી વિશેષ શોભાવું ત્યારે; નામ મ્હારૂ રણછોડ ॥૨૮॥ એમ ધારી જઇ આસન બેઠા, વાત વિચારી લાંબી; ભક્તને માટે પ્રેરક પ્રભુ. પ્રેરણા દ્રુમને કીધી ॥૨૯॥ તવ દ્રુમ રૂષીને વિચાર આવ્યો. હું તો વિષમય પામુ; અરજુનજીને જોઇને જુએ ચારે ભાઇના સામું ॥૩૦॥ આ હતા જેવા તેવાને તેવા; ઉપર ગયો જેહ; વસ્ત્ર આભુષણથી અંગ શોભ્યું, કોણ હશે નર તેહ ॥ ૩૧ ॥

છતી વિદ્યાએ રહ્યુ અજાણ્યો, એ તો મ્હોટી ઉપાધી; નિશ્ચય કરવા આસનવાળા, રૂશીએ માંડા સમાધી. ॥૩૨॥ જ્ઞાનદષ્ટીએ જોવાથી જાણ્યું, છે કુન્તાના તન; સ્થંભ ઉપર અરજુન ચઢયો છે, પ્રસન્ન જુગજીવન ॥૩૩॥ એવું જાણી સમાધી ઉતારી, દલમાં લાગ્યું દુઃખ; અરેરે પાંડવને તીછકાર્યા, શું દેખાડુ મુખ. ॥૩૪॥ એમ કરીને રડવા લાગ્યા, ચોધારે આંસુ જાય;સમુદ્રમાં જંપાપાત કરૂ, કલ્પાંત માંડયું ત્યાંય. ॥ ॥૩૫॥ વળણુ॥ દ્રૂમ્મે કલપાન્ત માંડીયું નેત્રે ભરતા નીર; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, છોડવું ધાર્યું શરીર.

કડવું ૨૯ રાગ આશાવઘનેર દોહરો.

જઇ પડુ તે સાગરમાંયરે, હવે હું તો શું કરૂરે; ॥ ટેક ॥ દ્રૂમ રૂશીએ આક્રંદ માંડયુ, કરે વિવિધ વિલાપજી; છતી વિદ્યાએ હું છેતરાયો, કીયા જનમનાં પાપરે. હવે હું તો શું કરૂરે. ॥ ૧ ॥ આળસુને ઘેર ગંગા પધારે પણ, આળસુ ઊઠી નવ ન્હાયજી; જ્યારે ગંગાજી જતાં રહે તેની, પુઠે પાપી પસતાયરે. હવે. ॥૨॥ કાગની ચંચુમાં રત્નજ આવેને, મરકટને મોતી હારજી; તેવા પાંડવ મારે હાથ આવ્યા, જેવી કાહારને તરવારરે, હવે. ॥૩॥ અંધની નારી આભુષણ પહેરે પણ, અવરથા અવતાર જાયજી;બેહેરાની આગળ શંખ ફુકે તોહે,હાડકાં કરડયાં કહેવાયરે. હવે૦ ॥૪॥ ચકવીને માળે મોટા પધારે, ગરૂડ ગુણ ભંડારજી; તેવા મારે ત્યાં શેજ પધાર્યા; કુન્તા સતીના કુવારરે. હવે. ॥ ૫ ॥ કાપડી જાણી ટકવા ન દીધા, મેં મારા મઠના માંયજી; હરીજન દાતા દીનતા વાળા,ફરિથી મુજ ઘેર કયાયરે. હવે. ॥૬॥ એમ અતીશે આક્રંદ માંડયું જોયું ધરમ રાયજી; ભીમ વીરા હું જૈ સમજાવું, આ વેળા કલેશ ન થાયરે હવે૦॥૭॥ એ બ્રાહ્મણે રડવા માંડયું છે,અરજુન થંભે જતાનોજી; ભીમ કહે એને રડવા દો વીરા બ્રાહ્મણ છે એ મતાનોરે. હવે ॥ ૮ ॥

॥ વલણુ ॥ એજ મતાનો વિપ્ર છે, કર્યા હતા તિછકાર;વદે વલ્લભ ધરમે કહ્યું, ભીમ તુજને ધિક્કાર.

કડવું ૩૦ રાગ આશાવરીનો દોહરો.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છવેદન મહિમાય. ॥૧॥ ધર્મ કહે ધિક્કાર તુને, હજી ન આવ્યું જ્ઞાન, બ્રાહ્મણની ને માતાની,કરણી,જોવીબેઊ સામાન્ય. ॥૨॥એ

મ કહીને ધરમ રાજા, છાના રાખવા ઉઠે;કોઇ ન ચેતે એમ આવી,ઉભા દ્રુમની પુંઠે ॥૩॥ ઓ મહારાજા આશું કરોછો, ખોટો ચઢયો કેમ નાહક; દેવો જોઇએ અરજુનજીને આવેળા આશીરવાદ॥૪॥ અમારૂ ભલુ ઇછતા હોતો, આંસુ ન ઢાળો લોચન,એવું સાંભળી દ્રૂમરૂશી;મુખ વદ્યા વચન ॥૫॥ અરે ધરમ મ્હારી આગળ, છુપાવી રાખી જાત,શું હું શત્રૂ હતો તમારો, કરત કોઇને વાત ॥૬॥ ધરમ કહે ભુલ અમારી; હવે ન દેવો દોશ; બનનાર વસ્તુ બની ગઇ, જળ વહી ગયે શો શોષ ॥ ૭ ॥ તવ દ્રુમ રૂશી રહી ગયા છાના, કહ્યું પાંડવ જય થાજો; આજ દીન સુધીનું સુકીત મ્હારૂં, અરજુનને અંગે જાજો ॥ ૮ ॥ અરજુનને સુકીત સોંપ્યું, વધ્યું તેજ અપાર; ધરમરાય ઠેકાણે બેઠા, જોયું જુગદાધાર ॥૯॥ દ્રૂપતી કરતાં અરજુન શોભ્યો, મહતા ઉતારી નાંખી; તેજતણો બીંબકાર છુટયો, કન્યા પડી ગઇ ઝાંખી ॥૧૦॥ પ્રભુ જોઇને આનંદ પામ્યા વર શોભ્યો સર્વથી; રવિથી ઝાંખો દીસેછે માટે,મુજ મન માનતું નથી ॥૧૧॥ અઢળક ઢળીયો પોતે સામળીયો, કાંઇ ન રાખી ન્યુન્ય; ભક્તને હરજીએ અરપણ કીધું, એક વરસનું પુન્ય ॥ ૧૨॥ એટલે અંગમાંથી તેજ છુટયું, શોભા વધી ગઇ ઘણી, સુર્યના તાપને એની શીતળતા જાણે બીજો દીનમણી ॥ ૧૩ ॥ ઉપર સુર્ય અરજુન વચમાં, બેઉનો તેજ પ્રકાશ; તે તેજ પડયું કુંડના જળમાં,જળથી થયો ચીદ્દ ભાશ ॥ ૧૪ ॥ તે આભાશે સભા શોભી; તેજ તણો બીંબકાર; ઝબુક ઝબુકારા મારે, જોએ દ્રૂપતી નાર ॥૧૫॥ મોઢુ ઉતારિ બોલી એ નારી, સાંભળો સૈયર સહિ; આ વરસ્થંભે ચડયો તે મુને, પરણશે કે નહિ ॥ ૧૬ ॥ દાશીયો જોઇને વિસ્મય પામી,થૈ ગયું કાળજુ કાચુ;ઢાકયું રત્ન તમે કે હેતાંતાં, બૈ તમ બોલ્યું સાચું ॥૧૭॥ ગભરાશો નહી એ વરવરશે,તવ મન ધીરજ આવી;દ્રૂપતી સામુને સામુ જુવેછે, પ્રેમ પતી ભાવ લાવી. ॥૧૮॥ એવે અરજુને ધનુશ લીધું, ચઢાવવા વીચાર; જાણ્યું કે અંક છેડો કયાં મુકુ, શા પર દેવું ભાર ॥૧૯॥ એકજ ત્રાજવે ટેકો મુકીને, જો કદી ભાર દેવાય; તો બીજુ ત્રાજવું ઉંચું ચઢે,ચર્ણ પોહોળા થઇ જાય ॥૨૦॥ એટલે ટટળી પડુ પાણીમાં, થાય સભામાં હાંશી; થંભને ટેકો દૈ ભાર દેવું. તો વણ ફાંશીએ ફાંશી ॥૨૧॥ ધક્કાથી ત્રાજવાં જાય આઘાં, ઝોલા ખાઇને પડું;કેમ કરી ધનુષ ચઢાવું, કયાં લગી હું રડવડું ॥૨૨॥ શરિરનો મધ્ય ભાગ નાભી, તે પર દૌ અણીઆર; સાપ્રથ કરતાં સુંસરૂ પેસે, તો થાય મરણ મ્હારૂ ॥ ૨૩ ॥ અણી મુકી જોવું સંદે બો-

તું, જાણી મુકયો એક છેડો; જરા દબાવતાં પેસવા માંડયુ, જાણ્યુ કે આવ્યો નવેડો॥૨૪॥તરત પાછુ ઉપાડીલીધું, ગભરાયો અપરમપાર;અરેરે ચઢાવી બનાવ્યો, ઓરે જુગદાપાર॥૨૫॥ પાર્કા મશ્કરી મ્હારી કરાવી; શું કરવાને ચડાવ્યો; વસ્ત્ર આભુશણુ તેજ વધાર્યું, મરવા દીપાવ્યો ॥૨૬॥ આટલી આંટી મ્હોતની ઘાંટી, તેમાંથી તમે ઉગારો; પ્રથમ જેવી બાંહ્ય ઝાલી તેવી, ઝાલાંને પાર ઉતારો ॥ ૨૭ ॥ એવી સ્તુતી કરી પ્રભુની, પુરણુ ધરીને પ્રેમ; તવ પ્રભુએ શામું જોયું, ગુંચવાયછે હજી કેમ ॥૨૮॥ ભક્ત તણી ભીડ ભુધરે જાણી, આપ ચીંતામાં પેઠા, ગોવીંદ વાયુનો ગોળો થઇને નાભી ઉપર જઇ બેઠા ॥ ૨૯॥ ડુંટી ઉપર હડો વાગે, એમ લાગ્યું જે વાર; અરજુનજીને આસ્તા બેઠી,અણી મુકી તે વાર ॥ ૩૦ ॥ જોર કરિને દબાવી. પેઠું નહી અણીઓરૂ; અરજુને જાણ્યું ઘણાં છે સાચો, શા સારૂં ભય ધારૂ ॥ ૩૨ ॥ એવું જાણી બીજો છેડો, ધનુશકેરો જેહ. એકજ હાથે જોર કરીને. વાંકું વાળ્યું તેહ ॥૩૨॥ બીજે હાથે દોર ચઢાવી, તેવો થયો ટ કાર; ધનુશ ચઢયુ એટલે તો બોલ્યો અંધ કુવાર ॥૩૩॥ ઓ માંમા તમો કહેતાતા, ચાહ્ય તેમ મરશે મથી, પણ ધનુષ કરણુ રાજાનું, એનાથી ચઢવાનું નથી ॥ ૩૪ ॥ મામો કહે ભાઇ ભોગ મ્હારા, મેં તુને કહ્યું એવું; પણ નીચુ જોઇ બાણુ ઉંચુ, મારી કરે કામ કેવુ ॥૩૫॥ એક બાણુ શું ત્રણ કામ કરશે, જો મનમાં વિચારી; દુર્યોધન કહે એછે આંટી, કન્યા થવાની મ્હારિ॥૩૬॥ એમ પાછો મન વાળીને બેઠો, સાંભળને તું રાય; આ ઠેકાણે સીધ્ધાન્ત લેવું, કેવું ગાંડું દેખાય ॥૩૭॥ દુરીયોધનની બોલીચાલી, રીતી નીતી જેહ; તે પ્રમાણે જે જન રાખે; દુરીયોધન તુલ્ય તેહ ॥૩૮॥ પાંડવની સંતોશ શીલતા, રીતીનીતી સુદ્ધ વાણી; દીનતા દયા એવી રાખે, તે પાંડવ તુલ્ય પ્રાણી ॥ ૩૯ ॥ કથા તો દ્રષ્ટાન્ત રૂપી, સાધ્ધાન્ત એનું એવું, જેવી જેની રીતી તેવું, તેને જાણી લેવું ॥૪૦॥ ઇતીહાસ કઉરવ પાંડવ કેરો, તે જાણવે નથી મુક્તી; મુક્તીને માટે જાણી લેવી; નીતી અનીતીની યુક્તી ॥ ૪૧ ॥ વળણુ ॥ યુક્તી મુક્તી કારણે જાણવી શ્રોતા જન; વ્યાસ વલ્લભ એમ ઓચરે; શું કર્યું ઇંદ્રને તન.

કડવું ૩૦ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય; વીસ્તારી તુજને

સંભળાવું, મચ્છવેદન મહીમાય ॥૧॥ અરજુનજીએ ટંકાર કીધો,ચઢા વી ધનુશ; વિચાર કીધો મચ્છ વિંધવાને, હૈયામાં ધરી હુંશ ॥૨॥ એ-વામાં દુરિયોધનરાજાએ, બોલાવ્યો રાજાકરણ, કહ્યું કે આ મચ્છવેધકર શે, વરશે ઉતરી ધરણ ॥૩॥ કાળે મોઢે જાવું પડશે, આપણને ધિક્કાર, કરણ કહે જો દુરિયોધન, મુજ મનનો વિચાર॥૪॥ચઢનારેમચ્છવેદ ક-રશે. તેવુજ મારિશ બાણ, ત્રાજવામાંથી નિચે નાંખી, કાઢુ એના પ્રાણ. ॥૫॥ નીચે પડે તવ સરવે ભાઇએ, મારી પમાડવો મરણ,તે વેળા હું દ્રૂ-પતીનું. કરિ જવાનો હરણ ॥ ૬ ॥ નીશ્ચે તુજને પરણાવવાની ચીંતા મુજને પેઠી, દુષ્ટ કહે મુજને એમ લાગ્યું,હવે મ્હારે ઘેર બેઠી ॥૭॥ આ-શા આપી કરણ ગયો, જઇ બેઠો આસન, શકુની માંમાએ સમજાવ્યા. અંધ તણા સૌ તન ॥૮॥ સાવચેતીથી શરવે બેસો, હાથ ગ્રહિ હથીઆ ર, તવ કૌરવો આયુધ લઇને, બેઠા થૈ તૈયાર ॥૯॥ તે સહુ સભાએ નજરે જોયું, કોપ્યા કૈરવ કરણ, કન્યા સુખે નથી વરવાની, થસે રૂપાળીનુ હરણ ॥૧૦॥દ્રૂપતનુ ધુળધાણી કરશે, અંધ તણા કુંવાર; એવી ચરચા ચાલી સભામે , ભય ભર્યા સહુ સાર ॥૧૧॥દ્રૂમરૂશીએ કૈરવોને, દીઠા ગ્રહ્યા હથીઆર; જાણ્યું કે એ અરજુન ઉપર, છેવટ દેશે માર ॥ ૧૨ ॥ એમ જાણીને સર્વ રૂશીને, ચેતવણી કરી એમ; આપણી સભામાંથીવર ઉઠયો, મરવા દઇએ કેમ ॥ ૧૩॥ આપણે એ વરના જાનૈયા, હાંઇથીઉ-ઠયો માટે ન મરવા દેવો ॥૧૫॥ થનાર વસ્તુ હશે તેથાશે. કરશો કાળોકેર; કૈરવ વરરાયને મારે તો આપણે મારવા ઠેર ॥૧૬॥ એમધારી સૌ તૈ-યાર થયા, વઢવાને મન કીધાં; કૈકકહે હું મારીશ સરવ, કૈકેતુમડાં લી ધાં ॥૧૭॥ કૈ કહે આંખ્યો પુરવાને, મારવા ભસ્મના ગોળા; કૈક કહે આ ચમનીયોને ગોદે ફાડી નાખવા ડોળા ॥૧૮॥ કૈક કહે તુમડાં ફોડીશું, કૈરવને લેલાટ; બ્રાહ્મણ કોપ્યા ભક્તની ભીડે, બેઠા બરોબર ઘાટ. ॥ ૧૯ ॥ એવામાં દ્રૂપતરાજાએ, દ્રૂપતીને એમ કહાવ્યું; હાથણી બેશી આવો સભામાં, ભવીશ ભલેરૂં ભાવ્યુ ॥૨૦॥ સણગારી હાથણી મંગા વી, ધરૂપતીયે તેવાર; સુઢમાં સોનાનો કળસ આપ્યો.શોભાતણો નહિ પાર ॥૨૧॥ ધરૂપતી ઉઠી ઝરૂખેથી ઉતરી મ્હેલથી હેઠી, વરમાળા બે કરમાં લઇને, હાથણી ઉપર બેઠી ॥૨૨॥પુતળી દાશી ચામ્મર ઢોળે. જોયા જેવી થઇ ખુબી; સભાની વચમાં જળ કુંડાળે, આવીને કન્યાઉ

ભી ॥૨૩॥ હરખી ઉઠવા ભીમસેન બળીયો,ઉંચો નીચો થાય; પણ એ નો ભુજ ઝાલી બેઠા છે, પોતે ધરમરાય ॥ ૨૪ ॥ અરજુનજીએ ધનુશ ચઢેલું, ધર્યું દ્વીભુજ વિશે; તે વેળાએ અરજુનજીની, ક્રાન્તી અલોકીક દીસે ॥૨૫॥ તે દેખી શેદેવ જોશીને, ઉપજ્યો અતી પ્રેમ; હશી હશીને ધરમ પ્રત્યે, કહેવા લાગ્યા એમ ॥૨૬॥ વળણ॥ શેદેવ કેહેવા લાગીયા આતો વાત અનુપ; વદે વલ્લભ જોશી કહે, જુઓ ભુપનું રૂપ.

કડવું ૩૧ રાગ કનડાની સાખીનો.

જુઓ જુઓ ભુપનાં રૂપ, ધનુશધનંજય ધર્યુંરે;જુઓ જુઓ અરજુનજીનું રૂપ, ધનુશ ધનંજય ધર્યું રે॥શેદેવજી મુખ બોલીયા, સુણો ધર્મ સુજાણ; ત્રણ ત્રણ વરસ દુખ વેઠીયું, તેનો આજ પડયું પરમાણ, ધનુ-શ ॥૧॥ લાખાગ્રહેમાં બાળીયા; દુષ્ટે કરી અન્યાય; ત્યાંથી ઉગરી વન રહ્યા,ભીમ પરણ્યો હેડંબા કન્યાય. ધ. ॥૨॥ હેડંબા ચોરી ગયો, દેનાર દેવને દુખ;તેને ભીમે મારીઓ,કર્યું છત્રેશ્વરને સુખ. ધ. ॥૩॥ પછી કબીરા લઇ ગયા; પોતાને અવાસ; યોગી વેશ ભીમે ધરી, કીધો દુષ્ટજનો-નો નાશ. ધ. ॥૪॥ તે પછી એકચક્ર ગયા, સ્થીતી કરી બહુ દન;બક-રાક્ષને મારીયો, ભીમે ઉગાર્યો વિપ્રનો તન. ધ. ॥ ૫ ॥ નીત્યના પાંચ અજા હણે મનુશ મારે એક; હંમેશ છ જીવ ઉગર્યાં; કર્યો પુન્ય તણો વીવેક. ધ. ॥૬॥ ત્યાંથી દ્રુમને મઠ ગયા, સમર્યાંઅસરણાસણ,વિપ્રતણા પુજન કર્યાં, અને નીત્યાન ચાંપ્યાં ચર્ણ. ધ. ॥૭॥ ટાઢ તાપ વેઠયા વન વિશે, દુખમાં ન રહી ન્યુન, દુખ વેઠી ભગવત ભજ્યા, તેતો આજ ઉગ્યું પુન્ય. ધ. ॥૮॥ વસ્ત્ર વપુપર કયાં હતાં, કયાં હતા સણગાર; તેજ મોઢા પર કયાં હતું ઢળ્યા અઢળક જુગદાધાર. ધ. ॥૯॥ સુર્યસમ છબી અરજુનની, જુઓ મ્હારા વિર; ધનુશ શોભે બે ભુજમાં, કેવો ઉભો છે ગુણ ગંભીર. ધ. ॥૧૦॥ વળણ॥ ગુણ ગંભીર વિર આપણો, ધરયું ધનં-જય નામ; વ્યાસ વલ્લભ કહે કથા, ભક્તને રીઝે રામ.

કડવું ૩૨ રાગ ધોળ.

બોલ્યા બોલ્યા વૈશમપાયે વચનરે,સાંભળ સાંભળ જનમેજેરાજન રે ॥૧॥ અરજુનજીએ, ધનુશ ધરીયું હાથરે;શ્રદ્ધા રાખી સમરે શ્રીત્રૈકું-

ઠ નાથરે ॥૨॥ જોયું એણે મછના સામુ ગગનરે; દીસે નહી મચ્છાનું પુંછ લોચનરે ॥૩॥ આકાશ કેરા, વાયુથી મચ્છ ચઢી ચાકરે; વાયુવેગે ફરેછે આડો આંકરે ॥૪॥ અરજુનજીએ વીચાર કીધો મનરે; કેમ તકાશે મચ્છાતણું લોચનરે ॥૫॥ જળમાં જોઇ, તાકીને મારવું બાણરે; મચ્છને જળને છેટું છ ગઉ પરમાણરે ॥ ૬ ॥ મચ્છા હોએ સ્થીર તો તાકી સકાયરે; હવે મુને, ગુંચવણ પડી જગરાયરે ॥ ૭ ॥ સ્તુતી કીધી, તવ પ્રભુએ જાણ્યુંરે; અંતરયામી હેત અતી મન આણ્યું રે ॥૮॥ પ્રેરક પ્રભુ પેરણા કીધી તે દનરે; મચ્છ પાસેનો બંધ કીધો પવનરે ॥૯॥ કરી કરૂણા પોતે શામ શરીરરે; સોવ્રણ મચ્છા તરત થઈ ગઇ સ્થીરરે ॥ ૧૦ ॥ તે દેખીને અરજુન માન્યું મનરે; હશી હશીને જપતો શ્રી જુગજીવનરે ॥૧૧॥ પછી પોતે જળમાં જોયું સતી તનરે; તવ દેખાયું મચ્છાતણું લોચનરે ॥૧૨॥ પડે મચ્છનો, પરછાયો જળમાંયરે, સ્થીર રહ્યાથી દરપણ તુલ્ય દેખાયરે ॥૧૩॥ પછી પોતે મચ્છ વીંધવા મન કીધુંરે; ભાથામાંથી એક બાણ કરમાં લીધું રે ॥ ૧૪ ॥ તેના ઉપર શક્તીનો મંત્ર ભણ્યો સારરે; પછી તેનો ત્રીભાગ ગણ્યા તે વારરે ॥૧૫॥ પેહેલે ભાગે બ્રહ્મા મુકયા તતખેવરે; વચમાં વિષ્ણુ છેલ્લા મુકયા મહાદેવરે ॥૧૬॥ વાયુ મંત્ર ભણ્યોને ન રહિ ન્યુનરે; ઉપર મેલ્યું ધરમ રાયનું પુન્યરે ॥૧૭॥ એવી રીતે બાણ કર્યું તઇઆરરે; પછી જોયું જળમાં સતીને કુંવારરે ॥૧૮॥ કેહેડયો વાંકી વાળી કરે મનસુબોરે; અરજુનજીતો ત્રાંસમાં ચઢી ઉભોરે ॥૧૯॥અરજુન ઉભો ત્રાંસમાં, સાંભળને તું રાય; વ્યાસ વલ્લભ મુખ ઓચરે મચ્છવેધનો મહીમાય.

કડવું ૩૩ રાગ ટેક વિના કટાવનિ છાયા.

અરજુનજીતો ત્રાંસમાં ઉભો, ત્રાંસમાં ઊભો શોભે સુબો, મછ વીંધવા છે મનસુબો, આપ રૂદેમાં ઉલટ આણી, સમજણ શાણી, મીઠી વાણી, પ્રઉઢજ પ્રાણી,કામ વિખાણી, સમર્યા પોતે પુરૂશ પુરાણી, જુગજીવનને સાચા જાણી મન ધાલીયું, અંગ ફાલીયું, બાણ ઝાલીયું, કલ્મીશ હણીયો, ગણીત ગણીયો, મંત્રજ ભણીયો, વેલ્લો વણીયો, દલડું લડાવ્યું, ધનુશ ચઢાવ્યું, બાણ ચઢાવ્યું, આપ પડથી પાપજ ખોયું મનડું મોહ્યું, જળમાં જોયું કેહેડયોને તો વાળી વાંકી, ન જાય થાકી, બુદ્ધ પાકી, ન રહે બાકી જળમાં ઝાંખી, મછ તાકી, રં-

ગે રેલીયું; બાણ મેલીયું, ખુબ ઠેલીયું, ખરર લેઇને ચપળે ચાલ્યું, ન રહે ઝાલ્યું, ફંદે ફાલ્યું, માતંગ માહાલ્યું, હળહળ હાલ્યું, સણ સેણુ સણુસણુ, સરરર કરતું, થંભે ફરતું ભટડગ ભરતું, પાર ઉતરતું, પાછું ન ખરતું, પવન વેગથી જાણે મેઘથી, આભ વેગથી, વીજળી છટકી, ન રહે લટકી, ખરીજ ખટકી, ઝાય ઝટકી, પાડે પટકી, એવી કટકી, કેમ રહે અટકી, આવી પહોંચ્યું મચ્છની પાસે, તરકટી ત્રાસે, સાચુ ભાસે, અધર વાસે. ફરરરફુરરક ફર ફર બોલે, પોહોચ્યું રામના બાણની તોલે, ચડીયું ઝોલે, જરા ન ડોલે, બ્રહ્મા મંત્રે જબ્બર દોડયું; ન રહે ઓડયું, જુગને જોડયું, એવું છોડયું ફટાક દઇને લોચન ફોડયું, પછી તે કટકો હેઠો પડીઓ; વિષ્ણુ કડકો ઉંચો ચડીઓ, નર દમ નડીઓ; જઇને અડીઓ, ઘાટજ ઘડીઓ, પુંછ ઉપર તો ઉલટ વ્યાપી, માપે માપી, નીશાની આપી; તે પ્રમાણે ખચક દઇને નાંખ્યું કાપી. ને પછી કડકો શંકર કેરો, મારે ફેરો, ઘાલ્યો ઘેરો, કામજ કીધુ, ચાલ્યું શીધું, જરા ન બીધું, ઉઠાવી લીધું, શીવને મંત્ર; બહુજ બળમાં, કોટી કળમાં, એકજ પળમાં; છરરરરરર છબાક થઇને ફેંકયું જળમાં, દેખી દેવે કરી પુલ વ્રષ્ટી, કાપી કષ્ટી. જુએ દ્રષ્ટી, સર્વે શ્રષ્ટી દુડંભા ડંકા દેવના વાગ્યા; સારા લાગ્યા; સઉ ભય ભાગ્યા; ભાગ્યવંત પાન્ડવો જાગ્યા; વલ્લભ વદે મછાની હોડ, પુરણ થઇને પોહોચ્યા કોડ; બોલો જે જે શ્રી રણછોડ ॥ વળણ॥ જય જય શ્રી રણછોડજી કર્યું ભક્તનું કામ; શ્રોતા શ્રદ્ધા રાખીને, સમરો શીતારામ.

કડવું ૩૪ રાગ ઝડપનો દોહરો.

બાણ વડે જળ મચ્છ નાંખ્યું, વરત્યો જેજેકાર; ને સમે કરણરાય ઉઠયો, ઊઠયો અંધકુંવાર ॥૧॥ આયુધ લીધાં ભુજ વિશે, જુએ સઘળો સાથ; તે સમે ભીમ ઉભો થયો, મરડી ધરમનો હાથ ॥૨॥ છલંગ મારી આવ્યો સભામાં મનમાં ધરી મનસુબો; જળ કુંડને કીનારે જઇને, વાયુનો નંદન ઉભો ॥૩॥ ગરજના કરી ઘાટો કાહાઠયો, વીરા ધારણ દેવું; ઉતરવાની તસ્દી ન લેશો પંડો હું ઝીલી લેવું ॥૪॥ તવ દુરીયોધને બુમ પાડી, ઓ મામા આ ભેમ; મામાએ કહ્યું મારગ ઝાલો, રહએ કુશળખેમ ॥૫॥ ભીમને જોઈ મનમાં વિચાર્યું, પોતે રાજા કરણ; મ્હારૂ બોલેલું મીથ્યા જાશે, કરૂ કન્યાનું હરણ ॥૭॥ ભીમની દ્રષ્ટી ઉંચીદી-

ઠી, કન્યા હરવા જાય; એરે ભીમે જાતાં જોયા, ચીતમાં ચટપટી થાય. ॥૭॥ ભાઇનાં લાગ્યા ભાઇ ભોગવશે, કન્યાનું હરણ થાશે; મેહેનત કરેલી છુટી પડશે, ઇજ્જત અમારી જાશે ॥૮॥ એમ જાણીને દોટ મુટી, વાયુને કુંવાર, કરણનો જઇ કાન ઝાલી, ચોઢયા તમાચા ચાર ॥ ૯ ॥ કરણ રાજા ત્રાસ પામ્યો,આ મુજને કયાં નડાઓ;એટલામાં ભીમછલંગ મારી, હાથણી ઉપર પડીયો ॥૧૦॥ એટલે હાથણી થઇ ભોંયભેગી, ત્રકો દર કહેડ બાંધે, દ્રુપતીનું પાંગોઠુ ઝાલી લીધી પોતાની ખાધે ॥ ૧૧ ॥ કન્યા લઇને ત્યાંથી નાઠો, સભાની બારણે જાય; કુંભારના ઘરભણીએ આવ્યો જ્યાં પોતાની માય ॥૧૨॥ બારણેથી એમ બુમ પાડી, ઓ ત્રધ મા હું આવ્યો; જુઓરે જુઓ જનેતા, અમુલ્ય વસ્તુ લાવ્યો ॥ ૧૩ ॥ કુંતાએ જાણ્યું કયાં ખાવાનું, કાં રમવાનું હશે; કાં મુજને મગાવવા ફાંફાં, બોલતો હશે મશે ॥૧૪॥ એવું સમજી માતા બોલ્યાં, ભૈયોનું ભૈયારૂ; જે લાવ્યો હોય તેમાં બેટા, પાંચેનું સૈંયારૂ ॥ ૧૫ ॥ ભીમે જઇ તવ કન્યા મુકી; શું બોલી તું માત; આજ સભામાં મચ્છવેધ કીધો, આપણો અરજુન ભ્રાત ॥ ૧૬॥ કન્યાનું ત્યાં હરણ થતુંતું માટે ઉચકી લાવ્યો; ન બોલવાનું તુતો બોલી,વીચાર કાંઇ ન આવ્યો ॥૧૭॥માતાને એમ ઠબકો દેછે, વાયુ દેવનો તન;તવ કુંતાજી રડવા લાગ્યાં, આંસુ ભર્યાં લોચન ॥૧૮॥બળ્યું આ જીવવું ઘડપણનું ફાવે તેમ બોલાય; કન્યાં દેખી ભીમ લલચાયો, ઠીક બોલી ગયાં માય ॥૧૯॥ એમ જાણીને ભીમ બોલ્યો, શાને કરો વિલાપ, તમારૂ બોલ્યું પાળો નહી તો બ્રહ્મહ ત્યાનું પાપ ॥૨૦॥ એમ કહીને ત્યાં રહયો બેશી,સભા વીષેશું થાય;ભીમના તમાચા ખઇ વળ્યો પાછો, ક્રોધમાં કરણ રાય ॥૨૧॥ જળકુંડાળે ચાલી આવ્યો, બાણ ધનુશ પર લીધું; ત્રાજવામાં અરજુનજીને બાણજ ભોંકી દીધું ॥૨૨॥ અરજુનજીને તે બાણ લાગ્યું, પ્રાણજ ઊંચો ચડીયો; બાણને ધકકે ત્રાજવામાંથી અરજુન હેઠો પડીયો ॥ ૨૩ ॥ પડયો તેવો આવ્યો પાણીમાં કઉરવે કહાડયો બહાર; જળકુંડનીકીનારે નાંખી, દેવા માંડયો માર ॥૨૪॥ સો ભાઇઓને છ કારભારી, ઘણાક કોપે ચડીયા; તે દેખીને બ્રાહ્મણ ઉઠયા. મારવા તુટી પડીયા ॥૨૫॥ કૌરવમારે અરજુનજીને, છોડાવ્યા નવ છોડે; તુમડા લૈ બ્રાહ્મણ લોકો કપાળ સહુના ફોડે ॥૨૬॥ ભભુતીનેગોળા મારી, ડોળાપુરી નાખે;ગડદાપાટ્ટનોપ્રહારકરી મારો મારો ભાંખે ॥૨૬॥કૌરવ ઉપર દ્વીજ લોકોએ,ઘણું તોફાનમચાવ્યું; એવામા પ્રજાપતને ત્યાં, ભીમને સાંભરી આવ્યું ॥૨૭॥ અરેરે એકલો

છે ભાઇ મ્હારા, એમ જાણીને ઉઠયો દોડતો, આવ્યો સુરો સભામાં, રોસ ભરેલો રૂઠયો ॥ ૧૮ ॥ ભાઈ રોળાતો દીઠો સભામાં, મેઘનાદે ગડગડીયો; વાયુ નંદન કોપ કરીને, જળકુંડ વિશે પડીયો ॥ ૨૮ ॥ થંભને બાજ્યો ઘણોક ગાજ્યો. હસ્તીનીપેરે ત્રાડયો; બાર આંકિનો ગાંભલો તે, હચહચાવી કાહાડયો ॥૩૦॥ તવ કૌરવ ત્રાસ પામ્યા, થાશે કાળો કેહેર; માંમો કહે ભાઇ સર્વે નાસો, માર્યા જઇશું ઠેર ॥૩૧॥એમ જાણી અરજુનને મુકયો, મુંઢમતાના માઠા; ભીમના ભયથી હરામ ખોરો, જીવ લઇને નાઠા ॥૩૨॥ એટલે આવ્યા અંતરયામી, આવ્યા ત્રણે ભ્રાત; ભીશમ વીદુરને દરોણઆવ્યા, વળી રોહાણી કુંવાર ॥૩૩॥ખમ્મા ખમ્મા કરી ઉઠાડયો, અરજુનને તે વાર; સૌ સભાએ પાંડવ જાણયા, વરત્યો જેજેકાર ॥૩૪॥ સ્વયંવરની રીતી એવી, જેની થઇ કન્યાય; તે એકલો રહે બાકી બીજા, સો સૌને ઘેર જાય ॥ ૩૫ ॥ પણ તે દાડે પાંડવ જાણિ, રેહેવા કર્યો વિચાર; પાંડવને પરણાવ્યા પછી, વેરાઇ જાવું સાર ॥૩૬॥ પાંડવ ઊપર પ્રેમ એવો,કોઇએ ધર્યો નહિ ગર્વ;આગળ ચાલ્યા અરજુનજી ને, પુંઠે ચાલ્યા સર્વ ॥ ૩૭ ॥ ચાલી આવ્યા પ્રજાપતને ત્યાં, પુરણહરખમાં પેઠા; ભોમી ઉપર આસન વિના, રાજા રૂશી સહુ બેઠા ॥૩૮॥જાદવ સહીત સઘળા બેઠા,એટલે બેઠા ધરમરાય; અરજુનજી ઘરમાં જઇને, માતાને પડીયો; પાય ॥ ૩૯ ॥ આશીરવાદ મુને દો માતા, મેં કર્યું મચ્છવેધન, શુભ વેળાએ જનુની મ્હારિ, કેમ કરો રૂદન ૧૪૦॥ કુંતાજી કહે ભીમ ગાંડો, લઇ આવ્યો કન્યાય, બ્હારેથી કહ્યું કે કાંઇ લાવ્યો, ઓરે મારી માત ॥૪૧॥ મેં જાણ્યું ખાવાનું રમવાનું, બોલી જવાયું એમ; કેહ્યું કે પાંચનું સહીયારૂ, એટલે બોલ્યો ભેમ ॥૪૨॥ એણે કહ્યું કે આ શું બોલ્યાં, વિચાર વીના આપ; હવે એ બોલ્યું પાળો નહી તો, બ્રહ્મહત્યાનું પાપ ॥૪૩॥ તે કારણથી રડયા કરૂ છું, ઓરે મ્હારા તન; એવું સાંભળી અરજુન બોલ્યો, મુકો મા રૂદન ॥૪૪॥ તમારૂં બોલવું પાળવું મ્હારે; જો હોય પાંડુ બાપ; ભૈઓને મુકી એકલો પરણું તો બ્રહ્મહત્યાપાપ॥૪૫॥તવ કુંતાજી રડતાં રહયાં,આશીરવાદજ દીધો; પછી જઇને ઓટલે બેઠો, માનો ખુલાસો કીધો ॥૪૬॥ એવામાં પ્રજાપત આવ્યો, જોવા ઘરના બ્હાર; ત્રકોદરને બોલાવીને, પુછયો સમાચાર ॥૪૭॥ કેમ આવ્યા છે રાજા રૂશી, શો આ ખેલમચાવ્યો ભીમ કહે તમારા રાજાની, પુત્રીને હરી લાવ્યો ॥૪૮॥તેથી સૌ લાંઘવા આવ્યાછે; કળકળીયો તમ રાય; તમોએ અમને રાખ્યો માટે, શીક્ષા

તમોને થાય ॥૪૯॥ એવું સાંભળી કુંભાર બોલ્યો; ગાંડીયા ગાંડુ કીધું દયા જાણીને તમોને રાખ્યા, તેનું ફળ આ દીધું ॥૫૦॥એમ કહીને રડતો રડતો, ગયો ઘરની માંય; નરને નારી રૂદન કરે, ધરમે સાંભળ્યું ત્યાંય ॥૫૧॥ ઉઠીને યુધીષ્ટર ગયા, પ્રજાપતના ઘરમાં, કહો કાકા કેમ રડો છો, શું આવ્યું ઉદરમાં ॥ ૫૨ ॥ પ્રજાપત કહે મારે કરમે, ક્યાંથી તમે આવ્યા; ગરીબ જાણી ઘરમાં રાખ્યા, રાજાની પુત્રી લાવ્યા ॥૫૩॥ તારા ગાંડીયે ગજબ કીધો, ઘર મ્હારૂ લુટાશે; ધરમ કહે કોણે કહ્યું, રડશો નહી નીશાસે ॥૫૪॥ કુંભારે કહ્યું ગાંડીયો તારો, કહ્યા ગયો મને વાત; ધરમ કહે સાંભળો કાકા મુકો આંસુપાત ॥ ૫૫ ॥ અમે ક્ષત્રી નંદન છીએ, કુન્તા સતીના તન; પાંચ ભાઇ પાંડવ અમે તો કીધો મચ્છવેધન ॥૫૬॥ તેથી કન્યા લાવ્યા છૈયે,કાકા તમારે ઘેર; હરણ કર્યું હોય તો કાકા થયો હોય કાળો કેહેર ॥ ૫૭ ॥ પ્રજાપતને વીશ્વાસ પડીયો, જૈ બેઠા ધરમરાય; દ્રૂપતરાયે ઘેર જઇને, મંડપ રચીયો ત્યાય ॥૫૮॥ મોકલ્યા બે પુત્રો પોતાના, કુંભારને ઘેર જઓ; મચ્છવેધ કરનારાને કહીને, દ્રૂપતીને લઇ આવો ॥ ૫૯ ॥ કહેજો વાજીંત્ર અમે મોકલીયે છીએ પેહેલા; એટલે તમે વરવા માટે આવજો અમ ઘેર વેહેલા ॥૫૦॥ વળણ॥ વેહેલા અમઘેર આવજો, એવું કહેજો તન; વલ્લભ વદે રાયે કહ્યું, લાવો ભગની ભોવન.

કડવું ૩૫ રાગ ચોપાઇ.

બોલ્યા વૈશમપાયે વચન, સુણ જનમેજે રાજન; ચાલ્યા દ્રૂપતના બે તન, ગયા કુંભારને ભોવન ॥૧॥ કહ્યું નરને દ્રૂપતી લાવો,વાજાં મોકલીયે તવ આવો; કહ્યું અરજુને તતપર થાવો, ઓરડીમાંથી તેડી જાવો ॥૨॥ કહેજો તમ તાતને સમાચાર,કહીયે પાંચ છે કુન્તી કુવાર; કહીએ મચ્છવેધ કર્યો એક હાથે; પણ પાંચ પરણવાના સાથ ॥૩॥ધર્મ નોકુળ શેદેવ ભીમ, ચારને લઇ વરવાનો નીમ; હોય મરજી તો તેડુ કાહાવો, નહી તો કાહાવજો કે તમે જાવો ॥૪॥ એવું સાંભળી ક્રોધે થયા,પોતાની બેહેનને લેઇ ગયા;જઇ તાતને કહ્યું કામ કરો, બાપ બેટી બેઉ જણ મરો ॥૫૫॥ કહાવ્યું મચ્છવેધના કરનારે, વરવાનું પાંચે અમારે; છીયે કુન્તા તણા પાંચ તન, વરશું સહુ બંધવ જન ॥ ૬ ॥ એકલાને તો વરવાનું નથી, કહીને આપી દ્રૂપતી;ઘણી નારી વરે નરકોગ, એક

નારીને ૯ નવ હોય ॥૭॥ અમારિ બેહેનને પાંચ પતી; તેતો અમોને ગ મતું નથી; તવ દ્રૂપતને ખોટું લાગ્યું પાછુ આડુ ભવીશ કયાં જાગ્યું. ॥૮॥ હવે માહરે જીવીને શું કરવું, વ્યાસના પર વીશ ઘોળી મરવું; એવું ધારીને મેહેલમાં ગયો, વીશ ઘોળી પીવા ત્યાર થયો ॥ ૯ ॥ તવ વ્યાસજી આવ્યા દોડી, પ્યાલો તમાચે નાંખ્યો ફોડી; શાને મરેછે મુઢ મતી. એના નશીબમાં પાંચ પતી ॥૧૦॥ જઈ પુછી જો કન્યાને વાત, તે કેહેતો મેળવજે હાથ; તવ દ્રૂપત રાજી થયો પુછવા પુત્રી કને ગયો. ॥૧૧॥ બેન મચ્છવેધનો કરનારો, કેવુ કહે છે તે વાત વીચારો, એમ કે હે છે કે પાંચ ભાઇ વરીયે, બોલો બેટી હવે કેમ કરીયે ॥૧૨॥ બોલી પીતા પ્રત્યે દ્રૂપતી મ્હારા ભવિશમાં પાંચ પતિ; તેમાં ડાહાપણ તમે ન કરશો. કરશો તો પાપે પેટ ભરશો ॥૧૩॥ તવ લાગ્યું દ્રૂપદનેસાચું, નથી વ્યાસજીનું કહેવું કાચું; એમ જાણીને પાછું પુછે, બેટા સતીસાધવી તુંછે. ॥૧૪॥ વરે પાંચને તે શાની સતી. મને તે અકળામણ અતી બોલી દ્રૂપતી સાંભળો તાત, તમે ધ્યાનમાં લેજો વાત ॥૧૫ઠ તમે મંડપ જ્યાં રચો પીતા, ત્યાંતો કરજો ચંદનની ચીતા, તેને રાખવિ ત્યાં સળગાવી પરણીશ પતી પ્રેમ લાવી ॥ ૧૬ ॥ એક પરણીને સત્યે ચડીશ, સળગેલી ચીતામાં પડીશ; પછી સજીવન નીકળીશ બ્હાર, પછી વરૂ બીજો ભરથાર ॥૧૭॥ એવી રીતીએ પરણીશપતી માટે સદા હું સતીને સતી; તવ તાતને લાગ્યું સારૂં, બેટી જોઇશપારખું તારૂ ॥૧૮॥ પછી વીચાર્યું દ્રૂપત રાય,એછે પાન્ડવ કેમ મનાય; એવો સંદેહ ટાળવા પળીયો, જઇ કૃષ્ણપ્રભુને મળીયો ॥૧૯॥ પ્રભુ કુન્તા તણા આ તન,કેમ સાચું લાગે મુજ મન; બોલ્યા પ્રભુ તું સાંભળરાય, એતો લક્ષણથી વરતાય ॥૨૦॥ જેના જેના હશે ગુણ જેવા, તેના તુને દેખાડુ તેવા; હતા ઓરડા ધરૂપદ તણા, પાંચે શોભીતા સોહામણા ॥૨૦॥ તેમાં શું કર્યુંજુગજીવન, ભર્યાં એકમાં સીંહાહન જુદી જુદી તરેનાંશોભે; રાજ્યવંશી તણું મન લોભે ॥૨૧॥ બીજો ઓરડો તૈયાર કરી, તેમાં ઘણી ગદાયો ભરી ત્રીજામાં ભર્યાં ધનુષ બાણ, એવું કરાવ્યું પુરૂષ પુરાણ, ॥ ૨૨ ॥ ચોથામાં પાનાં પુસ્તક ધરીયાં વેદ શાસ્ત્ર પુરાણે ભરીયાં; પાંચમામાં વસ્ત્ર શણગાર, એવું કરાવ્યું જુગદાધાર ॥ ૨૩ ॥ પછી બોલ્યા શ્રી વનમાળી, જો આ સઉ ઓરડા પુઠે જાળી; ત્યાં તું જોવા રહે સંતાઇ, હુંતો મોકલું જે પાંચે ભાઇ ॥ ૨૪ ॥ કહી પ્રભુએ ભક્ત બોલાવ્યા, તવ પાંડવ પાંચે આવ્યા; પછી બોલ્યા પ્રભુ સાક્ષાત, માહારે કરવી છે તમને વાત ॥ ૨૫ ॥ એક સ્થળ જઇ આ-

જુ' સાર, જુઓ ઓરડા એટલી વાર, એવું કહી ગયા ગોપાળ, પેઠા ઓરઢે સતીના બાળ ॥૨૬॥ પ્રભુ ગયા ધરૂપત પાસ, જાળીથી દેખાડે અવીનાશ; જુએ ધરૂપત શામ શરીર, પેહેલે ઓરડે પાંચે વીર ॥ ૨૦ ॥ દીઠાં સઘળાં સીંહાસન. માન્યુ એકલા ધર્મનું મન; માટે પોતે એકલા રહ્યા, બીજા ચાર નીકળી ગયા ॥૨૮॥ બીજે ઓરડે દીઠી ગદાયો, બીજા નીકળ્યા ભીમ ભરાયો; ત્રીજે ઓરડે ધનુશ બાણ, રહયોએકલો ઇંદ્રસંતાન ॥૨૯॥ ચોથે ઓરડે પુસ્તક પાનું, ત્યાંતો શેદેવનું મન માન્યું; પાંચમે આભુષણ પટકુળ, તે દેખીને પેઠા નિકુળ ॥૩૦॥ પેહેલે ઓરડેધરમ રાય, તેની જુએ ધરૂપત ચરચાયઃજુએ ધરમ સીંહાસન;જોઇ બરબડા વીચારે મન ॥૩૦॥ ઈંદ્રપ્રસ્ત જાવું જે દન, કરાવું હાવું સીંહાસન.તેનો ધરૂપતે સાંભળ્યું કાન. આનો ધરમ ખરા ભગવાન ॥૩૦॥ પછી બીજે જાળીયે જાય,ભીમ ઊંચકી જુએ ગદાય;એતો જુએ હળવી ભારે, એક આવા ગદા તે વારે ॥૩૧॥ દશ હજાર મણછે ભાર, ઉચકી વાયુને કુંવાર; એતો ધરૂપતના દાદાતણી ગમી વ્રકોદ ને ઘણી ॥૩૨॥ પછી બરબડી બોલ્યો આપ, ચાહ્ય આવે ધરૂપતનો બાપ; પણ આ ગદા પાછી ન દેવું લઢાવઢીને પણ લેવુ ॥૩૩॥ પ્રભુ બોલીયા સાંભળ રાય, પછી ત્યાથી થયા વિદાય; ત્રીજે ઓરડે અરજુન જ્યાંય, બોલ્યો ધરૂપતરાજાત્યાંય ॥૩૪॥ એનું પારખું થંભે જોયું, પછી ચોથે જઇ ચીત પ્રોયું; પાંચે પાંનાં પુસ્તક શેદેવ, તેથા જાણીયા જોશી એવ ॥ ૩૫ ॥ પછી પાંચમે ઓરડે ગયા, જાળીયે ડોકુ કરી રહ્યા; તેમાં નીકુલ છેલ તે વાર, પેહેરી જુએ બધા શણગાર ॥૩૬॥ મોઢા આગળ દરપણ રાખે, નવ્ય ગમે તે બદલી નાખે; ટળ્યો ધરૂપતનો સદેહ, ખરો નીકુળ ફાંકડો એહ ॥૩૭॥ પ્રભુ પાન્ડવ પાંચે સાચા; હવે વિચાર નહી મુજ કાચા, તમે અંતરયામી જાવો વાજાં મોકલું વાગતે આવો ॥૩૭॥ કહી રાજા થયો વીદાય, પછી બોલીયા જાદવરાય; પાંચ પાંડવોને બેલાવ્યા, સહુ ઓરડામાંથી આવ્યા ॥૩૯॥ સ્થળે લેઇ ગયા જુગદીસ, ક્ષઉર કરાવ્યું પાંડવશીશ, ઉતરાવ્યા શીશના કેશ, ધરાવ્યો રાજવંશી વેશ ॥ ૪૦ ॥ પેલા ધરૂપતે કીધી પેર, મોકલ્યું તેડું હરખભેર; વાજાં સાજ સહીત તે વાર, આવ્યા પ્રજાપતને દ્વાર ॥૪૧॥ કહી પાંડવને શુભ પેર, ચાલો વરવા ધરૂપત ઘેર; તવ સર્વને આનંદ થાય, ગયા કુંતા કને ધર્મરાય ॥૪૨॥ માતા મોહોડ માથે કોણ ઘાલે, કોણ રામન દીવો ઝાલે; બોલ્યાં કુંતાજી મુખ વચન. રહ્યાં આપણુ જેને ભાવન ॥૪૩॥ તેને સમજવાં માત તાત, કહો જે પ્ર-

જાપતને વાત; માથે મોહોડ ઘાલે એની નારી,તેડે સૌસગાંને ન્યાત સારી ॥૪૪॥ ગયા ધરમ તેણીવાર, કહ્યું કુંભારને થાવો ત્યાર;તમારી સહુ જ્ઞાતી બોલાવો, અમને પરણાવવા આવો ॥૪૫॥ મોહોડ ઘાલે અમારી કાકી, પહેર્યાં હોડયામાં ન રાખે બાકી;તવ બોલાવી કુંભારે નારી તુંતો પેહેરી ઓઢીને થા સારી ॥ ૪૬ ॥ વણ પૈસે ઉપમા લેવાઇ, થયા રાજા તણા વેહેવાઇ;તેડા સગાં વ્હાલાં ન્યાત સાથ, ઘાલો મોહોડ દીપક લ્યો હાથ ॥૪૭॥ તવ પ્રજાપતની નારી, ચાલે ધરતી ધમધમેભારી; સહુ સગાં ને ભેગાં કીધાં, બધિ ન્યાતને નોતરાં દીધાં ॥૪૮॥ તવ આવ્યા સહુ નરનારી,ગીત ગાવા લાગી શુભકારી; જાણી ધરૂપત રાજાયે પેર, રચ્યો મંડપ રૂડો ઘેર ॥૪૯॥ પાસે ખડકાવી ચંદન ચીતા, કરીયું પુત્રીનું કહેલું પીતા; પ્રજાપતની નારી મોહોડ ઘાલ્યો, કર વામન દીવો ઝાલ્યો ॥ ૫૦ ॥ ઉઠયા પાંડવ જોડાજોડ, કરી ગોઠવણ શ્રી રણછોડ; રાખ્યા આગળ જાદવ જોધ, વચમાં રૂશી કરનાર બોધ ॥૫૧॥ તેની પુઠળ ક્ષત્રી લોક; શોભાવી શોભા પુન્ય સ્લોક; પછી વાજતે ગાજતે જાય, કેડે કામનીયો ગીત ગાય ॥૫૨॥ વળણ॥ ગીત ગાય છે ગુણના ભર્યાં સાંભળ તું રાજન; વ્યાસ વલ્લભ વાણિ વદે, ચાલ્યા કુંતા તન.

કડવું ૩૬ રાગ લક્ષ્મણવરની ઘોડી.

આની આંરે પાન્ડવ પાંચ ચાલીયા ॥ટેક॥ પાન્ડવ પાંચે ચાલીયારે, જાય છે જોડાજોડ, વરઘોડામાં મ્હાલતારે, કરે કારભારૂ શ્રી રણછોડ પાન્ડવા॥ આની હાંરે. ॥૧॥ રાજા રૂશીને યાદવોરે, ચાલે સહુ સાજન, પ્રજાપતની નાતનારે, ધરે હરખ અતીશે મન ॥પાન્ડવ ॥૨॥ પ્રજાપતની પ્રેમદારે,ગુણે ભર્યાં ગીત ગાય મોહોડ કાકીએ ઘાલીઓરે, એને હૈએ હરખ નવ માય ॥ પાન્ડવ ॥૩॥ વીવીધ વાજાં વાગતાંરે,દુન્ડભી ડંકા થાય; પોતાના પુત્ર જાણીનેરે, ઘણા હરખે છે ભીશમ પીતાય॥પાન્ડવ ॥૪॥ વીદુર ઉર આણંદછેરે, પ્રગટીયા પ્રભુદાસ; દ્રોણગુરૂ કૃપાચારનેરે, ઉપજેછે અતિ ઉલ્લાસ ॥ પાન્ડવ ॥૫॥ ગામના લોક જોવા મળ્યારે, જોઇને બોલે બોલ; ભાગ્ય ધન્ય દ્રૂપતી તણુરે, સ્વામી મળીયા છે કન્યાને તોલ ॥પાન્ડવ ॥૬॥ પાન્ડવપર પ્રેમ સર્વરે, સાજન થઇ સહુ જાય;સાજ મળ્યો શોભા તણોરે આવિ ઉભા તોરણ વરરાય॥પાન્ડવ પાંચેઓવીયા ॥૭॥ તવ દ્રુપતની તારૂણીને વર પોંખ્યાનો કોડ. આવી સાસુ થઇ

પોંખવારે માથે બત્રીસ ભમરીને મોહોડ, પાંડવ પાંચે આવીયા ॥ ૮ ॥ સૌ સાજન બીરાજીયુરે. મંડપકેર ઠોર; પાસે રહી પોખાવતારે, ધુપતરાયના દ્રોણીક ગોર ॥પાંડવ ॥૯॥ ધુંસળ મુસળ રવૈઓરે, સરીઓસંપુટ ત્રાક; એંડી પેંડી ઉતારીનેરે, તીલક તાણી આમળીયા નાક.પાંડવ ॥૧૦॥ પછી વર પધરાવીયારે, મંડપ કેરિમાંય; દ્રોણીક કૃપાચાર્યછેરે બેઉના ગોર બે બેઠા ત્યાંય પાંડવ ॥૧૧॥ અંતરયામી બોલીયારે, મંડપ કેરીમાંય; પ્રથમ પેહેલું લગ્ન કરોરે; મોહોટા માટે વરે ધર્મરાય પાંડવ ॥૧૨॥ તવ ધરમ બીરાજીયારે, બાજઠ ઉપર ત્યાંય; સીખંડીભાઇએ તેડીનેરે, પધરાવી દરૂપતી કન્યાય પાંડવ ॥૧૩॥ વળણુ કન્યા પધરાવી તહીં, કન્યાદાન દેવાય, વ્યાસવલ્લભ વાણીવદે, સાંભળજોશ્રોતાય

કડવું ૩૭ રાગ કન્યાદાનને.

ત્યાંતો સમે વરતે સાવધાન, સોભા ઘણેરીરે, દેછે દરૂપત કન્યાનું દાન; સોભા ઘણેરીરે ॥૧॥ પેહેલા બીરાજ્યા ધરમરાય, સો. તેનો હસ્ત મેળાપક થાય. સો. ॥૨॥ ત્યાંતો પાડી પટોળે ગાઠ. વરેમાળા આરોપી કંઠ સો ॥૩॥ વદે વેદ વચન વીપ્ર તને, સો, પાસે બેઠા છે જુગજીવને સો, ॥૪॥ ત્યાંતો પેહેલું મંગળ વરતાય સો તેમાં ગાયોના દાન અપાય સો ॥૫॥ ત્યાંતો બીજે મંગળ સાવધાન. સો. તેમાં દીધાં દાસીનાં દાન. સો. ॥૬॥ ચોરી ત્રીજું મંગળ વરતાય, સો, તેમાં ભોમીનાં દાન દેવાય. સો, ॥૭॥ ચોરી ચોથુ મંગળ વરતાય સો, તેમાં ભંડાર સહીત વરતાય સો, ॥૮॥ પછી વરકન્યા જમ્યા કંસાર. સો.;ત્યાંતો આરોપ્યા મોતિડાના હાર સો. ॥૯॥ પછી રૂપૈયા વીંટીઓ રમાય, સો. લાગ્યાં વરકન્યા ગોત્રજને પાય સો. ॥૧૦॥ પછી કન્યા ઉઠી સતી નાર, સો. પડી ચંદન ચીતામાં સાર, સો, ॥૧૧॥ નાહી નિકળી અગ્નીથી બ્હાર, સો. તવ વરત્યો જય જયકાર. સો, ॥૧૨॥ પછી વર્યા વાયુ સંતાન, સો, તેનાંચારે ચાર ચાર દાન, સો. ॥૧૪॥ પછી પરણ્યો અરજુનરાય, સો. એનાંચારે મંગળ વરતાય સો. ॥૧૪॥ તેના પછી વર્યા શેહેત્ર, સો, વરત્યા ચારે મંગળ તતખેવ, સો. ॥૧૫॥ વર્યા છેવટે નીકુળરાય. સો. ચારે મંગળે દાન અપાય. સો. ॥૧૬॥ પછી કન્યા અગ્નીમાં ન નહાય, સો. પોતે પરણેલી રાખી તે કાય. સો. ॥૧૭॥ જોઇ પોહોચ્યા સહુ જનના કોડ, સો. સર્વે બોલ્યા જે જે શ્રી રણછોડ ॥ ૧૮ ॥ વલણ ॥ વરકન્યા પરણી ૨

હ્યા વરત્યો જેજેકાર; ધરૂપત લાગ્યો પુછવા, ઓરે જુગઆધાર.

કડવું ૩૮ રાગ સાખી.

વૈશમપાયે એણિપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાયા વિસ્તારી તુજને સંભળાવું કહુ,આધ્યવરવ મહીમાય ॥૧॥ ધરૂપત કહે આજ્ઞાઆપો,ઓરે જુગજીવન; મચ્છવેધનિ સભામાં બેશી, સર્વ કરે ભોજન ॥૨॥ પ્રભુએ તવ આજ્ઞા આપી, સર્વ સભામાં પેસો; પોતપોતાની રીત પ્રમાણેપંગતે જમવા બેસો ॥૩॥ રાજા રૂશી જાદવ લોકો.વળી પ્રજાપત સર્વ, અન્નારથી પણ જમવા જાત્રો. વહેવારનો ધરી ગર્વ ॥૩॥ એટલે સૌજન ગયા સભામાં, બેઠાપોતાના રીતે;ધરૂપતરાયે શેવકો પાસે,પીરસવા માંડયુ પ્રીતે ॥૫॥ રાગ કટાવની છાયા ॥ મીનાકારી થાળી પુરી, મીનાકારી થાળી પુરી, નહી અધુરી, ચીજો મધુરી, પ્યાલા રૂપાનો, માંડી દુધડા,દ્રાખ ચારોળી,સાકર ઘોરી, કેસરીચોળી; મહિ રગદોળી,મલાઇ કેરી બહાજી પોળી, કુર કમોહનો જાયફળ; વળી શેવ સરકરા; પુરી ઘેબરમગદળ બરફી પેંડા,કળીનો લાડુ ઠોર બજલી, દર લાડુલા. કણસાઇ મોતીચુર પુરાયાં દુધપાક વંતાકનું શાક કે રૈતુરત્યોનું;ચણાદાળ ત્યાં માંહીકાકડી કારેલા વાલોર વાંકડી. કંકોડા કુશમાંડ તુરીયા પાપડીઓ પંડોળ વડીઓ, ગલકા ફળ ટેંભરવા નયાં. મવારશીંગો ચોળાફળીઓ કંદમુળ ભાંડા; અળવી રતાળુ ગાજર ગીલોડુ. સકરીયા સુરણ વલીઆરી,દહીછમકારી કઢી વઘારી; ભાત્યભાત્યની ભાજી સમારી, તાંજરજોને મથી સારી,કાંજરી કુબીભેગી સુધારીમલજીભીની મોઇના પાનાપતરવેલીયા હવે વરણવું મેવા કાચા, પસ્તાને લીધા ખારેકો અખોડ અંજીરરાજેરી સોનેરી કેળાં, તડબુચને કુટ બીજોરાં અનુસ રામફળ સેતુરા પાકા કરમદ ફનસ ફાલસા લીલા શીફળ ખજુરફેપી .કમરખ જામફળ કરણકેરી મધુર લીમડી; રાણ શીંઘોડાં થોડી થોડી, પાકાઉમર પારસ જાંબુપાકી ચીકણ કેળા,કુંકણ દાડમ કંકણ, હવે વરણવું ચટણી અથાનું; થોડુથોડુ મુખથી ગાવું, કોળાં દોડાં આંબળ કાકડ જીરા કેરી મેથીઓ ચીરી અળદર કેળાં આમ્રચીરીયાં રાઇ સરસીઆં તેમાં ડુબીઆ ખારા બીલી મોળી આથેલી, આદારસ ચટણી લીંબુપટની આહામુળી અળદરમુળી મધુરી મધુરી, મીનાકારી થાળા પુરા.

રાગ સાખીનો॥વિશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણજનમેજેરાય વી-

સ્તારી તુજને સંભળાવું, આદ્યપરવ મહીમાય ॥ ૧ ॥ સરવેને ભોજન કરાવી દીધા છે મુખવાસ; કોરવ લોકો નાશી ગએલા, કન્યા થકી નીરાસ ॥૨॥ જાતાં જાતાં મારગે આવી દ્વાદશ ગાઉની નેળ, પાપીએ સહુન ઉભા રાખ્યા આવી વનીતાની વેલ ॥ ૩ ॥ દુરીયોધન મુખ એ વું બોલ્યો, રહી ગયો પરણ્યાનો પ્રેમ; મનના મનસુબા રહ્યા મનમાં, મામા કરશું કેમ ॥ ૪ ॥ બોલ્યો શકુની ખારીલો ખુની, બતાવું એક ઉપાય; પરણી હશે તો શું થઇ ગયું, પણ લેવી કન્યાય ॥૫॥ બાર ગાઉની આ નેળ લાંબી, ઉંચી બે વાંસપુર; આ નેળમાં પાંડવને ઘેરી, હાડ કરો ચકચુર ॥૬॥ એક રથ હંઇથી જતો હોએ તો પરાણે બીજુ જાય, એવી સાંકડી નેળમાહી, થનારૂં હોય તે થાય ॥ ૭ ॥ આગળથી ને પાછળથી હંઇ ગેરીને કરીએ કેહેર; કુંતાજીને ને પાંડવને, મારી નાખીએ ઠેર ॥૮॥ તો રૂપાળી હાથમાં આવે, ભાગ્ય ભળે મળે નારી; દુરીયોધન કહે મામા તારી. બુદ્ધીની બલીહારી ॥ ૯ ॥ એમ કહી કહ્યું દુરીયોધનને,સાંભળો વીરા કરણ;છ ક્ષોણી તમ પાશે રાખો, કરવા પાંડવનું મરણ ॥ ૧૦ ॥ આ મોઢે તમે સંતાઈ રહો, નેળની ઘોઘોમાંહિ પાંડવ નેળમાં પેઠા પછી; ઘેરો ઘાલજો આંહી ॥ ૧૧ ॥ પાંચ ક્ષોણી લઇને સોભાઇ, સામે મોઢે જઇએ; જેદ્રથ ભમદત ભુરીશ્રેવા સુસરમા સંત રહીએ ॥૧૨॥ કરણ કહે કબુલ વીરા. પડાવ સામો નાખો;સંદેશા સારૂ નેળની ઉપર, દસવીસ સેવક રાખો ॥૧૩॥ દુરીયોધને વીસ જોદ્ધા, નેળપર મુકયા સાર. પાંડવ પેસે નેળમાં ત્યારે, આપે સમાચાર, ॥૧૪॥ પછી પોતે પાંચ ક્ષોણી લઇને, સુંસરા નેળમાં ગયા, સામે મોઢે, છક્ષોણી સન્યાય; આવતુ જતું કોઇ ન દેખે, કરવો છે અન્યાય ॥૧૬॥ ચોકી કરવા રાખેલાને, સમજાવ્યા તે વાર; આપણા વ્રદ્ધા પેહેલા જાસે. તેનો કહેજો સમાચાર ॥ ૧૭ ॥ એ રીતે ગોઠવણ કરીને, સંતાયા છે પાપી ધરૂપતરાયે જમાડયા પછી ભેગા થવા રજા આપી ॥ ૧૮ ॥ એટલે રાજા રૂષી જાદવો, મળી કરી સભાય; પાંડવો ત્યાં બીરાજ્યા છે, કોરાણે કુંતા માય ॥૧૯॥ ધરૂપત આવ્યો સરપાવ લાવ્યો, વેહેંચવા સારૂ સાર; પેહેરામણી પાંડવને દેવા, હરખ્યો અપરમપાર ॥ ૨૦ ॥ કારભારી થઇ કૃષ્ણ બીરાજ્યા, સભા શોભે પુરપાટ; ધરૂપતરાયે તીલક કીધાં, પાંડવને લેલાટ ॥૨૧॥ બે રથ આપ્યા મોહોરો ભરીને, વળી દિધાં દસ ગામ; સહસ્ત્ર દાસી આપી સેવામા, ધરૂપતીને કામ ॥ ૨૨ ॥ પાન્ડવને બે ક્ષોણી સેન્યા, દીધી ધરૂપતરાય; આવકાની એક ગામના

આપી, કુન્તાને પડયો પાય ॥૨૩॥ તમ જોગ મુજથી નથી અપાયું, માગી લ્યો વૃધ સતી; કુંતાજી કહે ભાવ જોઇએ, બીજું જોઇતું નથા ॥૨૪॥ તવ ધરમને ચરણે લાગ્યો, છો ક્ષત્રી સુપાત્ર; તમ જોગ કાંઇ નથી અપાયું, માટે માગી લ્યો જમાત્ર ॥૨૫॥ ધરમકહે કાંઇ ખામી ન થી તવ અરજુનને પુછે; કાંઈક માગી લો મુજ પાસે, તમારી મરજી શું છે ॥ ૨૬ ॥ અરજુન કહે પ્રીતિ રાખો, એટલું માગીયે અમો; તવ શેદેવને શીશ નમાવ્યું એશીજી માગો તમો ॥૨૭॥ શેદેવે કહ્યું સંતોષ પામ્યા, આનંદ થયા અતી; ભીમે જાણ્યું સૌને પુછે પણ મુજને પુછતો નથી ॥૨૮॥ એટલામાં નીકુળને પુછ્યું, નીકુળે કહી નાય; પછી ગયો ભીમની પાસે, પ્રેમે પડીયો પાય ॥૨૯॥ તમ જોગ મુજથી નથી અપાયું, માગો માગ્યા જોગ સદા; ભીમ કહે એટલું માગુછું, નહી આપું આ ગદા ॥૩૦॥ ધરૂપત કહે એમાં શું માગ્યું, બળવંતાછો અતી; એને કોઇ ઉપાડી ન શકે, અમારે કામની નથી ॥ ૩૧ ॥ પણ એ ગદા કયારે આપુ, જો જોરાવર થાવો, જે મંગળનામનો એક હાથીબતાવું તે લઈ જાવો ॥૩૨॥ કીલ્લો ચણિને પુરી મુકયો છે, દરવાજો ન ઉઘેડાય; કીલ્લે ચઢી ઘાસ નાંખે છે દાસો. કીલ્લે રહી જળ પાય ॥ ૩૩ ॥ એ મદ ભર્યો મસ્તાની, તેને વશ કરી આવો; તોતે હાથીનેઆગદાબે વસ્તુ લઇ જાવો ॥૩૪॥ ભીમ કહે બતાવો મુજને, કુંચી લીધી તવ રાય; હાથીના કીલ્લાનું તાળુ ઉઘેડયું, હાથીચેત્યો તવ ત્યાંય ॥૩૫॥ ભીમસેને દરવાજો ઉઘેડયો, તેવોજ હાથી ધશીયો; દરવાજાની બ્હાર નીકળીયો, ભીમશેન આઘો ખશીયો ॥૩૬॥ આઘો ખસીને ધાયો ધસીને,ભયમાં જરા નવ પેઠો; ગદા સહીત છલંગ મારી, ઉપર ચઢી બેઠો ॥૩૭॥ બોજ આવ્યો તેથી ગજ ત્રાસ્યો, ભીમ તણો ભય ધાર્યો; વ્રકોદરે દડમાં દોડાવ્યો, તવ જયમંગળ હાર્યો ॥૩૮॥ નરમ થઇને ઉભો રહયો ભીમે ફેરવ્યો હાથ; નીચે ઉતરીને ઓલાવ્યો, તવ ગજ ચાલ્યો સાથ ॥૩૯॥ સભામાં આવ્યો હાથી બાંધ્યો, ખુશી થયા સહુ રાય; દ્રૂપત કહે અરપણ તમને, જે મંગળને ગદાય ॥૪૦॥ વિનોદમાં વ્રકોદર બોલ્યો, મેંઠીક કીધી કમાઇ; ધરૂપત તુજને સોધ્યો ન મળે; મુજસરખો જમાઇ ॥૪૧॥ દ્રૂપત કહે ક્ષમા રાખો. બોલો નહી બીજું ત્રીજુ. તમ તણા પ્રાક્રમ જોઇને આનંદ પામી રિજુ. ॥૪૨॥ પછી સરપાત્ર આપ્યો, સરવને જેવો રાજા તેવો દીધો; એકલા પ્રભુને કાંઇ ન આપ્યો તવ ભીમે ક્રોધકીધો ॥૪૩॥ ધરૂપત કહે ક્રોધ ન કરશો, કૃષ્ણ છે લક્ષ્મી પતી, તે લક્ષ્મી

શું એમને આપું, બીજું દેવા જોગ નથી ॥૪૪॥ એટલે હરજી આનંદ પામ્યા, પોતે દીનાનાથ; શાબાશ તારી જ્ઞાન દ્રષ્ટી, કહી શાશ મુકયો હાથ ॥૪૫॥ પછી સરવે વીદાય માગી; રાય વધા વચન; ચાર દહાડા લગી પાન્ડવોને, રાખશું અમ ભાવન ॥૪૬॥ એમ કહીને વીદાય આપી, સરવેને થઇ ખુશી; તવ પોત પોતાને પંથે ચાલ્યા, રાજા રહીયત રૂશી ॥૪૭॥ છપન કોટી જાદવ બળદેવ, સાથે શ્રી મોરારી; સત્ય પુરૂશોપણ ઘેર ચાલ્યા, પાન્ડવના હેત ધારી ॥૪૮॥ તે સત્યવાદી નેળમા થઇને ગયા હસ્તીનાપુર; દુષ્ટોને જઇ કહ્યું ચોકીદારોએ, ગયા ભીસ્મ વિદુર ॥૪૯॥ એટલે દુરીયોધન થયો રાજી, હવે તો ભાયગ ભળશે; જેનો ભય હતો તે ગયો, હવે તો કન્યા મળશે ॥૫૦॥ એમ કરીને એ રહ્યા છે, પાપીઓ આશા ભેર; પાન્ડવ કુન્તા ચાર દહાડા, રહયા દ્રૂપતને ઘેર ॥૫૧॥ તે પછી પોને વીદાયમાગી, અમને દોઆજ્ઞાય; અરગામ ઘણાદનથી સુનું માટે કરો વીહાય ॥૫૨॥ તવ દ્રૂપતે આગ્ના આપી, પધારો કુંતાના તન તવ પોતાનું સેન્ય લેઇને, નીકળીયા રાજન ॥૫૩॥ વળાણાપાંડવ પાચે નીકળ્યા, વાજતે ગાજતે જાય; ધનના રથને દ્રૂપતી, વળી સંગસન્યાય.

કડવું ૩૯ રાગ સવૈયા છાયાનો.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું આધ પરવ મહીમાય ॥૧॥ સહુ સાથે નીકળ્યા બળાયા સહુવળાવવા જાય; ભાગોળ સુધી સરવ આવ્યા, આવ્યો દ્રૂપતરાય ॥૨॥ એવામાં પેલા પ્રજાપતને, ચણાની જરૂર પડી; ભીમની ખાધેલી ખાણ હતી, ઉઘેડી તે જડી ॥૩॥ જોતામાં એનો જીવ ગભરાયો, હથળવથળ થયો છેક; સાફ વાશીદુ વાળી મુકેલું, ન મળે દાણો એક ॥૪॥ જાણ્યું કે આ કામ ભીમનું, ભાગોળે દોડતો આવ્યો; ભીમ ભાઇ કરી ખોણ ખાલી, વાંકો દહાડો તું લાવ્યો ॥૫॥ એટલે બોલ્યા ધરમરાજા, આશું કરમભીમ કરીયું; ગરીબને ગરદન ઘાલીને, પેટ પોતાનું ભરીયું ॥૬॥ નાણાં આપો કહી કાપો, તવ ભીમ બોલ્યો ત્યાં; હીસાબ પ્રમાણે ગણિનેનાણાં દેજો દ્રૂપતરાય ॥૭॥ ધર્મ કહે દ્રૂપતને શું છે ભુંડા માંડી ભવાઇ; ભીમ કહે જમાત્રનું દેવું, દેશે તે શી નવાઇ ॥૮॥ એમના ગામમાં રહીનેખાધું છે, તે ખાધા ખરચ દેશે, દ્રૂપતી આપણે ઘેર ખાશે, તેનું ખરચ કોણ લેશે ॥૯॥ ધરૂપત કહે ક્ષમા રાખો, માં બોલો માઠુ વચન; અમે અમારે પ્રજાપતનું, પુર્ણ મનાવીશું મન ॥૧૦॥ એમ કહીને વીદાય કીધા, તવ પાંચે પાળાય, એક રથમા કુંતા ધરૂપતી, ત્રીજા ધરમરાય ॥૧૧॥ આનંદ

કરતા મારગ ચાલ્યા. ચ્ડો હાથીપર ભીમ; હાહશ ગાજીનિ નેળે આવ્યા, ભીમને આવ્યો વ્હેમ. ॥ ૧૨ ॥ સકળ સેન્યને રોકી કહ્યું આયુધ સહુ ઝાલો; જે રીતે ગોઠવણુ કરૂ તે. રિતે નળમાં ચાલો. ॥ ૧૩ ॥ કુન્તાજી કહે મિથ્યા વેમીલો, ભય ભાળે છે અતી. ભીમ કહે મા તમારી પેઠે જાત્રા કરાવવી નથી. ॥૧૪॥ ધર્મે કહ્યું કરે તે કરવાદો. વીચાર સારોકરે; જે જન જાગે તે જન જીવે, ઉંઘે તે જન મરે. ॥૧૫॥ એવે ભીમે પોતાનો હાથી, સહુથી આગળ નાંખ્યો, તે પુંઠે એક ક્ષોણી સેન્યા, તે પુઠે જોશી રાખ્યો. ॥૧૬॥ તે પુઠે ધર્મ નૃપતી; કુન્તાનો રથ એક; તેનીપુઠે રથ નિકુળનો, એમ કર્યો વિવેક ॥૧૭॥ તેની પુઠે બીજી એક ક્ષોણિ તે પુંઠે અરજુન ભુપ: એવી કીધી ગોઠવણી ને, દીસે શોભા અનુપ ॥૧૮॥ પેછી પોતે ગદા લેઇને, જયમંગળ પર બેઠો; કહ્યું સહુ મુજપુંઠે આવો, કહી નેળ વીશેપેઠો ॥૧૯॥ પુંઠળ પોતાનું શેન્ય આવ્યું નેળમાંપેઠાસાર; અરજુન સહીત પેશી ચુકયા, તવ ગયા સમાચાર ॥ ૨૦ ॥ દુરાંયોધનના દાસ મુકેલા તે બેઉ તરફ ગયા: કરણને કોરવને જઇ, સર્વ સમાચાર કહ્યા॥૨૧॥ તવ સહુ નીકળ્યા કોતરમાંથી માઠા કરી મનસુબા; ઉત્તર દક્ષીણ બેઉ મોઢે, પંથ ઘેરીને ઉભા. ॥૨૨॥ ઉત્તર દીશાએ સો બંધુ, પાંચ ક્ષોણી સેન્યાય; જેદ્રથ ભગદત ભુરીશવા શકુની સુસરમાય, ॥ ૨૩ ॥ દક્ષીણ દિશા સુર્યનો નંદન. છે ક્ષોણી છે સાથ; ડંકા દેતી મોઢાં ઘેર્યાં, આયુધ સહુને હાથ. ॥૨૪॥ સુરતણા વાજાં વગાડયાં, સાંભળ્યા ભીમે કાન: એટલે પોતે બંધ કરાવ્યા, પોતાના નીશાન ॥૨૫॥ પછી અરજુનજીને કાહાવ્યું, શેવક સાથે એમ; તમારા ભણી કોણઆવ્યુંછે, ઘેરો ઘાલ્યો કેમ. ॥૨૬॥ તે સંદેસો મોકલો વ્હેલા. કહી ગજથી ઉતરીયો; ગદા લેઇને આગલે મોડે, ક્રોધ ભર્યો પરવરીયો. ॥ ૨૭ ॥ જઇ જોયુ તો કોરવ દીઠા; સૈન્યાને કારભારી,અરજુનજીને કહાવીમોકલ્યો, સમાચાર વિસ્તારી ॥ ૨૮ ॥ અરજુનને સંદેશો પોહોચ્યો અરજુન કાહાવ્યું એમ; મુજ ભણી કરણ સેન્ય સાથે, કહો કરીશું કેમ ॥ ૨૯ ॥ વળતું કાહાવ્યું વ્રકોદરે, જો હોય મારો વીર; તોતો પાછી પાહાની ન કરતો. શેળ વાળો રણધીર ॥૩૦॥ તવ અરજુને સામું કાહાવ્યું હારૂતો ઉભો દેજો, આણીપાની ચીંતા ન કરશો તમારૂ સાચવી લેજો. ॥ ૩૧ ॥ ભીમે કહાવ્યું મારી ચીંતા ન કરતા, કોરવનું મ્હોત આવ્યું; તે પછી શેદેવ નીકુળને, વ્રકોદરે એમ કાહાવ્યું. ॥ ૩૨ ॥ તમારા બેની વચમાં શોંપ્યાં છે. કુંન્તા ધર્મ નૃપતી;તેમાંથી કોઇને હરકતથઇ તો તમોજીવવાના નથી. ॥૩૩॥ રક્ષણ કરજો, ચાહાતો મરજો, પણ વાંકો ન થાય વાળ;

કન્યાનું કોઇ હર્ણ ન કરે, રાખજો બહુ સંભાળ ॥૩૪॥ શેદેવ નીકુળેએ તું કાહાવ્યું, ચીંતા ન ધરશો કાંય; દેહમાંથી પ્રાણ ગયા પછી, થનારૂ હોય તે થાય. ॥૩૫॥ એવા સૌના સમાચાર સુણી, કીધો લડતમનસુબો; કમ્મર બાંધી ગદા ગ્રહીને, દુષ્ટ સામો જઇ ઉભો. ॥૩૬॥ કરણસામું મોઢું કરીને, ઉભો ઇંદ્રનો તન; મરીયાદામા બેઉ રહ્યા છે; કોઇ ન બોલે વચન. ॥૩૭॥ શેદેવ નીકુળ બે બંધુને, રક્ષણના મનસુબા; ધનુશચઢાવી બાણ લઇને, આગળ પાછળ ઉભા. ॥૩૮॥ રાતો તાતો થઇ ભીમ ઉભોછે, કોરવને કહ્યું એમ; ઓ નીચ જાતીનીચ બુદ્ધિના, મારગઘેર્યો કેમ. ॥૩૯॥ દુરીયોધન કહે બોલ્ય વિચારી કહું તે સાંભળ કાન, પછી બોલજે બોલવું હોય તે, ઉતરશે અભીમાન. ॥૪૦॥ વળણ॥ અભીમાન ઊતારશું, ઓરે કુન્તી તન;વદે વલ્લભ શ્રોતા સુણો, કહે છે દુરિયોધન.

કડવું ૪૦ રાગ ઝુલણા સાખીયોનો.

તડોતડ બે જણારે, બરોબર બે જણારે. ॥ ટેક ॥ દુરીયોધન મુખ બોલીયો, કન્યા દેઇ પડ પાય; ભીમ કહે એ હરૂપતી તેનો, જાણજે તારા માય. ॥ તડો ॥૧॥ દુરીયોધન કહે ભીમડા, હાલ મળ્યાં ઘર સુત્ર; રખડતા રવડતા કુન્તા લાવી, તમે પાચે છો મંત્રના પુત્ર. ॥ તડો ॥ ૨ ॥ ભીમ કહે અમે તો મંત્રના, દેવ નંદન શુભકરણી;તુજતાત જનમ આંધળો; તારા મા આખલાને પરણી. તડો. ॥૩॥ દુરીયોધન એમ બોલીયો, કેવું કપટ અમે કીધું; બારશને દાહાડે લાડુ ખવરાવી,કેવું ઝેરજ તુજને દીધું તડો. ॥૪॥ ભીમ કહે ઝેર દઇને, કીધો તેં અન્યાય; પણ પ્રભુએ બચાવિયો, પરણ્યો પાતાળમાં કન્યાય તડો. ॥૫॥ જીવતો આવ્યો ભોમીમા, આયુશ દન નવ ખુટયા; બારમાને દહાડે સભાવિશે, કેશ ઝાલી ઝાલીને કુટયા તડો. ॥૬॥ કચરી કચરી મારીયા, કેવું બળ મેં કીધું,આડો રાખી તુજ કને,અડધુ રાજ્ય લખાવી લીધું. તડો.॥૭॥ દુષ્ટ કહે રાજ્ય લેઇને, શા સુખ દહાડા ભાળ્યા; વળી કૌતક ઉભુ કરી, કેવા લાખાભોવનમાં બાળ્યા તડો. ॥૮॥ ભીમ કહે ત્યાંથી ઉગર્યા, લાંબી આયુશ દોરી; સુખ માણ્યું બહુ વનવિશે, હુંતો પરણ્યો, હેડંબા ગોરી. તડો. ॥૯॥ દુરીયોધન કહે રણ રહી, પંચાળમાં શીદ આવ્યા, ખાનપાન વણ સુકાઇ ગયા, આવી અમને સભામાં લજાવ્યા. તડો. ॥ ૧૦ ॥ ભીમ કહે દુખ દહાડો હતો, તું આવ્યો તો ચડી ઘોડે; કન્યાતો લેવાઇ નહી, કેવો પાછો વળ્યો કાળે મોહેડે. તડો. ॥૧૧॥ દુષ્ટ કહે ભીખારવાહો માંથે વધ્યા કેશ; સ્વયંવરમાં આવીયા, તમે લીધો કાપડીવેશ. તડો ॥ ૧૨ ॥ ભીમ કહે થયા કાપડી, હતા દહાડા ફોલક્ષા; વીવાવણ પ્રીઠી

કરી તેતો ચોળ્યા શરીરે કોહલા. તડો ॥૧૩॥ ઝાઝુ અમે જોતા નથી, કરમહીણનું એઠું; શ્રીફળ મોહોર દીધા વીના, તે તો હાથમાં ઝાલ્યુતુ કોઠુ, તડો ॥ ૪॥ વળી સભામાં સહુ રાયને, બોલ કહ્યા બહુખાટા. પરણ્યા પેહેલી પેર મણી માગી, કેવા બાંધ્યા કપાળે પાટા. તડો॥૧૫॥ શકુની વાણી બોલીયો. સુણ દુરીયોધન રાય; મેણું દેઉ તુજથી દે છે, મ્હારૂં પેટ પાસુ બળી જાય. તડો ॥૧૬॥ દુરીયોધન કહે ભીમડા, સમજી ને દે નારી; ભીમ કહે વરવું હોય તો, તને વરશે તારી ગાન્ધારી. તડો. ॥૧૭॥ વળણ ॥ ગાન્ધારી વરે તુજ તણી, સાંભળ અંધના તન; વદે વલ્લભ વળી બોલીયો, રાજા દુરીયોધન.

કડવુ ૪૧ રાગ મનહર છંદ.

કહત દુરીયોધનઃ સુન સુન મંત્ર તન; અબમેરો મન સબ ક્રોધનપે આયોહે; મેરી મનગમતીસેં. ઐઠે હો લગન કર. પન પ્યારી પીછીસેને કુટુંબ ચડાયોહે; પ્રથમસેં પાઉંપર, ઓરતકું આગેધર, નેનો મારમારનાએ, બીચાર જમાયો હે; લ્હાતલસ્કર મેરો, પ્રાણ ।નકારેગોતેરો,છુંદ છુંદ છોડાનેકો, હીંમત ધરાયોહે. ॥ છલંગા છંદ—ભીમ કહે છે. ॥

ખેલતેમેં ધરા ધુજે, દેખતેમેં કે ન સુજે; બુજેગોમાનમેમારમાર મારેગો; નાળ ગોળે બાણ છુટે, ગામ તેરો જાકે લુટે;રૂદેમીરાનીચોતો, દાવો દેકે છુટેગો; મેરા નીકુલજીકું હક્કારે.તું ડરજાય ઉસકે ડક્કારે, તોરેનગારે સબ ફીટફાટફેટ ફીટે, ભીમસેનફેરેગો;કહતહું બેરબેર,આયોહુ અજીત સર, ઘેર લેગો કરી રીસ, શો બંધુકા સીસ મેંતો, એક ગદાસે તોરેગો.

રાગ સાખીની ચાલ,

વેશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય, વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, આવપરવ મહીમાય ॥૧॥ દુરીયોધન કહે બોલ એના, કરેછે કાળો કહેર; શું જુઓછો જોદ્ધા મારા, મારો ભામને ડેર ॥૨॥ તવ સહુ યોધે આયુધ લીધા. મેઘનાદે ગડગડીયા;રાતા તાતા કૌરવ થાતા,મારવા તુટી પડાયા ॥૩॥ વ્રકોદર પર વ્રષ્ટી કીધી, મન મુકી દે માર; ગુણપતી ગેડી ગદાયો મારે, તરકસ તીર તરવાર ॥૪॥ આયુધ ઉછાળે અતીઘણાં ને, જણાવે ઝાઝુ જોર; વરસાવ્યો વરસાદ, બાણતણો ત્યાં થયું અંધારૂ ઘોર ॥૫॥ ધશીને ધાતા બહુ મદ માતા, ભીમને મુમત મુકાવે; આડા અવળો ભીમ ખશીને, આવતા આયુધ ચુકાવે ॥ ૬ ॥ એવામાં તો જોર કરીને; જેદ્રથે બાણ લીધું; ભીમની નજાર ચુકાવીને,રૂદેમાં ભોંકી દીધું ॥ ૭ ॥ તવ ભીમનો પ્રાણ ઉંચો ચડીયો, પડીયો ઢળીને ધરણ દુરી-

યોધન કહે ધન્ય બનેવી, હરખ્યું અંતઃકરણ ॥૮॥ શું જુઓછો શકુની મામા, ખડગ લેઇને જાવો; ભીમ તણો ભય નથી હવે ભાણેજવહુ લે આવો ॥૯॥ તવ તરવાર લઇ ચાલ્યો શકુની,નેળવીશે પરવરીયો; હાથી મુકીને આગળ ગયો, સેન્યામાં કેહેર આદરીયો ॥ ૧૦॥ સેન્યાના યોધ્ધે બુમો પાડી, શેદેવ આવ્યો શકુની; અમારા સહુનો ક્ષય કરે છે, માહા ખુનીનો ખુની ॥૧૧॥ શેદેવે જાણ્યું કન્યા હરશે; ધનુશપર બાણ લીધું; પવનાસ્તરનો મંત્ર ભણીને, મામાને ભોંકી દીધું ॥૧૨॥ છાતી છેદાણી દેહ ભેદાણી; પ્રાણજ ઉંચો ચડીયો, વાયુ મંત્રથી ઉછળ્યો તે નેળનીઆ રણે પડીયો ॥૧૩॥ એક ઘડીયે ઉભો થયો, ગયો રાયની કને,શકુની કહે કન્યા લેતાં,શેદેવે કુટયો મને ॥૧૪॥ એવામાં વ્રકોદર ઉઠયો, મુરછા વળી સાર; પોતાની સેન્યમાં ભંગરાણ દીઠું કોપ્યો અપરમપાર ॥ ૧૫ ॥ એમ વિચાર્યું એવું ધાર્યું, મરવું છે એક વાર,કટીકશીને દંત ડશીને, થયો વ્રકોદર ત્યાર ॥૧૬॥ વળણ ॥ ત્યારે થયો સુત વાયુનો લોચન રાતાં ચોળ; વલ્લભ વદે ગદા ગ્રહી, વાળવો ધાર્યો રોળ.

કડવું ૪૨ રાગ રાજન રાચેજીનો.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણજનમેજેરાય; રાજનરાચેજી, વાસ્તારી તુજને સંભળાવું, યુદ્ધ તણો મહીમાય. રાજ૦ ॥૧॥ ભીમકળકળીયો બીહામણો બળીયો. મેઘનાદે ગડગડીયો. રા૦ ગદા ગ્રહીને નેત્ર મીચીને. કઉરવ દળમાં પડીયો. રાજ૦ ॥ ૨ ॥ ગદા ઝપાટે સુર સપાટે, વાળે કચ્ચર ઘાણ, રાજ૦ ઢીંચણ કોહોણી પ્રહાર પાટુનો, કરીને લેછે પ્રાણ. રાજ૦ ઘોડા ગબડાવે ઊંટ અટકાવે વ્રકોદર વાયુ તન; રાજ૦ રથ વાંકા વાળે હાથી ઉછાળે, પુંઠ ગ્રહીને ગગન. રાજ૦ ॥ ૪ ॥ એવા ઉછાળ્યા કે ધડ લંક પડીયા, એમજ કીધો કહેર, રાજ૦ એક ઘડી અતી જુલમ કીધો, માર્યા છ હજાર ઠેર રા૦ ॥ ૫ ॥ તવ ત્રાસ્યા સહુ જોધ સેન્યાના, માર પડયા માહા માઠા, રા૦ લડવું ને વઢવું સરવે ભુલ્યા, જીવ લેઇ લેઇને નાઠા, રા૦ ॥૬॥ રહ્યા સોભાઇને પાંચ કારભારી, જાણ્યું કે જાસે પ્રાણ. રા૦ નાશોરે મામા થાશો ન સાંમા, વળશે કેચ્ચરઘાણરા. ॥૭॥ એવો એમનો વાંકો દહાડો, મુમત ભરેલા માઠા રા૦ આશપાશનો કાંઇ રસ્તો ન સુજ્યો, સરવે નેળમાં નાઠા. રા૦॥૮॥ ભીમે જાણ્યુ કેભલુ થયું, કર્યો મુખે પોકાર, રા૦ જોજો જોશી શત્રુ આવ્યા છે; આયુધ રાખજે ત્યાર રા૦ ॥૯॥ તવ શેદેવે બાણુ ચઢાવ્યું મારવા કીધી પેર રા૦ દુરીયોધન કહે કેમ કરીશું, બે બાજુ મરવાનુ ઠેર. રાજ૦ ॥૧૦॥

એવામાં વ્રકોદર આવ્યો, નેળમાં સહુને ઝાલ્યા ॥૨૦॥ એક એક પર ના ખીને કર્યો ઢગલો, બે પગ કચ્યે ધાક્યા, રા० ॥૧૧॥ ધરણુ ઢળીને દોર ડા મંગાવ્યાં, બાંધ્યા કૌરવના પાય. રા० પછી સરવનાં વસ્ત્ર કાઢયાં, માથે જણ્યા જેવા થાય રા० ॥૧૨॥ ઉંધે મસ્તકે ઉચકયા ભીમે, લેઇ ગ યો નેળ બ્હાર. રા० નેળને મોઢે વ્રક્ષ આંમલીનું, તેણે ટાંગ્યા તેણીવાર રા० ॥ ૧૩ ॥ પછી પોતાનો હાથી ને સેન્યા, નીકળીયા નેળ બહાર; રા० એવે ધરમનો રથ બહાર આવ્યો, કર્યો કઉરવે પોકાર રા० ॥ ૧૪ ॥ ઓરે ધરમરાય અમને છોડાવો, તે સુણ્યું ધરમે કાન રા० હોજલમાં થી ડોકુ કરી જોયું, સતી તણે સંતાન, રા० ॥૧૫॥ નગન નીરખ્યા ને નીચું ધાલ્યું, બોલ્યા ભીમ પ્રત્યે એમ, રા० ઓ કુમતીના અવળી ગતીના, આ અનરથ કીધો કેમ રા० ॥૧૬॥ મુકી ગરવને છોડ સરવને પુરણ પ્રગટે છે શોક. રા० દીનમણીને એબ બતાવા, લાજે પીતરલોક રા० ॥૧૭॥ એમ બેઉ ભાઇ વાત કરે છે. એવે પાછગ શું થાય; રા० અરજુને નાકળવા રથ હંકાર્યો, બોલીયો કરણ રાય રા० ॥ ૧૮ ॥ ઉભો રહે સતી સુત યુધ માગુ છું, કરયો અરજુને ઉચ્ચાર રા० વડી વારના શીદ ઉભા રહાતા, ચાલો થાઓ તૈયાર ॥૨૦॥ વળણ ॥ અરજુને રથ રાખીયો, હાથ ગ્રહ્યા હથીઆર; વલ્લભ વદે બેઉ જણે કર્યો ધનુષ ટંકાર.

કડવું ૪૬ રાગ કલ્યાણની છાયાનો.

વઇશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાયરે; વિસ્તારીતુજને સંભળાવું, યુદ્ધ તણો મહીમાયરે ॥ ૧ ॥ કરણે પહેલો હાથ ઉપાડયો, બાણ ફેંકયું ખરે રંગરે, તેવે અરજુને સામુ મારીને, કીધું કરણનું ભંગ રે ॥૨॥ તવ કરણે નાગપાસ મારયું, નાગ ત્યાં બાંધવા જાયરે; અરજુને ગરૂડાસ્તર માર્યું તે, નાગને વિણી ખાયરે ॥ ॥ તવ કરણે પર્વતાસ્તર માર્યુંકે, ચાલ્યું પરવતનું પુરરે; અરજુનજીએ વજરાસ્તર મારીને પરવત કર્યા ચકચુરરે ॥૪॥ તવ કરણે અગનાસ્તર ફેંકયું; અગની બાળવા જાયરે; અરજુનજીએ મેધાસ્તર માર્યું, તેણે અગનીબધો હોલવાય॥ પછી કરણે બાણ એકમાર્યું, છેકનીશાની આપીરે; અરજુનજીના રથતણીધજા ઝડપ નાખી કાપીરે ॥૬॥ તવ અરજુને કાળજ્વર માર્યું, પુરણે જણાવી રિશરે ॥૭॥ પછી સામા સામીબહુ ચઢયા કોપે, વરસાવે બાણ અપારરે; અગણીતાં છુટે અનંત ઉડે, થઇ ગયો અંધકાર ॥ ૮ ॥ કરણ

રાજાએક બાણ મારેને, સાતસહસ્ર બાણજાયરે; અરજુનજીનું પણએક બાણ જતાં; કરણ જેટલાં થાયરે ॥૯॥ પણ કરણ પૂંઠે છ ક્ષોણીસેન્યા, તેનાં આવે હથીઆરરે; એકલો અરજુન કેમ કરી પોહોંચે, પડચા માંડચો એને મારરે ॥૧૦॥ એવામાં નેળને સાંમે મોંઢે. ધરમ ભીમ જક કરેરે; યુધીષ્ટર કહે છોડ સરવને, મુજ કુળ લાજી મરેરે ॥૧૧॥ ભીમ કહે લંપટ છોલટકતા. સીક્ષા લાયક પરમાણરે; ધર્મ કહે મુજ જીભદંતમા લેઇ, કાઢીશ માહરો પ્રાણરે ॥૧૨॥ ભીમ કહે તમો બેડા છોડાવવા, પણ પણે ઘેરાયો ભ્રાતરે, અરજુનની પખે જઇને આવુ, તે પછી છોડયાની વાતરે ॥૧૩॥ એમ કહીને નેળપર ચડી, સુરોપુરો નર કહાવ્યોરે; ગદા લેઇને અવળો ફરીને એ, કર્ણની સેન્યામાં આવ્યોરે ॥ ૧૪ ॥ નીચુ ઘાલીને ઝુડવા લાગ્યો, બાવરૂં બન્યુ શેન્ય લોક રે, ઓરેકરણરાય ધાણવાળા નાંખ્યો, પાડી પોકાપોકરે ॥૧૫॥ તવ કરણે જાણ્યું કહેર કીધો ભીમે, કાહાડુ એનો પ્રાણરે; એમ જાણિ મારવાને પુંઠ ફેરવી અરજુને લીધું બાણરે ॥૧૬॥ એમ જાણ્યું કે મારા ભાઇને મારશે, તેથી નાગનો મંત્ર સાંધ્યોરે; ભીમને મારતાં પહેલાં કરણને ત્યા અવળે હાથે બાંધ્યોરે ॥૧૭॥ કર્ણ બંધાયો કે શેન્ય ગભરાયું તે, નાશી ગયું ચોપાસરે; ભીમે બાંધેલા કરણને ઝાલીને, કીધો માર મારી ત્રાસરે ॥૧૮॥ અરજુનને કહ્યું નેળ બહાર નીકળો, તવ રથ ચાલતો કીધોરે ॥ ૧૯ ॥ અડધી નેળમા જઈ ભીમે રાખ્યો, ઢીંચણ દૈ દાબ્યો ધરણરે; પછી પેહેરેલાં વસ્ત્ર કાઢી લીધાં, કર્ણ કહે ભલુ મરણરે ॥ ૨૦ ॥ લાજ લીધા વણ મારી નાંખ મુજને, ઓરે ભીમસેન ભાઇરે, ભીમ કહે સોને કીધા તુજ જેવા, તો તાહરે શી નવાઇરે ॥૨૧॥ એમ કહી નગ્ન લાવ્યો નેળ બારણે, ધરમે જોયો તતકાળરે; ભીમને કહ્યું આતે શું શીખ્યો, ઓરે કરમ ચંડાળરે ॥૨૨॥ બળ્યો તારો ધારો છોડને આ ભારો. નહી તો જુલમ મેં ધાર્યોરે; એટલે ભીમ નગ્ન કૈરવનો, ભારો ભોમી ઉતાર્યોરે.૨૩ ચરણ છોડતાં કહ્યું છાનુંમાનું; કરીશ કાળો કહેરરે, જે લુગડાં લેવા ઉભા રહેશોતો, હું મારી નાંખીશ ઠેરરે ॥૨૪॥ એમકરિ છોડયા કરણ સહિતને, ભીમના ભય માહ નાઠારે; જેવા જનેતાયે જણ્યાતા તેવા, વસ્ત્ર વાંના સહુ નાઠારે ॥૨૫॥ ધર્મ કહે અત્યા વસ્ત્ર લેઇ જાવો, પણ ભીમનોભય હોયરે, જીવ જશે તેથી લાજ છોને જાતી, નાશી ગયા સહુ કોયરે ॥૨૬॥ વળણ ॥ નગ્ન સ્વરૂપ નાશી ગયા, ઉભામારગએ જાય; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, ભલી થઇ શીક્ષાય.

કડવું ૪૪ રાગ સવઇયાની ચાલ.

વઇશમપાયે એણીપેર બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય;વિસ્તારી તુજને સંભળાવું આદ્યપરવ મહીમાય ॥૧॥ કાળેમોઢે કઉરવ નાઠા;ઉભામારગે એ પળાય: વાજતે ગાજતે સુત સતીના, ધીરે ધીરે જાય ॥ ૨ ॥ મારગ જાતા રાત્રી પડી કે નાહાનું આવ્યું એક ગામ;તે ઠેકાણે એક રજની, પાન્ડવે કર્યા વીશરામ ॥૩॥ નાઠેલા જે કઉરવ લોકો, કોઇ સ્થળે નવ રહ્યા; દોઢ પોહોર રાત્રી જતામાં, હસ્તીનાપુર ગયા ॥૪॥ દરવાજા બાહારજઇ જઇને ઉભા, ટોળે વળીને વીચારે; નગ્ન સ્વરૂપે નગ્ર વીશે, જાવું કેવે પ્રકારે ॥ ॥૫॥ દરવાને જાણે રઇયત જાણે, પાકી ફજેતી થાય; મામાયે કહ્યું એકે એકે, પેસો ગામની માંય ॥ ૬ ॥ એટલે પેહેલો જેદ્રથ ગયો, તે પછી શુંસરમાય; તે પછા ભગદત ભુરિશ્રયેવા પછી માંમા પળાય ॥૭॥ દરવાજાના દરવાન લોકો, તેમને આવ્યો વીચાર; નાગા નાગા કોણ ગામમાં પેશે, આ કઉતક અપાર ॥૮॥ એવામાં તો શકુનીમાંમા, ગુપ્તપણેથી ચાલ્યા; એટલે ઉઠયા ધરવાન લોકો, ઝડપ જેનેઝાલ્યા ॥૯॥ મોઢે પોકારે બહુ માર મારે,પડયું મામા પર રોળુ; મામો કહે એકલાને ન મારો, આ રહ્યું બધું બ્હાર ટોળુ ॥૧૦॥ તવ દાસોએ બુમ પાડી, બોલાવ્યા જોધ અપાર; જઇને ઝાલ્યું, આખું ટોળું, દેવા માંડયો માર ॥૧૧॥ દુરીયોધન કહે શીદ મારોછો, હું તમારો છત્રપતિ; તો પણ ચોર જાણી માર મારે, બાકી મુકતા નથી॥૧૨॥એક શેવકે મશાલ કીધિ,મોઢાં જોયાં જે વારે; શેવક લાજ્યા કઉરવ લાજ્યા, અન્યો અન્યનેત્રારે ॥૧૩॥ દાસોએ પુછયું આ શું મહારાજા, દુષ્ટો કહેભીમેલુટયા;કુટયામા બાકી હતા તે, તમોએ અહીંયાં કુટયા ॥૧૪॥ શેવકો કહેક્ષમા કરજો, કહીને વસ્ત્ર દીધાં; અંધ તણા સરવ સુતોયે, એક એક એકે પેહેરી લીધાં॥૧૫॥ પછી છાનામાના નગ્રમા ચાલ્યા, પોત પોતાને ઘેર; ધરની ધરૂણીયોપુછવા લાગી, મચ્છવેદનો જે પેર ॥૧૬॥ ભાણુમતીયે છત્રપતિને કહ્યું, પીઉજી આવો; મુજને એતી આનંદ થાશે; શોકલડી બતાવો ॥૧૭॥ દુરિયોધન કહે ઓરે તારૂણી, તુજ પર લાવું કેમ, ભાણુમતીકહે લાવત્રીતી પણ. ભલે મળી ગયો ભેમ ॥૧૮॥ એમ કહીને તે ત્યા રહ્યાછે; એવામાં વાહાણુ વાહાય; પાંડવે વીસરામ કર્યોછો.ત્યાંથી ઇંદ્રપસ્તજાયા॥૧૯॥ પોતાનું ઘર રાજ્ય સંભાળ્યું, વરતાવી ધર્મની આણ,સુખ રૂપેખાઇપીને રહે છે, સતીના સુત સુજાણ ॥૨૦॥ વલણ રાજપાટ લઇ પાંડવ રહ્યા, સુણો સહુ કરજોડ, મચ્છવેદ કથા પુરણ હવી,બોલો જેજે શ્રીરણછોડ॥

જાહેર ખબર.

માહાભારતની કથા.

અઢારે પર્વ સાથે

વ્યાસજી વલ્લભરામ સુરજરામ કથા કહે છે તે ચીત્ર સાથેની છપાઇને તૈયાર થઇ છે. તેની કીંમત રૂ. ૧૯-૦-૦ તથા ટપાલ ખર્ચ જુદુ આપવું પડશે. તેના પાનાં ૧૦૩૪ કદ રોયલ ૮ પેજી છે.

૦-૧૨-૦ મચ્છવેધની કથા વલ્લભ વ્યાસની બનાવેલી ચીત્ર સાથની તૈયાર છે બીજા બનાવટી મચ્છવેધ નીકળ્યા છે, માટે કર્તાનું નામ જોઇ લેશો.

૦-૧૨-૦ સુરેખા હરણ વલ્લભ વ્યાસનું બનાવેલું તૈયાર છે.

૦-૧૨-૦ અભેમન્યુનો ચક્રાવો વલ્લભ વ્યાસનો બનાવેલો તૈયાર છે.

૧-૦-૦ પાંડવા અશ્વમેધ વલ્લભ વ્યાસનું બનાવેલું તૈયાર છે.

આ ઉપર લખેલા પુસ્તકો અમારા ત્યાંથી મળશે.

બુકસેલર નારણલાલ મોતીલાલ ઠે. રીચીરોડ—અમદાવાદ.

બુકસેલર લલુભાઇ અમુલખદાસ ઠે. માણેકચોક-અમદાવાદ

બુકસેલર મનસુખરામ રણછોડદાસ ઠે. બજારમાં મું૦ ડાકોર